

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

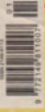
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Eylül 2021
Sayı: 72
Fiyatı: 12 TL
KKTC: 13 TL

Bardak Altığı,
Ağaç ve Poster
hediyeli!

"Yolu yok, Don Kişot'um benim, yolu yok,
Yeldeğirmenleriyle dövüşülecek."

Nâzım Hikmet Ran

Ataol Behramoğlu • Karşı • Nijatiler • Enayiteler • Ferit Yavaş • Mender Tencelen • Süleyman Erhan • Kaan Sarıçam • Menderes Samancılar • Ayşen Şahin
Sevin Çelimen • Gökhan Hıncal • Hakan Çetinkaya • Gökhan Çetinkaya • Arzu Erkan Yüce • Murat Ertel
Emre Kongar • Zehra Çelenk • Merve Küçükşarap • Pınar Ergün • Ali Deniz Uslu • H. İbrahim Sağlam • Fulya Özlem • Sama Bada • Aydılgözü • Gül Çetin • Y. Emre Ceren
Nihan Cabbaroğlu • Fahrettin Engin Erdoğan • Aytaç Gökdağ • Hande Çıldemoğlu • Fatih Balkan • Yudumis • Cenk Tanova • Adilcan Güreşçi • Önder Abay • Oğuz Alkan

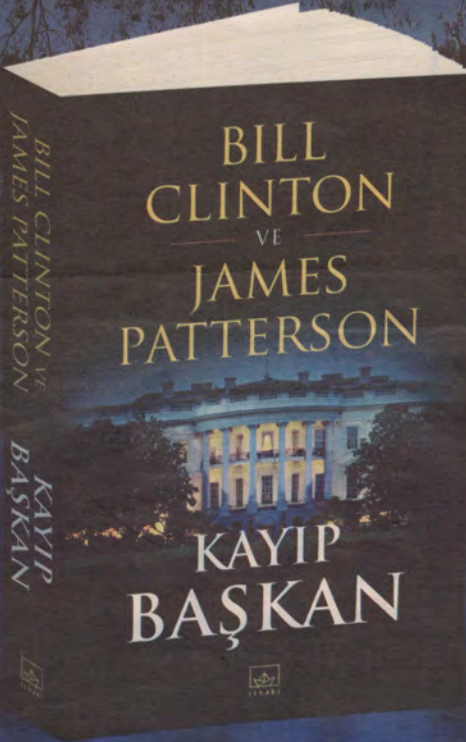
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rante.org>

**NEW YORK TIMES, USA TODAY,
WALL STREET JOURNAL ÇOKSATANI**

“İktidar ve siyasetin saklı koridorlarında, karşı konulamaz,
nefes kesici bir yolculuk.” —MICHAEL CONNELLY

“İddialı ve çığınca ilgi çekici.” —NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

“Olay örgüsü kusursuz... Üslubu tam kıvamında.” —SUNDAY TIMES

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

[/ithakiyayinlari](#) [/ithakiyayinlari](#) [/ithakiyayinlari](#) [/ithakiyayinlari](#)

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Söyleşiden yazıya-2

"Bizim ve dünyanın neredeyse bütün büyük şairleri, başka hayatların yıkıntılarını kendi yıkıntıları olarak gören ve yaşayan büyük şairler tarafından yazılmıştır. Ben yine de Aleksandr Blok'un şu sözünü de çok severim ve işaret ettiği doğruya inanırım: "Durgun yıllarda gelmiş olanlar dünyaya, anımsamazlar geçtikleri yolları."

Toplum, birey, gelecek ve iyimserlik! Ben bu konularda büyük umutsuzum. Sokağa baktıkça, medyaya baktıkça; adalete, eğitime, üstümüze abanan şu kaba gerçekliğe baktıkça, ekonomiyi ve siyaseti

hiç saymıyorum, kendime bile saygımı yitiriyorum. Toplum büyük uykusuna daha çok gömüldü. Onurunu koruyacağı bütün sözleri eşiklerinin altına gömdü. Korkudan başka kutsalı kalmadı. Hiçbir şiddet onun haysiyetine dokunmuyor. Gözlerinin önünde tanrısını assalar, akıl almaz bir bencillikle, huzurunu kaçırıyor diye o da asanlarla tanrısını suçluyor. Sevgisiz. İçini dışını kinle sıvamış. Böyle korunuyor. Merhametinden utanıyor. Buradan yaratıcılık doğmaz. Barış doğmaz. Özgürlük doğmaz. Buradan varoluş farkı, güzelliği doğmaz. Buradan sadece ve sadece simsiyah bir toplum doğar ve gelir ağzımızın, aklımızın üstüne bütün ağırlığı ile

kaparır. Bu, sözcüğün en katı anlamıyla bir 'yaşama cezası'dır.

Elbette, "büyük şair olmak için büyük yıkılmış olmak gerekmez." (Turgut Uyar) Bu söze ben de çok inanırım. Bu sözdeki "büyük yıkılmış olmak" vurgusunu, şairin kişisel olarak büyük acılar yaşamadan da büyük acının şairini yazabileceği olarak düşünüyorum. Şair, sadece kendi yaşantısının gerçekliği içinde kalsaydı, yazdıkları kendi hayatının sınırlarıyla sınırlı olsaydı, sanırım çok sık bir şiirle kaybolur giderdi. Bir kurmaca metinden, sınırsız bir hayal gücünden, özgürlük bilincinden ve bütün bir dünyayı coğrafyası olarak duyumsayan, yaşayan bir şair öznedene söz ediyor. Derinlemesine bir ideolojik, etik ve kültürel donanım bize başka hayatların, kültürlerin, coğrafyaların kapılarını sonuna kadar açacaktır. Bizi bütün bir dünyanın ruh atlasına taşıyacaktır. Geriye sadece büyük bir sorumluluk bilinciyle, duygusal özdeşlik kurmak kalacaktır. Bizim ve dünyanın neredeyse bütün büyük şairleri, başka hayatların yıkıntılarını kendi yıkıntıları olarak gören ve yaşayan büyük şairler tarafından yazılmıştır. Ben yine de Aleksandr Blok'un şu sözünü de çok severim ve işaret ettiği doğruya inanırım: "Durgun yıllarda gelmiş olanlar dünyaya, anımsamazlar geçtikleri yolları."

Evet, yüzlerce türkü, mesel, hikâye, fıkra var ezberimde. Ben de bilmiyorum nasıl aklımda tutuyorum. Konuşup yazdığım dilin, yaşadığım hayatın söz değerleri beni büyüyor. İnsanın hayal hanesi, aklı, kalbi bu kadar mı güzel havalandırır hayatı. Türküleri ayrı bir hazine, fıkraları bambaşka bir zeka, deyimleri, hikâyeleri ayrı bir sonsuzluk. Biraz abartılı bulunabilir ya neredeyse hiç çabalamadan aklımda kalıyor. Çünkü söylenenleri anlıyorum. Haz alıyorum. Büyüyorum. Çünkü onları bu kadar yaratıcı kılan kalbi, acıyı ve yalnızlığı biliyorum. Değerli buluyorum. Onların büyük inceliği ve şefkatiyle şiirimi kuruyorum. Hilesiz bir yaşamasevincini neredeyse yalnızca onlarda bulabiliyorum. Ne söyleyeyim?

NEJAT İŞLER

AHMET'İN ÖYKÜSÜ-8

Beyoğlu'nun arka sokaklarından birinde hâlâ direnen, küf kokan bir iş hanına girdik. Ado Abinin ofisi burada. İkinci kata çıktık. Kapisında siyahtakım elbiseli, irikeymiş iki elemanın küfürleşerek tavra oynadığı mekâna doğru seçirttik. Bize dönük olanın yüzü Müco'yu görünce aydınlandı;

"Vay vay vay, kimleri görüyoruz. Âlemin kralı gelmiş..."

Sarıldılar. İkizler! Müco'nun bu ikiz ayıcıklarla boğuşması sinirimi bozuyor, gülmeye başlıyorum. Bana göz ucuyla bakıp, dövme muhabbetine giriyorlar. İkisi de ellerini yumruk yapıp, parmaklarının alt boğumlarına yaptırarak "king" dövmesini gösteriyor. İkisinin de başparmakları yok. Profesyonel yankesicilik yapmışlar demek ki. Suç ağaları, yankesicilik yaptırarak çocukların başparmaklarını keserler. Cebe girenken bu marifetli eller takılmasın diye. Müco'nun asistanının ne kadar yetenekli olduğundan bahsediyorlar. Sonra çekinerek izin istiyorlar bizimkinden. Kürek kemiklerinin arasına dövdürdüğü "hiç" dövmesinden yaptırmak istiyorlarmış. Müco icazet veriyor, bir boğuşma daha seyrediyorum. Ayıcıklar o kadar şirin ki alıp evde beslemek fikri düşüyor aklıma. Neyse kapı açıldı sonunda.

İçerisiduman altı. 30 saniyehakkıyla teneffüs edersen bayırlırsın. Moda burnunda içtiğimiz biralara da işin içine girdi, burada dinlendirilinceğiz kalıbı kesin. Tek bir kurtarcımız var, o da müzik. Muhteşem müzik sisteminden Megadeth bağıırıyor kulaklarımızı. Ado Abi masasının ardında profterole gömülmüş. Bizi fark ediyor;

"Vay vay vay, kimleri görüyoruz. Elemin kralı gelmiş."

Bu âlemde "Hoş geldin," demenin karşılığı bu herhalde. Tek fark, abininUrfa ağzıyla konuşması. Sarıyıyur'u uzun uzatı, onu bıraktıkları sonra gözlerimin derinliklerine bakarak uzatıp elini bana, sıkıyorum elini. Masasının önündeki misafir koltuklarına oturuyoruz. İçerisi 100 derece sanki. Zaten abi atletle oturuyor. Rus mafya filmlerinden çıkmış gibi, her tarafı dövmeli.

"E, ne içiyöz ağalar?"

Biralara, moda burnundaki rüzgâr, tam tersi buranın cehennemini sıcak ve solumduğumuz cigara yüzünden bir bardak soğuk su istiyoruz ikimizde.

"Heç olur mu canım?" Arkasında İstanbul'un değme barlarına taş çıkartan bir içki yığına var. Uzanıyor yığına, bir şişe çekip aralarından;

"40 yıllık malt viski bulmuşum çirlopçulardan, bir yudum çekiyorsun, sanki mih çakıyorlar içine, anında ayılıyorsun."

Mecbur aldık uzattığı bardakları. İlk yudumda nefes borumuzdan karnımıza doğru sanki lav aktı. Üzerimizdeki montları çıkardık hemen. İkinci yudumdan sonra odayı seyretmeye başladık gözlerimiz.

Heavy Metal posterleri asılı her yerde. Üçüncü ve son yudumu bitirdiğimizde, ikimiz de şişeye bakıp, sonra da Ado

abimize karşı çok sevimli ifadeler yerleştirdik yüzümüze. İkinci bardaklardan sonra ise genemiz düşüverdi, anlattık her şeyi.

Ado Abi, benim Urfa'da askerlik yaptığımı duyunca, ıslandı gözleri önce. Çocukken alıp getirmişler bunu İstanbul'a. Kan davası demişler, kaçırmışlar. Hiç dönmemiş doğduğu yerlere. İstanbul'un acımasız sokaklarında düşse kalka bir hayat kurmuş. Sıra bana geldiğinde, babamın nasıl bir tezgâh yüzünden öldüğünü, çocukluğumun geçtiği baba yadigarı evin nasıl satıldığını, garip ama annemin bana hiç inanmadığını, amcamı öldürüp babamın intikamını almak istediğimi, ancak zamanın dar olduğunu, yakalanırsam senelerce yapmadığım bir şey yüzünden vicdan azabıyla hapiste çürüyeceğimi anlattım. Dinledi, uzun baktı, gözlerinin nemini sildi ve birden korkutucu bir canavarhaline döndü.

"Ahmet kardeşim, benim adıma Adalet koymuş dedem. Sevenlerim Ado abi der, düşmanlarım adımı Adalet olduğunu bilir. Sen mahsımsın anladık. Zaten Müco'nun arkadaşsın, o benim canım. Bu işi çözecek söz. Lakin zor bir mesele, iyi düşünüp, tez zamanda bir hal çaresi bulucaz. Düşünmek için insana rakı gerekir, kalkın ocakbaşına gidiniz!"

**Suç ağaları,
yankesicilik
yaptırarak
çocukların
başparmaklarını
keserler. Cebe
girenken bu marifetli
eller takılmasın
diye.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YEMİN EDİYORUM, HAYATIMDA BU KADAR
GÜZEL SALLAMA ÇAY İÇMEDİM YAA!

SALLAMA
MECNUN!

HER ŞEY
SALLA AMA
ÇAYI DEMLE
HACI!..

DÜNYAYA FATURA
ÖDEMENE GELMİŞSİZ.
OLAYIMIZ O YANI..

BANA BÖYLE Bİ ŞEY
SÖYLENMEDİ. SÖYLENSEYDİ
BEN GELMEZDİM!

LEYLA GÖZLERİN O KADAR YEŞİL Kİ...

O GÖZLERDEN BİR KERE ÖPSEM
DUDAĞIMDA BİR ORMAN
FİLİZLENİR!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org>

TEAS KÖŞE

KARSU DÖNMEZ

■ Yokmak istediğiniz bir gelenek var mı?

Evet, ayıp kelimesi. Çocukken Türkiye'ye gittiğinizde devamlı "Yapma ayıp, dikkat et ayıp, konuşma ayıp...." "Artık deeeee" dedim. Sanırım 12-13 yaşında idim. "Onu yapma ayıp, bunu yapma ayıp. Kız olduğumuz için yaşamayalım mı o zaman?". Benim bu tepkime çevremdekiler de hak verdi ve bu kelimeyi kullanmamaya gayret ettiler.

■ En sevdiğiniz şehir/sokak?

Amsterdam'da Westermarkt. Neden mi? Babamın ilk Kilim restoranı oradaydı. Her Cumartesi annem, ninem, kardeşim ve ben pazarı gezerdik ve sonra babamın restoranın önünde yemek yer, bir şeyler içerdik. Halen o bölgeyi çok severim.

■ Tarihi bir anda olma şansınız var. Nerede, kiminlesiniz?

Aa bu soruyu bundan evvelde kendime sormuşumdur. Bu çağda yaşadığım için çok mutluym. Bizler interneti ilk kullananlardan olduğumuz için sevinliyorum.

■ Tüm insanlığa duyurabileceğiniz tek bir cümleliniz var. Ne duyuyorsunuz?

Özgürlük varsa sevgi de olabilir, fakat sevgi varsa özgürlük olmayabilir.

■ İnanmak istediğiniz en büyük yalan?

Bir sigarayla bir şey olmaz.... Buna çok kızıyorum çünkü birden sonra devamı geliyor.

■ Öğrenince/farkına varınca aydınlandığınız şey?

Sevdiklerimin senin için çok önemli olduğunu biliyorsun, fakat zor dönemlerde bunun gerçek olduğunun farkına varıyorsun.

■ Sanatçının motivasyonu nedir?

Seyirciden almış olduğum sevgi ve alkış. Pandemiye bunun çok daha iyi farkına vardım. Pandemiye ekibimle boş bir sahnede konser verdik. Anlatamam size ne hissettikimizi...

■ Değiştirmek istediğiniz o "an"?

Hayatımda çok az pişman olduğum anlar var. Duyduğunuzumun fakat bulamıyorum.

■ Sahnede olmanın en güzel yanı?

Bu yaz Manavgat'ta ekibimle konser verdik. O kadar mutluyduk ki, seyirci ile gözgöze gelmek.

■ Hangi hataları hoş görüyle karşılırsınız?

İlk yapılan hataları. İkinci kez yapılırsa, kabul etmem! Birinci hatadan öğrenmiş olmanız lazım!

■ Aşk olduğunuzu nasıl anlırsınız?

Sevdiğiniz birine bir şey olunca. O zaman onu ne kadar sevdiğini çok duyarsınız.

■ Meslek hayatınızda yaşadığınız en abuk şey?

Ah... güzel bir soru. Çok abuk subuk anlar yaşıyorum. Çok seyahat ettiğim için o kadar acayip olaylar yaşadım ki, kolay kolay şaşırmıyorum artık.

■ Olmaktan korktuğunuz yer?

Afganistan. Orada kız olarak doğmak istemem. Maalesef bu dünyada doğduğum yer senin hayatını belirliyor. Bu günlerde Afganistan'daki kızları neler bekliyor? Üzüliyorum...

■ Şu an aramızda olmayan bir sanatçıyla düet yapma şansınız var, kim olurdu?

Sanatçı değil, Ahmet Erteğün ile çok tanışmak isterdim. Altantic Records turumuz vardı 2018'de. Bu konseri bir defalık İstanbul İKSV Gaz festivalinde 20 Eylül 2021'de vereceğim ve onun bu konseri görmesini çok isterdim.

■ Hangi kötü karakter olmak isterdiniz?

Ben herhalde kötü olamam. Bazen biraz sert davranayım diyorum bana kötü davrananlara, fakat yapamıyorum.

■ Arkadaşlarınızın en çok şikayet ettiği özelliğiniz?

Az ve öz arkadaşlarım var. Onlar beni çok iyi tanıyorlar. Benim sanatçı olduğumu biliyorlar ve her zaman her an ajandamın değişebildiğini biliyorlar. Arkadaşlarımla çoğu kez tatil ayarlardık fakat benim yeni bir projem olınca katılamazdım. Onlar bunu her zaman anlayışla karşıladılar, sağ olsunlar.

■ En büyük "İyi ki"niz?

Anne ve babamın benim annem bمام olmaları! İyi ki onların çocuğu olmuştum. Dünyada onlardan daha iyi anne, baba ve kızı yok.

FATİH BALKAN

Karanlık Orman

Bir göz açımı mesafede

Yolda kanlar içinde yatana

Sarılp ağlayamayan,

Başına, dizine vura vura ellerini

Tekrar tekrar ölenler var ülkemde

Öyleyse ölüyüm

Bu uçsuz bucaksız hapiste

Görmeye yetmiyor ferim

Yıldızlar yok gökte

Belki de hiç yok sema

Öyle pus öyle kara

Nasıl geldim

Kaç zamandır burdayım bilmiyorum

Kirlendi bacaklarım kesemedim

Kötülüğe saplı köklerin em derinde, aç

Hala yiyorum

Kara ama, bulaş ama

Bebektim, ağıladım ağıladım

Kanat çırtım ölesiye, gitmedi

Saklı değil artık karanlık

Sabahı da kapladı izi

Kimdir hep gece olsun diye bağırın

Sordum, ruhumu ölümler ırmağına atana

Sordum ben değilsem kimdir

Kartala gelinceğe çınarı

Sordum, hoyratça savrulup karanın

Küçük paslı bir kuruşken kendime

Rüzgarıma basarken herkes

Beş kere yirmi beş kere

Bebektim, ağıladığımdan beri sordum

Binlerce, onbinlerce beş kere

Gecenin yaralarını örtmek için glydim

Yağmuru gömleği gülmeyi

Karanlığım aşağı, köklerim aç

Belki de ölüyüm

Çıkar üstümdelikleri

Bir Kay

TERS

Deniz kenarında yürürken, gözüme takıldı küçük bir kaya...

Akdeniz'in kıyısında ama varlığı boyunca
tuzlu suya değmemiş olma ihtimali
ne acıdır gelmişti bana.

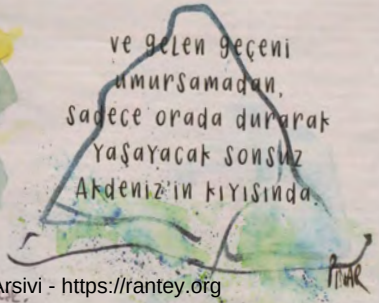

14-15 yaşlarındaydım. Arkadaşım anlamamıştı
düşüncemi. Hatta şüpheli bakmıştı durumuma.

ve gelen geçeni
umursamadan,
sadece orada durarak
Yaşayacak sonsuz
Akdeniz'in kıyısında.

Yıllar geçti, her fırsatta aynı kıyılarda,
kayalarda yürüyorum. Küçük bir zaman dilimine
Mehmet Ali Çelebi'nin izlerini buluyorum.

MURAT ETEL

Bavulum Hayvan

Bavullar herhangi bir nedenle açılmaya başladıklarında yanlarındaki biterdim hemen. İçlerinden yayılan kapalı kalmış giysi ve eşyaların kokusu halen bir sevgi-nefret ilişkisi içinde olduğum naftalinle karışınca anılar burnumdan beynime yayılır...

Bavullar ile ne zaman ilgilenmeye başladım tam hatırlamıyorum ama annemle babamın ben dört yaşındayken çıktıkları Avrupa gezisinden birlikte döndükleri, ekose kumaş kaplı olanları ile karşılaşmamla olabilir. Hala duruyorlar yatak odasındaki dolabın üst raflarında.

Bavullar herhangi bir nedenle açılmaya başladıklarında yanlarındaki biterdim hemen. İçlerinden yayılan kapalı kalmış giysi ve eşyaların kokusu halen bir sevgi-nefret ilişkisi içinde olduğum naftalinle karışınca anılar burnumdan beynime yayılır, gördüklerime anneannem ile annemin bazen de babamın konuşmaları eklenince bambaşka dünyalara gidiverirdim.

Kendime ait bir bavulum uzun zaman hiç olmadı, hep bizimkilerin eski bavullarını kullandım. Çocukluğunda her şeyini yitirme duygusunu yaşamış ve o dönem hikayelerini anlatagelmış babam sayesinde tutumlu olmayı çoktan öğrenmiştim.

Hayatıma müzik ve turne kavramları girdiğinde ise bizimkilerin eski bavullarının içine yerleştirmeye çalıştığım pedal ve kablolar sayesinde iyice hırpalandıklarını hatta parçalandıklarını tecrübe ettim. Artık bana aynı 'Hard Case' yani sert çanta denilen enstrüman kutuları dayanıklılığında bir bavul gerekiyordu. Elektronik ses efektlerine olan merak, iştah ve şehvetim beni onlarcasını bir arada kullanmaya itmiş ve her seferinde bu karmaşık sistemi kuracağımıza onları geniş bir pedal tahtasına yerleştirmeye başlayıp onu içine koyabileceğim sağlam bir bavul almaya karar vermiştim. Bu sefer babamın uzun süre kullanmak için en iyisini alacağını desteği ve ödürmesi ile alabileceğim en iyi

bavulu aldım. Bavulum kırmızı, iki tekerli ve çekçekli idi. Bir süre sonra üzerine yazılar yazıp resimler çizmeye başladım ve onu yarı canavar yarı kuşumsu bir yaratığa dönüştürerek ismini 'Hayvan' koydum. Hayvan bana Japonya'dan Brezilya'ya dünyanın dört bir yanında konserden konsere eşlik etti ve hep sağlam kaldı. Üstü başı yara oldu ama devam ettili. Sonra elit kartı hak edince bavul başı kilo hakkımız 30 kiloya çıktı ve Hayvan iyice ağırlaştı. Üstüne "Taşımacılar kooperatifi işçilerine selam olsun" bile yazdım. Arnavut kaldırımlarından kumlu plajlara, ormanlardan beş yıldız gökdelen otel lobilerine kadar her yerde yanımdaydı.

Bir gün Antalya'da konser verip sonra Ankara üzerinden Yunanistan turnesine bağlanacaktık. Atina'ya indiğimizde Hayvan'ın kayıp olduğu ortaya çıktı. Onu beklemeden Selanik'e doğru yola çıktık, sazım yanımdaydı ama tüm pedallarımı, sahne kıyafetlerim filan hepsi Hayvan'daydı. Herkese haber saldı; kıyafet ve pedal listesi yaptım. Atina konseri sırasında haber geldi; Hayvan Ankara'da bulunmuştu ve İstanbul'da onunla buluşabilecektik. İstanbul Havalimanı'nda onu gördüğümde ağlayacak gibi olmuştum. Sanki birileri ondan intikam almak istemiş gibi kilitlerini ve çekçeğini ve gövdesini kırmış ve Hayvan yolculuk edemez hale gelmişti. Sanırım bu, isminin Hayvan olmasını ve 30 kilolu ağırlığını hazmedemeyen bir veya birkaç taşıma işçisinin hıncı dolu marifetiydi. Yine de görevini sonuna kadar yapmış, içindeki pedalları koruması ve açılmaması. Yenisiyle değiştirebilirsiniz tekliflerini reddedersek onu alıp Stüdyo Sanik'iye getirdim, saygı ve sevgi içinde emekli ettim. Bu yazıyı yazdıktan sonra da içini açıp anılarıma delerdim. Sağ olsun Hayvan'ım.

ATA

GÖKHAN HORZUM

Sene 1999, saçlarım hala uzun o zamanlar. Bahariye'de Halk Eğitimi'ni yan sokaklarında Sauna Apartmanı'nda yaşıyordunuz Aydın ve Salih'le. Senaristliğe yeni başlamıştım. Yeter Anne'yi yazıyoruz Muharrem Abi'nin lidertliğinde. Saçlarım hala uzun o zamanlar, uçları fena halde kırık, o kırıkları aldırma işlemi, velakin o zamanlar bunu hangi berber yapar meçhul. Kadınlar ne kadar bilir bilmem ama erkek berberlerikisasaç üstüne uzmanlaşmıştır. Muharrem Abi'ninofisi Beyoğlu'nda. Beyoğlu'nda elini sallansa uzun saçlıya değişiyor o zamanlar. Beyoğlu rakeröl çünkü. Bir berbere giriyorum, "kırk almayı biliyor musunuz?" diye soruyorum. "Gelgel" diyorlar, oturuyorum, parmak parmak gidiyor saçlarım. Çakarım gibi çıkıyorum. "Kırk al dedim abi, kazı dedim ya!" Kadıköy o zamanlar o kadar rakeröl değil.

O zaman da güzel köy Kadıköy ama rakeröl değil. Berberler en esnaf halleriyle esnaftaş ediyorlar. Kuaförlere gitmek de yemiyor o zamanlar. Bu arada berberlerin "erkek kuaförü" olmaya çalışılanna da ayrıca isyanım var. Kasaba nasıl et galerisi, bakkala nasıl mini market yakışmıyorsa berbere de erkek kuaförü yakışmıyor arkadaş!

Neysir gün bizim köşedeki bakkala gidiyorum ekmek sigara finan almayla, ara sokak bakkalızın yanına bir ara sokak berberi açılmış. İçerde sırtsoaka dönmü kırıyor bir adam yerdeki saçları süpürüyor. Kafayı yamı uzatıyorum içeri, o kadar ümitsizim ki yerim girmeye bile üşeniyorum. "Kolay gelsin, kırık almayı biliyor musun hocam?" dönüp bana bir bakıyor. "Benim de saçlarımuzundueskiden, gel" diyor. Allahım ne nimet! Bir zamanlar saçlarızunbir berber! Koşarakaltıtuğa geçerken esprimi patlatıyorum "Berberler kendi saçlarını kesebiliyor muydu ya?" Örtüyü üstüme kapattırın gülmüşüydü. "Ben kesiyorum." Kısa öze ve net. "Ben konuşmam parmaklarını konuşur" hesabı. Saçlarımı dolma gibi iki parmağın arasına alıp ince ince kırık almayla başladığında rahatlıyorum. Baba işi biliyor. Etrafı incelemeye başlıyorum. Dükkan yeni açılmış, tiri tiri. Sokakın sessizliğinde makasın sesi müzik gibi. Babaya bakıyorum. İri yarız az kalır, iri kıym, hatta izbandut. Canı sıkılıpkafayı komple kazısa "kırıkları çok güzel aldın abi yalla helal" der, koşarakuzaklaşırsın, oderce. Fakat gerçektensinin ehli. 15-20 dakikada bitiriyor işi. Nefis. "Seni bana Allah gönderdi hocam. Adın neydi?" diyorum. "Ata" diyor, tok davudı sesile. "Ben bundan sonra hep burdayım Ata." 22 yıl süren arkadaşlığımız böyle başladı. Bir zaman sonra Arayıcıbaşı Sokak'a taşıdı Ata dükkanını. Dükkan önce üç köklü bir berberdi. Yancı aradı kendine, birkaç tane de buldu ama anlaşamadılar. Anlaşması kolay adam değildi. Çıkarlarını canına okurdu. Ustaşı

kendisine nasıl davranıyorsa o da onlara öyle davranıyordu aslında. Berberin bodrumuna evdeki ekipmanını getirip ağırlık çalışmaya, bir zaman sonra aşağıya öğrenci almaya da başladı. Damatlık tıraşını Ata yaptı, o bodrum katında gıydim damatlıklarımı.

Sabahları erken ve akşamüstleri ortalarda olmazdı, vücut çalışırdı ya da çalıştırırdı. Çok teklif etti bana da, "şu göbeği eritirsin, sigarayı da bıraktın mı tamam" diyerek. İki disiplini çok güçlü bir adamdı, 10 yıl kadar önce sigarayı bıraktı, iyice spora verdi kendini müthiş kas yaptı. Dükkan zaman içinde evi haline gelmeye başladı. Mevsiminde palamut, lüfer, spora ağırlık verdiyse kilolarda tavuk, sürekli bir şey peşinde dükkanın arkasında. Sabah 5-6 gibi kalkar Caddebostan sahlininden Kadıköy'e kadar Pitbull'u Paşa'yla koşar, hızını alamaz Bahariye yolcuslarını Paşa'yı kucaklayıp koşardı. Kadıköy'ün ortasında bir hasta Beşiktaşlıydı. Müslüman, fazlasıyla milliyetçi, koluna ilk Atatürk dömesini yaptıracak kadar Atatürkseverdi. Rakısını da içerdii orucuna da tutardı.

Bu döme meselasine sarı yavaş yavaş, önce vücuduna sonra kafasına sonra yüzüne dövmeler yaptırdı. Bu arada dükkanın ön tarafını da dövmeciye çevirdiler ortaklarıyla zaten. Ön taraf dövmecisi, arkada bir köttükülük berberi, bodrumda spor salonu, üst katta Paşa'nın yatak odasıyla tam tekim bir tesise dönmüştü Ata'nın dükkânı.

Arayıcıbaşı Sokak'a ilk gidip gelmelere başladığımızda fark ettim evli olduğumu. İşli dükkanın önünde kendi yaptığı köyeleri bilekiliikleri satmaya başlamıştı. Sadece evli değildi, boyunca iki de kızı vardı. Ümraniye'de mektupları bir evde oturuyorlardı. Bahçesinde yetiştirdiği domates biberi dükkanında tepside fırınlağı lüfere katardı. Domates biber yetiştiren 1.75 boylarında, 100-130 kilo arasında gidip gelen, vücudu çoğu zaman müthiş kaslarla ve dövmelerle kaplı. Bizi bazı Mohawk saçlı ve siyah sakallı

bir adam. Üstelik eliveiki kızavar! Üstelikbütün o müthiş sert görüntüsünün altındadünyanın duygusal, en sevgi dolu adamlarından biri. Adını umarımyanlış hatırlamıyorum, Bülent diye bir arkadaş vardı.Erkenyaştakalp krizindenkaybettii onu. Fotoğrafını hep gözünün önünde olacak yereastı. Aynaların karşısına, saç keserken, çay alırken, bodrumaierken ya daüst ka çıkarken göreceği yere. Ondan her bahsedilse gözleri dolar, sessizleşir. Bendehiç sesimçıkarmaz yasına saygı gösterirdim. Aynı hüznü ve kırılgnlığı boşandığı zamanlarda da gördüm yüzünde. Az konuşurdu, kendindense çokaz bahsedirdi. Kızını istemeye geldiklerinde ona haber vermişlerdi. Bu işte ona çok koymuştu. Görüntüsünden şiddet akardıama sevdiklerinekarşıdeğil.Paşatam onluk bir köpekti. Kas yığını bir Pitbull, korkutucu amasırının saatlercekasınımasınıçok sever.

Bir kere gözünün üstünde bir yarayla karşıladı beni. Ne olduğumu sordum. Önce söyledi. Sonra sıkıntıyla anlattı, ofkisi hala tazeydi çünkü. Dövmeye yaptırmaya gelen biri hirtlyıkamıştı. Ata dahafice silkelemişadımı, sonra kalabalık gelmişler. Ata'yı dövmeye kalkmışlar sokagın ortasında, Ata diz çöküp kollarıyla yüzünü korumuş, adamlar yorulunca kalkmış vemiş, sonra tekrar diz çökmüş, gene vurmuş. Birinin çenesini birinin burnunu kırmış vesaire, övünerek anlatmadı bunları, kızgındı. Kimse yarımda konuşmamıştı. "Bunların ben esnafı değil..." diyerek komşularına sövüyordu.

Corona'dan ötürü son iki yıl doğru dürüst hiç gidedimim Ata'ya. Sonunda kaçamıyıp Corona'yı geçirdiklerin sonra atladım gittim Ata'ya. Çok zor zamanlar geçirmiştii. Kar arkadaşından kızın ailesi yüzünden ayrılmak zorundakalmış, dükkanın üst katına taşınmıştı. Ağır bir hastalık başlamış, vücudu müthiş ödem tutmuştu. Bir bacagı benim iki bacagım kadar olmuştu. Üst katın basamaklarını çıkmakta bile zorlandığından işakı ettii. Aralarda sporu bıraktığında hızla şişmanlar ama sonra tekrar çalışmaya dönerne zayıflardı. Bu sefer yataktan kalkmaktabile zorlanıyordu. Kolaykolay yardım istemede kendisi idiçti. Öte yandan bir tanıdığının tanıdığı bile olsa ihtiyacı olana yardım etmek için elinden geleni yapardı. Bana attığı en son mesaj da gene bir yardımı isteydi. Bir arkadaşın kuzeninin filmindedetekatcabakbirilerivarmıdır diye soruyordu. "Arkadaş ben iyi değilim, bana yardım edin" dediği hiç.

Nisan'da, hiç beklediğim bir haber aldım. Ata gitmişti. Nasıl lan! Ata ölemez! Ata'dın bahsediyorduz. Onun cişsesinin ayrı varlığını ayrı bir ağırlığı vardı bu hayatta. Azrail'i dövmüştür o, ölemez. Neolursa olsun, ne yaşıyarsayışın mücadele etmeyi bilen adam o, zor zamanlar geçirdi evet ama hepsinin üstesinden bir şekilde gelmedi mi? Ama yok. Ata gitmişti.

Tanıdığım en renkli adamlardan biriydi Ata. Hem dişiyile hem içile. Bu yazıyı yazarken Facebook sayfasına bir göz attım gene. Bir arkadaş "güle güle et puf yürekli arkadaşım" yazmış yorumlara. Ben de izniyle aynen kullanyorum.

Güle güle et puf yürekli arkadaşım.

ATAOL BEHRAMOĞLU

Kuru gürültü

1 1564-1616 yıllarında (49 yıl) yaşamış olan Shakespeare'in komedi, tarih konulu oyunlar ve trajedi olarak 38 oyunu var.

Trajedilerinin de hemen hepsi tarihsel olaylara ilgili.

Oyunlarını 1590-1613 yılları arasında yazmış.

Bu yazının konusunu oluşturan "*Kuru Gürültü*" 1598-99 yıllarının ürünü.

Hamlet bu oyundan 2 yıl, Othello 4, Kral Lear ve Macbet 5 yıl sonra yazılmışlar...

Bazen, Shakespeare eğer, aralarında Julius Caesar, Romeo ve Juliet, Antony ve Kleopatra gibi birkaç oyunun daha bulunduğu o kadar oyunu yazmamış olsa, geriye kalan otuz kadar oyunla dünya tiyatrosundaki yeri aynı olur muydu diye sormaktan kendimi alamıyorum...

Yanıtlaması güç bir soru.

Fakat zaten hiçbir yazarın, üstelik bu kadar çok ürün vermiş bir yazarın bütün yapıtlarını düzeye alamaz.

Üstelik Shakespeare'in, oyun yazarlığının yanı sıra, bağlı olduğu kurum için sürekli oyun üretmesi gereken profesyonel bir tiyatro adamı olduğunu da unutmamak gerek.

"Kuru Gürültü" öyle sanıyorum ki sahne boş kalmasın diye üretilmiş oyunlardan biri.

Yanılyorsam Shakespeare uzmanları beni bağışlasın. "Shakespeare Okumaları"nda ben, kuşkusuz gerekli dikkati ve özeni göstermekle birlikte, kendi öznel düşüncelerimi yazıyorum.

"Kuru Gürültü" (özgün adıyla) "Much Ado about Nothing" / Hiçbir Şey Hakkında Bir Sürü Şamata) kötü bir oyun mu?

Kuşkusuz, hayır.

Sadece tiyatro sanatı açısından bakıldığında, konu örgüsü sağlam. Sahnelerin birbirine bağlanışı hızlı ve akıcı. Diyaloglarda denebilir ki bir gram fazlalık yok. Karakterlere iyi bir oyun çıkarma olanağı sağlayan renkli, güçlü bir konuşma dili. Fakat anlatılan şey ne? Bütün bunlara karşın bu soruya ancak oyunun adıyla yanıt verilebilir: Kuru Gürültü/ ya da Hiçbir Şey Hakkında Bir Sürü Şamata...

Konuyu, kısaca, birbirine koştur iki aşk öyküsü oluşturuyor. Fakat bana kalırsa ikisi de tutkudan yoksun, yapıştırma aşklar. Belki birbirine sürekli sataşan Benedick- Beatrice aşkı salt bu nedenle gerçeğe biraz daha yakın. Tabii böyle bir ilişkiye ne kadar aşk denebilirse...

İyiler ve kötüler var. Ya da daha doğrusu, bütün kötülükler Aragon Prensi Don Pedro'nun "piç kardeş" Don John'dan kaynaklanıyor... Zavallıya zaten en baştan "piç" yaftası yapııştırılmış. Fakat içinin neden bu kadar kötülükle dolu olduğunu ancak tahmin edebiliriz. Herhalde piç olmayan kardeşini kıskanıyor... Bu tahminin ötesinde Don John'un, örneğin Lord Claudio'ya amansız nefretinin nedenini bilmiyoruz... Messina Valisi Leonato'nun kızı, olay örgüsünün odağında yer alan Hero'nun nedimelerinden Margaret bu kadar sivri dilli olma cesaretini nereden alıyor? Hero'ya kurulan tuzağa kaygı duymaksın neden alet olabiliyor? Oyunda bu gibi soruların bir yanıtı yok. Bir başka deyişle, her şeyi nasılsa öyle kabul edeceksiniz.

Shakespeare'in pek çok oyununda olduğu gibi bu oyunda da genellikle iyi kalpli halktan insanlar var. Örneğin bunlardan biri, bir yerde, "...bana

kalsa içinde bir namus kırıntısı kalmış adamı asmak şöyle dursun, bir köpeğin kılına bile zarar vermezdim..." diyor... Bu halk insanlarının kaba ve özellikle yanlış sözcükler kullanarak konuşmalarını çevirmede ise, yakın zaman önce yitirdiğimiz sevgili Sevgi Sanlı epey zorlanmış olmalı...

Yine Shakespeare'de sık sık rastladığımız evlilik karşıtı düşüncelerle, boynuzlanmış koca imgesiyle burada da karşılaşırız.

Bütün bunları yazmakla "Kuru Gürültü"yü kötülemiş mi oluyorum? Sanmam. Çünkü hızla gelişen olay örgüsü, akıcı diyalogları, azıcık kolayına yapılmış ve birbirinin tekrarı da olsa "entrrika"larıyla, sahneye koyucuya ve oyuncuya olanaklar sağlayan, zevkle, zaman zaman kahkahalarla izlenebilecek bir oyun bu...

Benim eleştirim ise işin edebiyat yönüyle, sanki üzerinde pek fazla çalışılmadan, çalakalem yazılmış gibi olmasıyla ilgili...

Sadece tiyatro sanatı açısından bakıldığında, konu örgüsü sağlam. Sahnelerin birbirine bağlanışı hızlı ve akıcı. Diyaloglarda denebilir ki bir gram fazlalık yok.

Bedri Rahmi Eyüboğlu

CELINE SYMBIOSIS

"Resim sanatını bir cümle ile tarif etmek zorunda olsam, renkle düşünebilmek ve düşündürebilmek sanatıdır derdim"

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Kırk beş yaş yakın sanat hayatında başta resim, şiir ve mozaik olmak üzere sanatın bir çok alanında eserler veren Bedri Rahmi Eyüboğlu, salt ressam olarak değil; ozan, düşünür, öğretmen yönleriyle benzersiz bir örnektir. Anadolu'dan ve Anadolu insanından aldığı motifleri sanatına işleyen Bedri Rahmi, kendi resim dilini oluşturarak Türk sanatının hafızasına kazınmıştır.

TRABZON

Bedri Rahmi Eyüboğlu, 1911 yılında Karadeniz kıyısındaki Görele'de dünyaya gelir. Babası Maçkalı Eyüboğlu ailesinden Rahmi Bey, annesi Pulathanelli Serdarogullarından Lütfiye Hanımdır. Görele kaymakamı olan babası Rahmi Bey, özellikle Kurtuluş Savaşı günlerinde Anadolu'nun birçok yöresinde kaymakam olarak görev yapar. Babasının görevi nedeniyle Bedri Rahmi'nin çocukluk yılları, ileride sanatına ilham olan Anadolu kasabalarında geçer.

1925'te babasının Trabzon Milletvekilliği görevine geçişi ile Trabzon Lisesi'ne kayıt olan Bedri Rahmi'nin resimden çok edebiyata ilgisi vardır. Kuşkusuz bu ilgisinin mimarı, Fransızca bilen, aydın ve okumayı seven, çocuklarına sık sık Victor Hugo'dan, Moliere'den çevirilen yazar babası Rahmi Bey'dir. O yıllardaki edebiyat aşkını, "Eğer Edebiyat Fakültesi'ne liseyi bitirmeden gitmek mümkün olsaydı, kuşkusuz o tarafa yönelirdim" sözleriyle ifade eder.

İçindeki resim aşkı, 1927'de Trabzon Lisesi'ne resim öğretmeni olarak atanın, Müstakillik Ressamları ve Heykeltıraşlar Birliği kurulurken olan ressam Zeki Kocamehmeti'nin sayesinde alevlenir. Bedri Rahmi o zamana kadar resim ödevlerini, ağabeyi Sabahattin Eyüboğlu'na yaptırarak kadar ilgisiz olsa da Kocamehmeti'nin onun resim konusunda özel bir yeteneğe sahip olduğunun keşfedir. Bu ilgiyi, kendi tabiriyle 'liseden kurtulması' için ona fırsat verir. Matematik dersindeki başarısızlığından ötürü okul müdürü Şerif Bey tarafından tüm öğrencilerin önünde küçük düşürülünce okulu tamamen bırakır.

1929'da o sıralarda ortaokul mezunlarını kabul eden İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavlarını kazanır. Nazmi Ziya ile İbrahim Çallı'nın resim öğrencisi olur. Ahmet Haşim'den aldığı derslerine ayrıca önem gösterir; çünkü Ahmet Haşim'le karşılaşması onun için büyük

Bedri Rahmi Eyüboğlu, salt ressam olarak değil; ozan, düşünür, öğretmen yönleriyle benzersiz bir örnektir.

Anadolu'dan ve Anadolu insanından aldığı motifleri sanatına işleyen Bedri Rahmi, kendi resim dilini oluşturarak Türk sanatının hafızasına kazınmıştır.

bir şanstır. Şiirlerini Ahmet Haşim'in incelemesini ister; hocasının "Vallahi serbest nazım ustaları kadar mükemmel!" sözleri üzerine uzun süre şiirden uzaklaşarak resme ağırlık verir.

FRANSA

Akademi'de geçirdiği iki yılın ardından, Fransa'da öğrenim görmekte olan ağabeyi Sabahattin Eyüboğlu yanına gider. Yeni bir dil öğreneceği, birbirinden değerli eserlerin yer aldığı müzeleri göreceği ve sanat çevreleriyle iç içe olacağı için çok heyecanlıdır. Bir yıl kadar Dijon ve Lyon'da yoğun bir şekilde çalıştıktan sonra, 1932 yılının Eylül ayında Paris'e gider. Orada özellikle Doğu'ya ait motifleri ve simgeleri kullanan Gauguin, El Greco, Matisse, Dufy, Braque ve Chagall gibi ustaların eserlerinden etkilenir. Önceden tanıdığı Cemal Tollu'yu görmek André Lhote'nin atölyesine gittiğinde ileriki yıllarında "hayat ve sanat arkadaşım" diyeceği, Romanyalı resim öğrencisi Ernestine Letoni (Eren) ile tanışır. Bedri Rahmi'nin yurduna, Ernestine'nin Romanya'ya dönüşüyle ayrılmak acısı yaşayan çiftin

tutkulu mektuplaşmaları, ileride üç ciltlik kitabı doldurarak bu aşkın nişanesi olarak anılarda yer alacaktır.

RESİM VE EDEBİYAT

1933 yılında İstanbul'a bambaşka bir Bedri Rahmi olarak döner. Bir yandan Akademi'de yarım kalan eğitimine devam ederken bir yandan da İstanbul'da hareket kazanan sanat ortamında çevre edinebilmek için olanakları değerlendirir. Mürəkkep, guaj gibi ucuz malzemelerle karton üzerine durmadan resim yapar. Bu sıralarda yazın çevresine ilk adımı atarak Yeni Adam Dergisi'nde ressam olarak işe alınır. Daha ilse öğrencisiyken yazmaya başladığı şiirlerine, 1933'ten sonra Yeditepe, Ses, Güney, İnsan, İnkılâpçı Gençlik ve Varlık dergilerinde de yer verilir.

1934 yılında, ileride Türk resim tarihine "D Grubu" adıyla geçen bir grubun Galatasaraylı Kulübü'nde açılan dördüncü sergisine otuz resimle katılır. Aynı gün, eli eserden oluşan ilk kişisel sergisi kendi katılmıyken Romanya'da açılır. Ernestine'nin çabaları sonucu Bükreş'te Haseffer Galeri'sinde gerçekleşen sergide hiç resim satamaması olmasına rağmen eserleriyle büyük beğeni kazanır.

1935 yılında Akademi'nin diploma yarışmasında "Yol İnşaâtı" konulu resmiyle üçüncü olan Bedri Rahmi, bu derece ile mezun olmak istemediği için, diploma yarışmasına yeniden hazırlanmaya başlar. Aldığı maaş yetmediği için, Tekel Genel Müdürlüğü'nde yayın bölümünde memur olarak işe girer. Evlenememesi için gerekli parayı sağlar sağlamaz, 16 Nisan 1936'da "Eren" adını alan Ernestine ile yaşamını birleştirir.

Bedri Rahmi'nin Tekel'deki memurluğu uzun sürmez. 1936'da, Henri Matisse'ye

duyduğu ilgiyle beslenerek oluşturduğu, Batı-Doğu sentezli Hamam adlı kompozisyonuyla Akademi'den birincilikle diplomasını alır. Mezuniyetinin ardından, Akademi'de resim bölümünün başına getirilen Fransız ressam Léopold Lévy'nin asistanı olur. Levy ile çalışmaya başlamasının hayatının en önemli olayı olarak değerlendirir çünkü emekliliğine dek sürece olan akademik kariyeri başlamıştır.

Akademi'deki görevine büyük bir tutkuyla sarılan Bedri Rahmi, hocası Çallı'dan edindiği meslek sevgisini kendi öğrencilerine aşılamayı bir ilke edinir. Ona göre, hocaların görevi, sanat aşkıyla ve sanat eserlerinin arasında köprü işini gören bir güçtür. Bu düşüncelerle öğrencilerine yararlı bir hoca olmak isteyen Bedri Rahmi, ileride kitaplaşmıyacağı düşündüğü "Resme Başlarken" kitabını oluşturacak ders notlarını da yazmaya başlar.

YURT GEZİLERİ

Bedri Rahmi, devletin düzenlediği Yurt Gezisi programı kapsamında 1938'de, Edirne'ye, 1941'de de Çorum'a gider. Dönemin en önemli sanat atılımlarından olan bu gezi programı sayesinde memleket gerçeklerini daha yakından tanıyarak, resim sanatımız yeni biçim ve içerik kazanmış, ressamlarımız Anadolu'yu yeniden keşfetmiştir. Özellikle minyatürlerden esinlenen Bedri Rahmi aynı zamanda da Anadolu'nun kiliminin, bakır işinin, nakışlı keçesinin, tahta oymasının ve çinisinin bezeme düzenini ve renk uyumlarını kaynak olarak kullanarak kendi özgün bir resim dili oluşturur. Büyük bir hevesle Boğaz, Salıpazarı ve kahveler gibi İstanbul'un değişik mekanlarını da resmetmeye koyulur.

Oğlu Mehmet Hamdi'nin dünyaya geldiği 1939 yılı ona bir de ödül getirir. Birinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde üçüncülük ödülü alır. Aynı hafta, askerlik görevini yapmak üzere Yedek Subay Okulu'na alınır. Ona bitip tükenmeyecek gibi gelen askeriği 1941 yılında sona erince, Yaradana Mektuplar isimli ilk şiir kitabını çıkarır.

ANADOLU MOTİFLERİ

1942'de, onun sanatında silinmez izler bırakacak ikinci yurt gezisi için üç aylığına Çorum'a gider. Ömrü boyunca sanatında sık sık işleyeceği Anadolu temaları Çorum gezisinde oluşur: Kahveler, han avluları, halay çekenler, saç çalan aşıkalar, pazarda yerindeki insan toplulukları, bayramlıklarını giymiş köylüler, yoksullar... Türk süsleme ve Anadolu halk sanatlarından yola çıkarak oluşturduğu, kubilim etkili, geometrik ve yarı soyut bir sanat anlayışını benimser. Çorum gezisinin dönüştürdüğü, hem Akademi'de bütün sorumlulukları yüklenerek kendi atelyesine ve öğrencilerine kavuşur

hem de Dördüncü Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde ikincilik ödülü alır.

Mimarî ile güzel sanatlar yapıtlarının bir arada kullanılmasının güzel sonuçlar doğuracağına düşünen Bedri Rahmi, 1940'lardan sonra duvar resmine yönelir. İlk duvar resmini, 1943'te İstanbul, Ortaköy'deki, Lido Yüzme Havuzu'na yapar. Lido resimlerini, onun yıllardır uğraştığı gemiler, atlar, deniz kızları, kuşlar, balıklar gibi motiflerin, derinlikli, haliya, kılıme benzeyen düzenlemeler şeklinde oluşturur. İkinci çalışması, 1946'da Ankara Büyük Tiyatro'nun girişindeki duvara yaptığı " Kız kaçırma " konulu fresk çalışması olmuştur. Çalışma sırasında edindiği boya, boyama tekniği, duvar resmi gereçleri ve yöntemleri gibi edindiği teknik bilgiler gelecekteki büyük duvar işleri için çok değerli bir deneyim kazanmasını sağlar.

1950 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 150 resimden oluşan Retrospektif sergisinin ardından Paris'e giden Bedri Rahmi, bu kez şehri usta bir sanatçı olarak gezer. Yurda döndüğünde Maya Sanat Galerisi'ni kurar. 1958'de Uluslararası Brüksel Sergisi'ndeki Türk pavonuna eşikle birlikte yaptığı 227 metrekarelik mozaik kompozisyonuyla altın madalya alır. Brüksel panosuyla elde ettiği başarıyı onu birbirinden başarılı mozaik panolar yapmaya yönlendirir.

SON YILLAR

Bedri Rahmi, 1961'de çalışmalarına bir süreliğine ara vererek Eren Eyüboğlu ile birlikte Rockefeller Vakfı'nın bursuyla Amerika'ya gider. Kaliforniya Üniversitesi'nde iki yıl misafir profesörlük yaparken, konferanslar verir, söyleşiler yapar, müzeleri dolaşır ve yeni eserler üzerinde çalışır. Amerika'da kum, talaş ve buruşturulmuş Japon kağıdı gibi alışılmadık yöntemlerle üzerinde çalışarak renk konusunu yeniden ele alır. İki yıl süren bu uzun gezisinden dönünce, orada yaptığı verimli çalışmalar sonucu birbiri ardına üç sergi açar. 1960'lı yıllardan sonra, Köy-kent ikilemi, kentleşme olgusunun yarattığı toplumsal ve kültürel çelişkiler, nüfus artışı, dış göç ve sanayileşme çabaları üzerine eserler üretir.

Hayatının son yıllarında Güzel Sanatlar Akademisi'nde doçent ve profesörlüğe kadar yükselen Bedri Rahmi, siyasal ortamın gergin olduğu yıllarda Akademi Resim Bölümü Başkanı seçildi. Üç yıl süreli bu görevi onun yaşamında en üzüntülü dönemlerine denk gelir. Ağabeyi Sabahattin Eyüboğlu'nun 12 Mart sürecinde gözaltına alınmasının ardından vücudu iyiden iyiye yıpranmış sarılık şüphesiyle hastaneye kaldırılan Bedri Rahmi'nin aslında pankreas kanseri olduğu anlaşılır. Hastalık dönemi uzun sürmez ve sanatçı, 21 Eylül 1975 tarihinde İstanbul'da vefat eder.

Sen'ce

Beyti Engin

- 1 ☐ Sinema
- 2 ☒ Tiyatro
- 3 ☒ Ulan İstanbul
- 4 ☒ Şeytan Tüyü
- 5 ☒ İstanbul
- 6 ☒ Edirne
- 7 ☒ Şiir okumak
- 8 ☒ Öykü okumak
- 9 ☒ Kulis
- 10 ☒ Karavan
- 11 ☒ Sesli Kitap
- 12 ☒ Radyo Tiyatrosu
- 13 ☒ Dublaj
- 14 ☒ Altyazı
- 15 ☒ Orhan Veli
- 16 ☒ Ahmet Muhip
- 17 ☒ Dıranas
- 18 ☒ Tartuffe
- 19 ☒ Cimri
- 20 ☒ Komedi
- 21 ☒ Trajedi
- 22 ☒ Realizm
- 23 ☒ Sürrealizm

"KURU PANTOLONLA BALIK TUTULMAZ"*

GÜVENÇ DAĞÜSTÜN

Geçen ayın özeti: Suphi, Ayı Orhan'ın ölümlüyle ilgili olarak gözaltına alınır ve Sivriada'ya kaçar. Bu adanın halk arasındaki ismi 'Hayırsız Ada'dır. Suphi, adadaki anıtın yanına oturur, sigarasını yakar. Karayayaklaşan motoryatın güvertesinden Nazlı Eray el sallamaktadır.

Kaptanhızlı bir manevra ile kaçtıkları karanı yaptı. "Atla abi, bağlamayacağız" dedi. Atladım.

Nazlı ile sandık birbirimize.

-Ah Nazlı, dedim. Ne yaptırдың bana! Polis gözaltsından kaçtım ben!

Nazlı gülmüştü.

-Biliyorum, dedi. Her şeyden habirim var.

-Nasıl?

-Aız haberi verdi, dedi.

Vay, Aız'e bak sen. Demek botu bana getirirken çoktan biliyordu her şeyi.

-Nazlı, dedim. Şifreleri çözelim diye yazdım sana ama verdiğin yanıt çok daha şifreliydi. Hiçbir şey anlamadım.

-Ben bir şey anlamam mı sanıyorsun, dedi Nazlı. Öyle tuhaf bir zamanda geldi ki mektubun! Sana yazdığım rüyamı senin mektubundan bir iki gün önce görmüş, hiç anlam verememiştim. Belki ikisi birleşirse ortaya birşey çıkardığı aynen anlatmış sana. Belli ki var daha zamanı.

Evet, orası belliydi. Belli ki vardı zaman!

Ama benim zamanım var mıydı?

-Nazlı, ne yapacağın, dedim.

-Bana bak! Sen gerçekten her neyse bu, çözmek istiyor musun?

-Yahu, istemem mi? Delirmek istiyorum artık. Hiçbir şekilde birleşmeyen yüzlerce parça. Sen kolay mı sanıyorsun böyle yaşamayı?

-Şikayet etmeyi bırakacaksın, dedi. Ne olmuş yani, incilerin mi döküldü? Çok mu korktun? Aaa bak bir de pantolonu ıslanmış, ona mı taktın kafayı! Unutma, dedi. Kuru pantolonla balık tutulmaz!

-Cervantes'in lafı, deyiverdim.

-Ne münaasebet! Miguel'e de ben söylemiştim bunu! Ama bak mesela "Bana kalırsa bütün deliliklerimiz, midelerimizin boş, kafalarımızın havayla dolu olmasından ileri geliyor." Asıl bu Miguel'in lafı. Kafayı bilmem de gel şu mideyi dolduralım biraz.

Masaya geçtik. En sevdiğim, yıllardır İstanbul'da bulamadığım bir şişe Rioja açtı. Ortada iki üç çeşit peynir -mutlaka Kars gravyeri olacaktı, ondan vazgeçmezdi- biraz turşu, domuz pastırması ve kara ekmek vardı.

Ama bak mesela "Bana kalırsa bütün deliliklerimiz, midelerimizin boş, kafalarımızın havayla dolu olmasından ileri geliyor." Asıl bu Miguel'in lafı. Kafayı bilmem de gel şu mideyi dolduralım biraz.

Kadehe bir çeyrek şişeyi boşalttım. Bir dikeşte bitiriverdim. Tekrar doldurdu Nazlı. Gauloise uzattı.

-Gözlerin parladı, dedi. Bak keyfine, şarap da varsigaradavar daha.

Birsürüheç konuşmadan denizi izledik.

Mavinin üzerinde sekerken ben ne yapacağımı hiç bir şekilde bilmiyordum. Belli ki bir şeyler planlanmıştı. İşin başında Nazlı'nın olması beni biraz rahatlatmış olsada huzursuzdum. Polisilla ki peşime düşecekti ve ben neden kaçtığımı bile bilmiyordum.

Oturduğum yerde içim geçmişi.

Kaptanın sesi ile irkildim.

-Sahil güvenli!

Bir sahil güvenli botu tam yol bize doğru yaklaşıyordu.

-İnaşığı saklan, dedi Nazlı.

-Hayır, dedim.

Bu anlamsız koşturmaca, kaçış, bulmaca beni çok yormuştu artık. Polisten kaçma işini ise daha fazla uzatacak gücüm yoktu. Hem ben neyden kaçıyordum ki.

-Yahu, dedi Nazlı, sen bu ülkede sadece suçlular mı içerde sanıyorsun.

İstifimi bozmadım. Bot iyice yaklaştı, yaklaştı, bordanomza yapıpı. Altı memur vardı içinde. Vay be! Bir yandan da hoşuma gitmişti.

Yerimden kalkmadım.

İkisi bizim tekneye çıktı.

Bir "İyi mi deniz nerede?" diye sordu. Nazlı

döndü bana doğru baktı, sonra tekrar başını çevirdi.

-Ne Suphi'si, ne Deniz'i memur bey. Yok öyle biri, dedi Nazlı.

Üç kişi daha çıktık tekneye. Aşağıyaaramaya indiler. Ben oturduğum yerde duruyordum ve bir Allah'ın kulu dönüp bana bakmıyordu bile. Bakan da görmüyordu.

O sırada biri "nereye gidiyorsunuz, ne yapıyorsunuz?" falandıye Nazlı'yı sorguluyor, adam sordukça da Nazlı adamı tersliyordu.

Diğerleri aramayı bitirmişleri yukarı çıktılar. "Yok" dediler. Hiç anlamıyordum. Oradaydım ya işte!

Sinirlenip oflayarak, poflayarak ve bir yandan da klasik polis tehditleri savurarak botlarına indiler. Çözdüler ve hızla uzaklaştılar.

Nazlı basıverdi kahkahayı arkalarından.

Ben bir şeyler söylemek istedim ama beceremedim. Sözcükler bir şekilde düğümlendi boğazımda.

Nazlı, giden botun arkasından uzun uzun baktı. Kadehine şarap doldurdu. Bir Gauloise yaktı. Bir nefes çekti ve geldi yanıma oturdu. Sigarayı masanın üzerindeki kılıtla bıraktı. Bana döndü, uzun uzun hayranlıkla baktı, baktı. Kucağına aldı beni. Başımı okşamaya başladı. Bir yandan da "Tamam, anlattığımda inanıyordum sana ama, yine de bir yandan akılm alıyordum. Gerçekten doğrudum." dedi.

O zaman ağladım, tekrar kedi olmuştum.

Mehmet Ali Akınsoy

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Hayvansal Deyimler

Hızlı bir şekilde neslini tüketmeye çalıştığımız hayvanlar olmasaydı acaba insanoğlu onca ilginç deyiimi ve benzetmeyi nasıl ve nereden bulurdu, insan insanı neye benzetirdi bilmek mümkün değil. Benzetse benzetse yine insanı insana benzetirdi ama asla yeterli olmazdı diye düşünüyorum. Mesela ne diyecek, "adam gibi adam", ee sonra, "kadın gibi kadın". Ama bu deyimlerin hiçbir hayvansal öneklerin ve benzetmelerin yerini asla dolduramaz. Hayvanların etinden, sütünden, derisinden faydalandığımızdan daha fazlası, birbirimizi hayvanlarla yüceltir veya aşağılar. Nasıl mı? Hemen küçük bir sıralama yapalım. Şunu da unutmadan söylemek lazım, aynı hayvan üzerinden hem övgü hem de sövgü yapmak insanoğlu denen bir canlılar için çok kolaydır, sevinçleri ve hüznüleri de bu sözlü eylemlere dahil edebiliriz. Serçe gibi vurulup düştü zavallı, gibi. Ayrıca bu benzetmeleri yaparken mutlaka örnek alınan hayvan gözümüzde canlandırır ya güler ya ağlar ama en çok da aşağılar.

Valla aslan gibi çocuk. Aslan ama kuyruğu noksan. Aslan yatağından belli olur. Aslan aslandıır kardeşim, dişi erkek fark etmez. Say say bitmez. Ceylan gibi koşanlar, tavşan gibi kaçanlar, yılan gibi sokanlar. Tosun gibi maşallah. Tam bir öküz. Manda gibi yattı. Sütten kesilmiş buzağı gibi baktı gitti. İnsanlıkla hiçbir alakası yok, düpedüz dana. Çok çalışkan, inekten farkı yok. Yarış atı gibi koştu kerata. Tay gibi çocuk yerinde duramaz. Atı alan Üsküdar'ı geçti. Eşek gibi çalışıp at gibi yitip gitti.

**Aynı hayvan
üzerinden hem
övgü hem de
sövgü yapmak
insanoğlu denen
biz canlılar için çok
kolaydır, sevinçleri
ve hüznüleri de bu
sözlü eylemlere
dahil edebiliriz.**

arkadaş. Bizimki tam bir eşek. Çok sevimli sipa. Katır gibi inatçı. Hiç sızmas arı gibi 'vız vız' bitmez. Şunun kaçaldan ne farkı var. Köpek gibi sadık. Tam bir it. Elimizden balık gibi kaydı gitti. Bu ne be deniz anası gibi. Çok yakışıklı, kartal bakışlı. Tepemize baykuş gibi dikildi. Kurt gibi acıkmış. Kokuyu almış yine, ulan tilki. Sırtlan gibi peşimize düştü. Şuna baksana daldan dala, çıta gibi. Tam bir maymun puşt. Şu şu, zürafa gibi olan. Aman uzak olsun lağım faresi. Siçan gibi kemirmiş. Bu sincap yine gecikti. O kedi gibi sokulması yok mu? Dikkat et akrep gibi sokar. Bu ne çölüm zebra gibi varmışsin. Adam

kapılara sığmıyor, fıl şerefsiz. Bu var ya bu hayatta ölmez, tam dinazor. Ayı ayı. Akşama kadar kurbağa gibi 'vırrak vırrak'. Bu nasıl insan arkadaş baksana soluca gibi. Zaten bit kadar canı var. Pire için yorgan yakarız. Hah leylek de geldi. Sülün gibi maşallah. Hiç uyumaz, hava karardı mı çıkar, tam bir yarasa. Turna gibi düştük yollar. Bu geyik de nereden çıktı. Kalk goril gibi yatma. İyi bir tıraş olsun sinek kaydı. Tosbağa gibi yürüme koş biraz. Koyun gibi milletiz. Anasının dibinden ayrılmaz kuzu gibi. Yürü lan keçi. Oğlak gibi ziplayıp durma. Aman onu bırakma, altın yumurtlayan tavuk. Kalk tavuk gibi yatma. Hallederiz, adam tam bir kaz canım. Bana horozlanma. Valla bülbul gibi şakadı. Sen daha civcivsin. O her şeyi bilir, boşuna kelaynak dememişler. Bak tazi kokuyu aldı. Bizim ufaklık, babasının güvercini. Nasıl yürüme lan o penguen gibi. Hah başladı bizim ibibik. Bunu hamsi gibi yutarlar. Keklik gibi seke seke gideriz. Kelebek gibi uçtu gitti. Bu örümcek başımıza bir ağ örecektir ya, hayırlısı. Hadi bakalım zıpla çekirge. Buyur ahtapot gibi sardılar yine. Gördün mü zarganayı.

Tabii ki iş hayvanlarla sınırlı değil. Sırada meyveler, sebzeler, otlar ve çiçekler de var...

Ayrık otu gibi sardılar her yanı. O başlarındaki hıyara hiç güvenme. Arkasındaki kestane yi tanıdın mı? O var ya, tam bir zehirli sarmaşık.

Bu ve buna benzer benzetmeler bugün olduğu gibi yarın da sürüp gider mi, bilemem.

Sayfa sayısı kadar bir yaz

AYŞEN ŞAHİN

Sahildeki kafede oturuyorum, bir kahve söyledim kendime. Güneş hızını almışsa gölgeden çıkmamak lazım.

Ortalık

tenhalaşmış iyiden iyiye. Eylülü yazdan saymıyor insanlar, bence dibinde kalan en vitaminli yeri.

Mekânda benden başka sadece bir masa dolu. Onda da bir adam, sandalyesini çevirmiş denize, uzun uzun ufka bakıyor.

Elimde güzel bir kitap var, sarı bir yaz anlatıyor, bol çözümlemeli, karakterler derinlikli, akışı dolambaçlı, ona rağmen sürükleyici. Az bulunur böyle. Kitap yanımdayken elim telefona gitmiyor bile.

Arada bir nefes alma ihtiyacı hissettiriyor, kapağını kapatıp uzaklara bakarak okuduğumu sindirmeye çalışıyorum.

Gözüm adama takılıyor: öylece duruyor ne zaman baksam.

Bir Türk kahvesi, bir filtre kahve, bir zencefilli gazoz ve 98 sayfa sonra denize gireyim diyorum. Üç masa daha doldu boşaldı. Adam sabit.

Biraz ürütücü olmaya başladı durum. Yüzüyorum bana iki saat gibi gelen yirmi dakika boyunca. Arada sahile bakıyorum çok mu uzaklaştım diye.

Sahile göre hafif yükseltide kalan kafede karaltıyı seçiyorum. O adam galiba. Sahile doğru yüzüyorum görebilmek için.

Yaklaştım, evet o. Kumlara basıyor, kendini yere köklemiş gibi sabit dikeliyor şimdi de. Ne denize ne geriye gitmek, sanki amacı yerin dibine doğru gitmek, öyle sınıksı basıyor.

Denizden çıkıp kafedeki masamdan, yukarıdan izlemeye karar veriyorum.

Sahilde hortumdan akan suyla duş, kurulanma, bir çay daha söyleme derken bir yarım saat de öyle geçiyor. Adam hala duruyor.

Biraz daha izleyip kitaba dönüyorum. 14 sayfa sonra yine sindirmek için başımı kaldırdığımda hala duruyor. 35 sayfa sonra baktığımda yok. Denizdeki kafalardan biri o olsa gerek.

Havlusu oturduğu sandalyede asılı. Nasılsa dönecek.

Tam 121 sayfa daha okuyorum. Bira ve patates söylemiş, bitirmişim.

Denize bakıyorum, hangisi o acaba? Tam o sırada geliyor.

Çizim: Başak Aksoy

Hani yoğunlaştırılmış deterjanlar vardır ya, bir litresinden 60 yıkama çıkan, onun gibi düşünün: yaza yoğunlaşmaya çalışıyordum, üç ayı 20 saate sığdırmak için.

Yaşı benden ufak duruyor, sakal moda olalı kim kaç yaşında pek belli olmuyor. Bu ülke herkese eşit gam vermediğinden kimin sakalina beyaz ne zaman düşer, o da belli olmuyor.

İri bir adam, akıl sağlığı yerinde değilse tehlikeli olabilir. Akıl sağlığı hakkında bilimsel bilgim yok, belki de tehlikesi kendine bir insan. Düşüncelerimi etik sınıra çekmeye çalışıyorum.

Tanımadan yargılamaktan, ruhsal durumları tehlikeli addetmekten içi çekim bile olsa biraz utanıyorum.

Kurulandıktan sonra havlusunu uzun uzun kokluyor. Bir ihtimal, ilkokuldaki pembe silgimi bu kadar uzun koklamışımdır tüm ömrüm boyunca.

Sonra bez çantasından bir kitap çıkarıyor: benim yazarın, elimdekinden sonra yazdığı roman, kapağından tanıyorum, nereden baksan en az 400 sayfa. Her şeyi uzun uzun yapan bu adam uzun romanlar mı seviyor yoksa acaba kitabı da çok mu yavaş okuyor?

İzlemeyi kesip kitaba dönüyorum. 72 sayfam kaldı.

Bitirene kadar kaldırmıyorum başımı, son düzlükte tüm düğümlerin çözülüp düğümleri dışımları sıkıyorum, hırslanıyorum, merakla giderilirken,

oyatların hiç de beklemediğim kadar acıya
yaslanmasını okumaktan içim köpürüyor.
Kitabım insana baş kaldırıyor aslında,
gerçekle yüzleşmenin öfkesindeyim.

Baş kaldırmak ile başını kaldıramamak
arasındakitezatlıktan öte mana farklılığını
düşünüyorum sakinleşmek için.

Adam hala okuyor. Kitabım bitti.
Konusu, kurgusu beni sağlıklı soltu tokatladi,
dayak yorgunuyum, ruhumu tiftik tiftik
hissediyorum. Pansiyona dönesim var.

Adami merak ediyor ama
merakimin peşinden yorgunluğumu
sürükleyemeyecek kadar yaş aldım
bu hayatam. Yine de hesabı öderken
soruyorum: "Beyefendi kim? Tanıyor
musunuz?"

Tanımıyorlarmış, sabah kafeyi açmaya
geldiklerinde oturuymuş tek başına. O
saatten beri buradaymış.

Odama dönüyorum, ılık bir duş, su ısıtıp
yaptığım dandik, poşet kahve, portakallı
bisküvi, pamuklu çamaşırlar, serin
nevresimin cazibesini... Uyumuşum.

Açlığım uyandırıyor, her şeyi birden
ağzıma atmak istiyorum. Üzerime hızlıca
penye bir elbise çekip sahile iniyorum. En
yakın yer o kafe, diğer en yakın yer 800
metre ötede.

Girişiyorum kafeye; adam orada!

Elinde kitabı, bilmek üzere. Tam
önünden geçiyorum, başını kaldıracak
mı diye denemek için. Hiç aldmıyor.
Burnuna şinek konsa kovmayacak sanki.

Köfte yemekten vazgeçiyorum, bir iki
meze söylüyorum, bir de yirmilik rakı.

Kendime kurdüğüm ufak sofrada adam
gidene kadar izleyeceğim. O kendisiyle
bu kadar uzun vakit geçirebiliyorsa ben
de kendimle bir yirmilik içecek kadar
oturabilirim.

Uzun uzuna ama hızlı okuyor olmalı.

Kitabı bitiriyor. Önünde en az 8-9
çeşit meze var. Abartmış biraz diye
düşünüyorum. Biraz da kendi canıma o
kadar çeşit ısmarlamadım diye kendimi
sorguluyorum.

Uzun bir yudum alıyorum rakımdan,
gözlerimi kapatmış keyiften, ılık bir
meltem ensemi okşuyor.

Gözümü açınca bardağın dibinden
adamı görüyorum; tam önümde dikiliyor.

Yudumum boğazıma kaçacak gibi ama
toparlıyorum.

"Bir şey rica edebilir miyim
hanımefendi?" diyor.

Elimle karşımdaki sandalyeyi gösterip
nereden geldiğini bilemediğim bir
cesaretle;

"Tabii, ancak önce bana bu gününüzün
amacını bir iki dakikada izah etmenizi
rica edeceğim. Sizi o kadar çok gördüm ki
bugün, bu ağır akan filme bir alt yazı hak
ettiğini düşünüyorum." diyorum.

Karşımdaki sandalyeye oturup
anlatıyor:

"Zor bir seneydi, çok çalıştım, çok
yoruludum, çok bunaldım. Bir tek günüm
vardı kaçıp yazı yaşayabileceğim. Gün
de değil, yol süresini düşersek 20 saat.
Birini anlamak için çok dinlemek, çok
izlemek gerek, anı fark etmek içine
içine derinlemesine gerek. Bir günde
tüm yazı içine çekmek istedim. Güneşte
ensem kavrusun, gün batımında meltem
yüzüme vursun, yanayım, serinleyeyim
hepsini çok ve yoğun hissediyim istedim.
Tüm sesleri, çocukların çığlıklarını,
kadınların kahkahasını, topta smacların
çıkardığı sesi, teknelerin motorunu
dinlemek istedim. Denizi ve çamları,
havluya sinen güneş kremiyle karışık
iyotu, önümden geçenler yüzüme vuran
parfümünü, kızarmış patatesleri her
şeyin kokusunu içime sindirmek istedim.

Bir kitabı bu seslerle kokulararasında
bitirmek, bıkana kadaryüzmek, sıcak
kuşları hafızamdan çıkarmak kadar
tabanımda hissetmek istedim.

Hani yoğunlaştırılmış deterjanlar
vardır ya, bir litresinden 60 yıkama çıkan,
onun gibi düşünün: yaza yoğunlaşmaya
çalışıyordum, üç ayı 20 saate sığdırmak
için."

Gülüydüm. Hiç böyle şey duymadım,
kırk yıl düşünsem aklıma gelmez.

"İşe yaradı mı peki?" dedim.

"Bilemeyiz, kış geldiğinde bugüne
dair bazı kokular, sesler, hisler, özlemler
aklıma düşerse o zaman belli olur."

"Benden ne isteyecektiniz?" diye
sordum.

"Kumsalda benimle 5 dakika da olsa
dans eden misiniz? Dans edemediğimiz bir
yazın çorak su gibi olur tadı."

Tanımadığım bu adama bir baloda
dansa kaldırılyormuş gibi uzattım sağ
elim.

Sandaletlerimizi kenara çekilip yığılmış
şezlongların yanına park ettik. Küçük bir
hoparlörü vardı, telefonuna bağlı.

Orada belki de 120 sayfalık bir süre
dans ettik. Vals öğrendiğimi hissettim,
tango yapıbiliyor gibiydim, elektronik
müzikte serbestçe sallanıyordum sonra
birden çaça...

Sonra duyduğum sesin hoparlörden
gelmediğini, canhıraş bir kornanın
çalındığını fark ettim.

Ellerim ellerindeydi, baş parmağımı
elimim üzerinde gezdirip "Araç beni
almaya geldi, size minnettarım,
bu 20 saatlik yazı 20 sene geçse
unutmayaacağım" dedi.

Parmaklarımın ucunda yükselip ufaklık
bir öpücük kondurdum dudaklarına:
"Aşkız bir yaz, yabancı dilde makale
okumak gibidir asla acı bir romanın
tadını vermez." dedim.

Eylül, bence yaza dahildir, yirmi saate
bir yaz sığdıysa, eylülün koca bir roman
çıkabilir.

Anlatılan Bizim Hikâyemizdir

"Her ölüm erken ölümdür" diyen şair her seferinde haklı çıkıyor. Demek şairler tüm herkesin yürüdüğü yolları önceden yürüyorlar. Bir tiyatro insanı Turgay Yıldız'ın erken ölümünün ilk düşündürdüğü şeylerden birisi de, her seferinde olduğu gibi, buydu. Bu yaşamın arkasında bıraktıklarını ve üzerine düşündürdüklerini konuşmak için Levent Üzümcü ile biraraya geldik. Bir arkadaşına, bir tiyatrocuya ve tiyatronun ahvali üzerine söyleştik.

■ Turgay Yıldız 1987 yılında DTCF'den mezun oluyor ve tiyatro hayatı başlıyor. DTCF'den hem bir tiyatro geleneğinden hem de bu geleneğin karşı karşıya kaldığı bazı şeylerden mecburen bahsedeceğiz. Örneğin bu tiyatro geleneğinin yanına bir ihraç geleneğini de ekleyeceğiz. Ama buraya gelmeden biraz Turgay Yıldız'ı konuşalım. Siz ne zaman tanıştınız, nasıl oldunuz tanışmanız? Yine DTCF içerisinde çıkan bir geleneğin temsilcisi olarak Turgay Yıldız hakkında neler söylemek istersiniz?

Tabii DTCF'nin tiyatro kuram ve oyunculuğu bölümü ilkelerinden çok da vazgeçmiş bir okul değildir. Birçok tanıdığımız, bildiğimiz tiyatro kuramcısı DTCF'de öğretim üyesiydi. Sevdâ Şener, Sevinç Sokollu, Metin And. Bunlar çok önemli isimlerdir Türk Tiyatrosu için ve çok önemli öğrencileri yetiştirdiler. Kavuklu, Pişekar, anlatıcı gibi gelenekler zaten bu okulun araştırdığı, üstünde durduğu Türk tiyatro gelenekleriydi. Zenne kültürü olsun, köy seyirlik oyunları olsun... Bunları bilerek mezun olmuş iyi bir tiyatrocuydu Turgay. Ve aynı zamanda Turgay tiyatro kuramı hakkında, Antik Yunan'dan günümüze bağlantı kurabilen, geleneksel Türk Tiyatrosu'yla günümüz tiyatrosu arasında bağlantı kurabilen de bir oyuncu, tiyatro insanıydı. Meddah geleneğinin izlerini, Kavuklu ve Pişekar'ın izlerini görürdün üstünde. Bunları yaratma çabası da olan bir oyuncuysa aynı zamanda.

■ Siz Turgay Yıldız ile yaptığınız bir televizyon programında da bunlar üzerine derinlemesine konuşuyorsunuz: Bir tiyatrocunun aynı zamanda nasıl bir düşünsel mirasa sahip olduğundan, entelektüel birikiminden ve bu birikimle, karşı karşıya kaldığı durumları ele alış biçiminden. Bu anlamda Aristophanes'e kadargiden bir anlayıştan ve tiyatronun bir usta çırak ilişkisi olduğundan bahsediyor ve bu konu üzerinde duruyorsunuz.

Evet, bugün DTCF'den KHK ile atılmış arkadaşlarımız var. Bildiklerini söylemekten imtina etmeyen tiyatro oyuncularının neler yaşadığını hep birlikte görüyoruz, sen de görüyorsun. Yangınlarla ilgili olarak kendini devlet zanneden hükümeti eleştiren arkadaşlarımız bile yaşıyorlar. Yaşadıkları birikimleri, yaşadıkları mirasları.

yöntemi belirlemişler kendilerine. Konuşan para kazanamaz. Turgay hep konuştu, hep hiciv yaptı ve yıllarca hiciv yaparak ekmeğini kazandı.

Biz ilk defa 2013 yılında tanıştık. Gezi Direnişi'nden sonra gitmiş olduğum bir oyunu izlemeye geldi. Yıllardır tanıyorduk birbirimizi ama ilk orada tanıştık. Ardından birlikte yaptığımız işler oldu. Turgay kafası çok çalışan biri olduğu için gelişen ve değişen dünyanın imkanlarından da yararlandı. Kendine bir Youtube kanalı açtı ve orayı kendi emeğiyle popüler hale getirdi. Bu da onun için bir başarı hikâyesidir. Çünkü bizim ve bizden önceki jenerasyonun Youtube'la tanışabilmesi ve onu kullanabilmesi için çaba sarfetmesi şart. Kafada bir kapı açılmalı. Bu Turgay'da fazlasıyla vardı.

■ Yaşadıklarınızdan aklınızda kalan bir anı, sahne?

Turgay çok nadir bulunacak düzgünlükte bir insandı. Kimseyle ilgili kötü konuşmaz, egosunu törpülemiş biri. Birlikte gülmek eğlendiğimiz zamanlar geliyor aklıma. Başlı başına bir tiyatro insanı. Onunla ilgili ne diyebilirim diye düşünüyorum ve bulduğum yanıt; varlığı, bizimle birlikte olması derim. Turgay ilginçti. O sizin olmadığınız yerde bile olsa, sizin gittiğiniz yoldan gittiğini biliyor olmak bir güç verirdi insana. Gittiğiniz yol daha aydınlık ve güzel günler içindiye, o yolda Turgay'ın da olduğunu bilmek güç verirdi.

■ Buradan yola çıkarak tiyatroya dair konuşalım. Skeçleri için konuşurken çok temel iki şey söyleriz Turgay Yıldız. Birincisi "benim karakterlerim bağırmasın", ikincisi de "farkındalık yaratmaya çalışın". Burada hem kendisine biçmiş olduğu misyon hem de komediye vermiş olduğu değeri ilgili bir anlayışı görüyoruz. Siz bu konuda ne söylersiniz?

Genellikle insan birileri bağırıyor zaman kulağını kilitler. Duyar ama anlamaz. Genellikle böyle olur. Birisi bağırmağa başladığı anda insan kendini kilitler. Eğer insan söylediği şeyden eminse normal bir ses tonuyla bunu ifade edebilir. Yaptığım bir konuşma çok popüler olmuştu birkaç ay önce. Çok sakin bir biçimde ne düşündüysem onu söylemiştim oysa. Ancak özellikle bizimki gibi ülkelerde insanlar birbirleriyle bağırarak iletişim kurdukları için söyledikleri duyulmaz olur. Devekusu Kabare'nin yaptığı hicivlere bakarsan da görürsün. Çok fazla bağırma yoktur. Akıhavad oynadıkları için yüksek sesle konuşur oyuncuları ama bağırma yoktur. Bu anlamda şunu

söyleyebiliriz: Hiciv biraz söz işçiliğidir. Ve bu söz işçiliğinde her zaman belli bir tonda konuşma ve ne söylemek istiyorsa tıkr tırk söyleyerek kendini dinletme en önemli özelliklerdir. Bırır. Turgay bunu biliyorduve yaparaka da gösterdi.

■ **Zaten Youtube'daki başan da biraz bununla ilgili diyebiliriz sanırım.**

Hem bu hem de yeteneği ve bir anlamda da söylediği sözün ağırlığı...

■ **Oradaki karakter ve tiplerelere baktığımızda yakın bulduğumuz bir şey var. "Ben bu karakterleri kapalı bir odada oturup yazmıyorum. Bunlar zaten dışarda gördüğüm karakterler." diyor ama sadece güldürü ama o taşıyan örneklerden farklı olarak. Siz bugünün tiyatrosunda hicvin geldiği noktayı nasıl değerlendirirsiniz?**

Biz yıllarca ortaçağ tiyatrosuyla ilgili konuşurken ya da bizden önceki kuşak konuşurken hep ortaçağ tiyatrosunun ne kadar karantlık bir dönem olduğunu, o dönemin üretimlerinin çok zayıf olduğunu konuştuk. Baskıcı bir dönemi ve tiyatroyla ilgili hiçbir gelişme yoktu diye düşündük. Ancak daha sonra yapılan araştırmalarda ortaçağ tiyatrosunun, tiyatronun olmemesi adına farklı teknik ve yöntemler bulunduğunu gördük. Tiyatronun gerilla teknikleriyle varlığını sürdürmek adına çok fazla emek sarf ettiğini dair yazı yazıldı, araştırmalar yapıldı ve biz farkettik ki baskıcı zamanlarda tiyatroya, üstüne basılan çimenler gibi daha gücüyor.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Tiyatro bir ihtiyaç. Ama bunu sadece gitmiş olanlar biliyor. Eğer birisi hiç tiyatroya gitmemişse onun bir ihtiyaç olduğunu bilmiyor. Bu anlamda biz insanların aygığını alıştırıyoruz. Yani tiyatroya değil hicve alıştırıyoruz. Yapılan tiyatro sosyolojik bir şey. Sosyolojik araştırmalar, bu araştırmalarda elde edilen bilgi ve bulguların daimatıkar ortaya sunulduğu bir şey. İnsanların kendi içlerindeki düşünceleriyle, kendilerine seçim olarak gıydrdikleri kıyafeti eleştiren bir şey. Nereden olursa olsun, hangi fikir ve görüşten gelyorsa gelsin, hepsini eleştiren bir şey çünkü tiyatro içindeki çatışma toplumun içindeki çatışmadır. Toplum bazen kör bir çatışmaya girse bile tiyatro bir saatte yaptığı çatışmaya sana dönüce çıkar.

■ **Tiyatronun gücüne birçok yerde tanık olduk tarihi olarak...**

Karagözü ve Hacivat, Meddah ve Zenne, Kavuklu ve Pişekar da dahil olmaz üzere geleneksel olarak içinde hicvi, sosyolojik hicivleri barındıran bir tiyatro türü çünkü bizimki.

■ **Buradan geçiş yaparak size özel bir soru sormak istiyorum. Uzun bir aradan sonra Şehir Tiyatroları'na geri döndünüz. O uzun ara size nasıl hissettirdi ve bugün özel tiyatroların durumunu nasıl görüyorsunuz?**

Teknik bir şeyden bahsederek başlayayım. Ben Şehir Tiyatroları'na atıldığım statüme geri döndüm. Benim atılma davam hala danıştay karar düzeltme bekliyor. Ki yıldıan beri düzeltmedim. Benim atılma davam haksız bir atılma davası. Çünkü 657'ye atıldım devlet

memurunun tiyatrodan atılabilmesi için ya da görevden azledilmesi için ağır cezada yargılanıp hapis cezası alması gerekiyor. Benim durumum eski zamanlarda yerel bir mahkemenin idam cezası vererek meclise götürmeden uygulamasına benziyor. Teamüller dışında yapılan bir şey ve maalesef bu alınan kararlar siyasi kararlar. Teknik anlamda hukuka aykırı olduğunu söyleyebilirim.

İkinci olarak da İBB demokrasi güçlerinin eline geçince onlar çok net bir açıklama yaptılar. Biz A Kadro'dan atılmış iki kişiydik ve onlar "Bu iki kişi mutlaka tiyatrodan olmalı" dediler ve biz de iki kişi döndük. Şimdi birimiz emekli oldu. Ben devam ediyorum hala tiyatrodan olmaya, bir şekilde işimi yapmaya ama teknik olarak bütün yılamlar gasp edilmiş durumda. Yani bir devlet memurunun hakları neyse, benden çocuklarım a sirayet eden haklar ve emeklilik hakkı dahil olmak üzere. Benden 20-30 yıl boyunca kesilmiş emeklilik param dahil.

Resmî geri dönüşümü de duyuracağım. Bunlar benim için hak davasıdır.

■ **Siz özel tiyatroların belirli düzeylerde ulaşmazlığına karşı Şehir Tiyatroları'nın önemini sık sık vurguluyorsunuz.**

Şunu söyleyebilirim: Bu tavır bir ülkenin şartları ve gerçekliği belirliyor. Bize gelip İngiltere'de, Almanya'da ödenekli tiyatroya mu var diye soruyorlar. Evet var. Ama tabii ki ülkenin şartları onların da durumunu belirliyor. Başka bir şekilde ifade edecek olursak, bugün Van'da, Sivas'ta, Erzurum'da Devlet Tiyatrosu varsa ve olmaya devam ediyorsa bunun bir anlamı ve nedeni vardır çünkü tiyatroya pek çok farklı kastır. Tartışmaya konularla

giden insanların hayatlarında yaratmış olduğu alışkanlıkla pek çok şeyi... Adana'da, Trabzon'da, Van'da, Sivas'ta, Diyarbakır'da, Erzurum'da, ödenekli tiyatroya olmasının nedeni ve amacı budur. Toplumun durumu ve şartları bu ihtiyacı belirler. Biz İngiltere'ye ya da Almanya gibi müreffeh bir ülke olsaydık ödenekli tiyatrolar tartışılabilir ama günümüz Türkiye'sinde ödenekli tiyatrolar tartışmak bu ülkenin kültür ve sanatına yapılmış bir ihanettir. Elbette ikisi arasında, özelve ödenekli tiyatroya arasında müthiş bir fark var. Ödenekli tiyatroya aslında halkın farketmeden katıldığı bir kooperatiftir. Buralar kendilerine verilen bütçeyle, kültür bakanlığınca verilen ya da belediyelerin kültür işlerine verdiği bütçeyle yaşamını sürdürüyor. Bu tiyatrolar bu yolla insanlara düşük meblağlarda tiyatroya oyunu sunuyor. O tiyatroya oyununun hazırlanması için harcanması gereken parayı bir özel tiyatronun harcıyabilmesi ya da o kaynağı yaratabilmesi pek mümkün değil. O ışıları alabilmesi, o kostümü, dekoru yapabilmesi pek mümkün değil. O yüzden özel tiyatrolar daha küçük bütçelerle yapılarak kostümlerini, ışıları, dekorlarını. Yani sahnenin teknik kullanımından bahsediyorum. Daha kalabalık oyunlara gücü yetmez özel tiyatronun, onun yemmesini vermez. O yüzden özel tiyatroya oyunları genellikle az kişilik olur. Ve o yüzden ödenekli tiyatrolar, tiyatroların o ihtisamında; dekoru, kostümde, ışıları, oyuncu sayısında ya da arkadaki personel sayısında belirir. Böyle bir dege var ve bu ülkenin şartları ödenekli tiyatrolara son derecekı açı bir şarttır.

■ **Bunun da keyfi bir tercih olmadığı açık...**

Benim meslektaşlarımların bazılarını özellikle Paris'te, New York'ta da otururken ettiği lafları vardır. "Doğru mesleği aynı şekilde yapıyoruz" gibi. Ben buna katılmıyorum. Şunu söyleyeceğim: Doğru mesleği yapacak olan doğru ülkede yapıyor. Çünkü bu uğurum kenarında bir ülkedir. Eğer tiyatroya yapılacaksa bir ülkede, yapılması gereken en önemli ilke burasıdır. Ben onun için konuştuğum insanlara ve meslektaşlarıma şunu söylüyorum: Yaptığınız işi herkeşe ulaştırın çünkü tiyatro bir ihtiyaçtır. Ve insanlarınbunun farkındavarmalarını sağlayın.

■ **Sanatta yeni şeyler yaratmanın**

zorlukları ciddi bir işi var sanırım...

Yoksa duvara yapıpdrtışın muz olur işte.

■ **Son soru: Doları nasıl yükselteceğiz? ***

Tabii genellikle oyunu önceden kuruyorum. Dolar lobisi benim arıyor. "Levent"ciğim. 2 - 2 buçuk aya doları şu kadar yapacağs, sen bunu işte" diyor. Ben de dolar şöyle dolar böyle demeye başlıyorum. Zaten sosyal medya paylaşımlarımda bu oyunu rahatça görürsün. Bu anlamda benim tavsiyelerimi ciddiye alıp dolara yatırım yapan tüm herkese çok teşekkür ederim.

"Zorunlu dipnot: Levent Üzümcü 2018 yılında attığı bir tivit gerekçe gösterilerek "spekilyasyon yaratmak suretiyle dolar kurunu yükseltmekten" malı iş beye ifadeye çanılmıştı. B suruğu da gülere yanıt veriyor.

NIHAN CABBAROĞLU

MADALYA REKORU

Olimpiyat ateşi ile 1900'den beri tanışık Türkiye, sporun ve beraberliğin kutlandığı bu organizasyonda toplam 13 madalyayla tarihin en iyisini yaşadı. Madalya sayısından ziyade, çok ilgi görmeyen spor branşlarındaki başarılar çok önemlidir. Cimnastik, okçuluk branşlarında ilk kez madalya sevinci yaşadık. Tokyo'da ilk kez olimpiik spor olan karate branşında alınan madalyalar ve sonu madalyayla bitmeyen başarılı sporcuların performansları da çok kıymetli. Mete Gazoz, altın madalya almakla kalmadı, bu sporun izlenmesini, konuşulmasını sağladı. Kadın millî voleybol takımı, mücadelesiyle barlarda, kafelerde, sokaklarda voleybol konuşturdu. Ferhat Arıcan, olimpiyat oyunlarının başat sporlarından biri olan artistik cimnastikte ilk kez podyum gösterdi. Busenaz Sürmeneli ve Buse Naz Çakıroğlu, boksta kazandıkları madalyalarla cinsiyet kalıplarını yıktı. Türkiye, sadece alınan madalyalarda değil, spor kültürü açısından da büyük kazanım yaşadı.

BAYRAĞI OLMAYANLARIN TAKIMI

Soniki olimpiyatoyunlarının açılış töreninde daha önce bayrağı hiç görülmemiş bir takım vardı: Mülteciler takımı. Hiçbir ülkenin vatandaşları olmayan, hıyile taşıyacakları bir bayrak olmayan sporcular, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin girişimiyle olimpiyatlarda kendilerine yer buldular. Tokyo 2020'de 29 sporcu, hiçbir ülke yetenmiş değildi, ancak güvenli bir yaşam alanı bulmak için diyardıyan gezen 80 milyondan fazla yerinden edilmiş insanı temsil ediyordu: Mülteciler sporcular kendilerine tutulan bir mikrofonunda şunları söylüyordu: "Umut. Bu takım bize umudı hissettirdi."

Mehmet Ali Akşınsoy

EŞİTLİK OLİMPİYATIN NERESİNDE?

Tokyo 2020, en "eşit" olimpiyat olarak tarihe geçti. İlk kez 1896'da düzenlenen modern olimpiyatların kurucusu Pierre de Coubertin'e göre kadınlar ancak erkek atletik performansını alkışlamak üzere olimpiyatlarda bulunabilirli. Şimdiyse, Tokyo'ya giden 11,656 sporcunun yüzde 49'u kadın. Rio 2016'da bu oran yüzde 45, Londra 2012'de ise yüzde 44'tü. Hem kadın hem erkeklerden oluşan takımlarla yapılan sporların sayısı arttı. Rakamlarla iyileşme görüşle de, medya temsili, yayınlanan yarışma sayısı, yönetimle ve antrenörlükte kadın oranı, kadınların spor giysileri ve görünimleri konusundaki sıkı kurallar, trans sporcuların yeri gibi durumlarda hâlâ alınacak büyük bir yol var.

"Daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü" mottosu Tokyo 2020 ile güncellendi. Latince "Citius, Altius, Fortius" olarak bilinen mottoya "Communis" yani "birlikte" sözcüğü eklendi.

"İKİ ALTIN MADALYA ALABİLİR MİYİZ?"

"Daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü" mottosu Tokyo 2020 ile güncellendi. Latince "Citius, Altius, Fortius" olarak bilinen mottoya "Communis" yani "birlikte" sözcüğü eklendi. Olimpiyatların gözde sporlarından atletizmde, yüksek atlama paylaşılan altın madalyanın hikâyesi, 32. Olimpiyat öyküsü oldu bile. İtalyan sporcu Gianmarco Tamberi, Rio 2016 öncesi dünya lideriyken, olimpiyatların başlamasına 20 gün kala sakatlandı ve bacağı alçıya alındı. Rio'yu kayıran Tamberi, 2020'yi bekleken büyük bir depresyon yaşadı. Kimseyle konuşmuyor, yarışmayı bırakacağını söylüyordu. Bir gün, otel odasında kendisini ziyaret eden meslektaşı Katarlı yüksek atlamaçı Mutaz Essa Barshim, yarışmayı bırakmamasını ve hayata geri dönmek için tembilleyen uzun bir konuşma yaptı. Tamberi, kullerinden doğdu, mücadelesine devam etti. Olimpiyat oyunlarına gelirken, üzerinde "Road to Tokyo 2020" yazan alçısa da getirdi. İki rakip ve iki arkadaş, yarışma sona erdiğinde aynı yüksekliği aynı denemede geçmişlerdi. İlk sırada eşittik vardı. Hakeme doğru yürüdüler. Hakem Can Korkmazoğlu, bir sonraki yüksekliği ilk geçenin altına uzanacağı formatı önderi. Barshim'se şunu sordu: "İki altın alabilir miyiz?" Bu mümkün" cevabıyla iki sıkı dostun kutlamaya başlamaları bir oldu. "Communis" mottosunun hakkını veren sporcular, kazanma hırsını birleştirmişlerdi.

MADALYA HER ŞEYE DEĞER Mİ?

Sporcuların madalya kazandıktan sonra verdikleri röportajlarda "Çok fazla şeyi bugün için feda ettim" ifadesini sıklıkla duyarız. Peki madalya için feda ettiğiniz şey sağlığınıza mı? Yarışacağı tüm finallerde altın madalyanın açık ara favorisi Simone Biles, ilk final günü yarışmalardan çekildi. Herkesin aklında "Acaba sakatlandı mı?" sorusu vardı. Hayır, Biles'in vücudu sapasağlamdı, ancak psikolojisi, yarışabilmesine izin vermiyordu. Önceki gece tirmekten uyuyamadığını, dünyanın tüm yükünü omuzlarında hissettiğini ve yaşayacağı olası bir sakatlık riskini almak istemediğini söylüyordu. Kendini korumaya alırken, herkese şunu hatırlattı: Sporcular, sadece olimpiyatlarda seyircileri eğlendiren süper bedenlerden ibaret değillerdir.

PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

YERSİZ YURTSUZ KALMANIN BİR TELAFİSİ VAR MI?

Bilgi ağacı söylencesini hepimiz biliriz; bilgi ağacının yasak meyvelerinden yiyip Cennet'ten kovularak Dünya'ya düşen ilk insanın hikayesini... Huzur, sükunet ve refah içindeyken, zihnine sızan şüpheye kayıtsız kalamayan ve bir daha hiçbir şeye aynı gözlerle bakamayan, şüphe eden ilk insanın hikayesini...

Bizler bugün artık, -göç ve sürgün olmanın insanlık için önemli bir sorun haline geldiği günümüzde, çeşitli kaynaklarda adı geçen bilgi ağacı söylencesinin aynı zamanda bir sürgün hikayesi olduğunu söyleyebiliriz; dogmaları sorgulamak, bir şeylerin farkında olmak uğruna evinden, yurdundan sürülmesi, ilk sürgünün hikayesi olduğunu keza...

Sürgün olmanın sızısını hayatı boyunca çekmiş Edward Said, "Sürgün hakkında konuşmak davetkardır ama sürgünü yaşamak korkunçtur," diye yazar, Kış Ruhu'nda, Haklıdır. Zira bazı kelimeler ağıldır, bir defa dilinize alırsanız kolay kolay yutamazsınız. Dışarıya çıkarsanız bile dilinizi anırdamazsınız. Tüm ağırlığıyla, ağısıyla kalıverir olduğu yerde. Sürgün böyle bir kelimedir işte; dilinde, yüreğinde yara yapar, bir defa tadına baktıysanız olanın.

Kiminin yaraları kabuk tutar. Kiminkiler ise ömrü dillah sızlar. Tıpkı bir sürgünzede olan Sadık Hidayet gibi: "Yaralar vardır hayatta, ruhu cüzam gibi yavaş yavaş ve yalnızlıkta yiyen, kemiren yaralar!"

Kiminin laneti olur sürgün; nereye giderse gitsin alnında taşıdığı bir mühür... Kiminin ise büyümesinin, zenginleşmesinin en önemli sebebi: "Eve sahibi olmamam iyi talihimin bir parçası bile sayılabilir," diyen Nietzsche, "Kendi evimizi ev olarak görmeyiz, orada

kendimizi evimizde hissetmemek, ahlakın bir parçasıdır," ve "İçinde büyüdüğümüz geleneksel evler çekilmez olmuştur: Orada yaşanan her konforun bedeli bilgiye ihanettir..." diyen Adorno misali...

Sürgün yüzünden çektiği mihnete ve ortaya çıkardığı onca esere rağmen Edward Said sürgün konusunda mütereddittir. Kış Ruhu'nda yersizliğin ve yurtsuzluğun telafisinin olmadığının altını çizse de, başkalarının hayatını anlamak, bir adiyetin, cemaatin prangasından kurtulmak, özgür olmak, entelektüel açıdan zenginleşmek için sürgünlüğün mühim bir fırsat olabileceğini de söylemeden geçemez.

Çelişkiler yumağıdır sürgünlük, her başlangıç gibi muğlaktır öncelikle. Kişi için bir felaketler silsilesinin ilk halkası sayılabileceği gibi, kimi zaman daha müreffeh bir hayatın miladı olabilir. Nitekim hayatını doğduğu ülkeden başka bir ülkede de sürdürebilen biri için zamanla hayata farklı açılardan bakmasına, yeni imkanlarla karşılaşmasına yol açan bir deneyim haline gelebilir. Sürgün, her gittiği yere evinden bir parça götürse de, özlemi tahammülürsü bir hale dönüşse de, bazen sürgün olmanın kazanımları, evin telafisi oluşu fikrine galebe çatabilir. Büyüme için önce evi terk etmek gerektiğini söyleyen Benjamin ve Kafka'nın dediği gibi...

Diğer yandan, Said sürgünlüğün romantikleştirilmemesi, kazanımlarından bahsederken ihtiyatlı olunması gerektiğini de önemle belirtir. Nitekim bugün evlerinden kovulan, yerlerini yurtlarını, umutlarını terk etmek zorunda kalan, bir anda dünyaları alt

göz önüne aldığımızda, onlar için evsizliği, yersiz ve yurtsuzluğu telafi edecek bir kazanım söz konusu olabilir mi? Evlerinden kovulmayı talihleri sayılabilecekleri yeni bir dünya yaratılabilir mi? Hele hele 21. yüzyılın mutlak "ötekileri" olan bu insanlara dünyanın pek çok bölgesi, bilhassa Avrupa kapılarını sınıksız kapamışken...

Aslın bakarsanız, Avrupa'nın "öteki" olarak addedtiği kişileri topraklarından uzak tutmaya çalışması bugünün meselesi değil. Avrupa ezelden beri temiz sokak ve caddelerinde "başkalarını" görmek hoşlanmıyor; insanların eşit yurttaşlık ve yaşam hakkıyla doğduklarını varsayan bütün ideolojilerin menşei bizzat kendisi olsa da. Keza bir zamanlar Orta Çağ Avrupa'sında, o günün "ötekileri" olarak görülen deliler ve eşcinseller gemilere bindirilip nehirler, denizler boyunca dolaştırılıyordu; gözden fersah fersah uzak olsunar, sükunet ve asayiş bozmasınlar diye.

O günden bugüne Avrupa nazarında kimlikleri değişse de "ötekilerin", akıbetleri pek değişmedi. Onlar yine sokulmuyor sınır kapılarından içeri. Bu defa bir gemileri dahi yok, seyahat edebilecekleri. Bu insanlar da umarsızca ufaklık bir botla çıkıyorlar yola, kendilerine sığınacak bir penah, yaşanacak bir gelecek bulmak için. Dünya üzerinde yersizliklerini, yurtsuzluklarını telafi edecek bir Cennet'in olmadığı bile bile, umuda sarılıyorlar, botları su alırken dahi. Böyle umutsuz, yurtsuz yaşamaktansa ölüme göze alıyorlar.

Yeter ki, "tertemiz" kalsın sokak ve caddeler, birilerinin rahatı kaçmasın, göz zevki bozulmasın diye...

Mehmet Ali & Arkasın Sesi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Don Kişot

Ölümsüz gençliğin şövalyesi,
ellisinde uydı yüreğinde çarpan aklına,
bir Temmuz sabahı fethine çıktı
güzelin, doğrunun ve haklının:
önünde mağrur, aptal devleriyle dünya,
altında mahzun, fakat kahraman Rosinant'ı.

Bilirim,
hele bir düşmeyegör hasretin hâlisine,
hele bir de tam okka dört yüz dirhemse yürek,
yolu yok, Don Kişot'um benim, yolu yok,
yeldeğirmenleriyle dövüşülecek.

Haklısın, elbette senin Dölsinya'ndır en güzel kadını yeryüzünün,
sen, elbette bezirgânların suratına haykıracaksın bunu,
alaşağı edecekler seni
bir temiz pataklayacaklar.
Fakat sen, yenilmez şövalyesi susuzluğumuzun,
sen, bir alev gibi yanmakta devam edecek
ağır, demir kabuğunun içinde
ve Dölsinya bir kat daha güzelleşecek...

Nâzım Hikmet Ran

ÖMER TÜRKES

MIGUEL DE CERVANTES VE Don Kişot

Cervantes ve Don Kişot üzerine söylenec çok şeyvar, belki de hiç bir şey yok. Çünkü, o, okunduğunda kendisini gizlemeyen, herkese hitap edecek kadar katmanlı ve zevkine doyumaz bir kitap.

Bundanyaklaşık 450 yıl önce, İspanya'nın Alcalá de Heneras kasabasında, -eczacı olduğu da rivayet edilen-yoksul bir sağlık memurunun yedi çocuğundan biri olarak doğmuştu Miguel De Cervantes. Amerika kıtasından İspanya kiralına akıttılan zenginliklerin, İspanyol altın çağının başlarıydı o yıllar. Yoksullar için ise değişen pek bir şey yoktu. Ailesi ile Madrid'e taşınan Cervantes, ancak kısa bir süreokula gidebilmiş, eğitimi kendi kendine tamamlamıştır. Edebiyatla ilk tanışması da bu yıllardadır.

Cervantes, 1569'da, kilerine göre hapse mahkum edildiği için, İtalya'ya gitti. Osmanlılar'a karşı düzenlenen Haçlı seferine katılmaküzere donanmaya yazıldı. 1571 Lepante deniz savaşındayalandı, sol elini kaybetti ama yine de savaşmayışıldürdü Cervantes... Dönüş yolculuğu sırasında ise talih sırt çevirmişti ondan. Cezayir'dekiTürk korsanların eline düştü. Birkaç başarısız kaçma girişiminin ardından, istenen fidye parası temin edildi ve 1580 yılında öğürlüğüne kavuşarakİspanya'ya döndü. Ne var ki beklediği bir mevkii sunulmadı kendisine. Yazarlık hayatı bu nedenle başladı. Önceleri tiyatro ile ilgilendi. Bir çok oyun yazdıysa da, bugüneyalnızca "El trato de Argel" ve "La Numancia" ulaşabilmiştir. Ardından ilk romanı "La Galatea'yı tamamladı, kitabın getirisi ile de evlendi. Bu evlilik ona huzurdan çok geniş bir ailenin sorumluluğunu yüklemiş; bakması gereken insan sayısı artmış, evin geçimi zorlaşmıştı. Tekrar memuriyete dödü. Donanmanın ambar memuruydu ama hesapları iyitutamadığı için kasa açıkverdi ve Cervantesyeniden hapse düştü.

Hapisliğı verimli geçti Cervantes'in. Don Kişot'u burada tasarladı. 1605 tarihinde kitapayınlandive sevilirdi. İlk birkaç hafta içinde kaçakolarak üç baskısı daha sürüldü piyasaya. Ancak, Cervantes Lemos kontunun himayesi altına girene dek parasızlık derdinden kurtulamadı. Geçimi konttarafındansağlanan Cervantes, artık rahatça yazabilirdi öykülerini. 1613 yılında basılan "Novajeles ejampleres" te 13 öyküsü yer alır. 1614 tarihli "Vajel del Parnaso" ise yergi şilirdir.

"Don Kişot" un ikinci bölümünü...

Eleştiri yüküldür metin. Ancak bu eleştiriye yalnızca "ölmekte olan şövalyeliğe" karşı düşünmek doğru olmaz. Tersine, uçup giden değerler karşısında hüzn doludur Cervantes.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

kitabı kenderiler mal emetleri üzerine 1615'de yazar. 1616'da tamamladığı son yapıtı "Los trabajos de Persiles Sigismunda"nın - (Persiles ve Sigismunda'nın Seyahatleri) - yayımlanmasından bir süre önce de ölür.

İlk roman, ilk klasik

Romanın ilk örneği olarak kabul edilir Cervantes. Modern romanın miladı olarak burjuva devrimlerinin gösterildiği düşünülürse, erken bir rümdür o. Henüz feodalitenin tasfiye edilmediği, burjuva birey kavramının oluşmadığı bir tarihte, Cervantes, Don Kişot'un şahsında klasikleşen ve günümüze kadar gelen bir tip yaratmayı başarmıştır. Hayatını bir hiç uğruna harcayan bu meczup, hem ortaçağ şövalyeliğinin sonunu ve trajedisini, hem de inandığı değerler uğruna savaştan, bir kolunu kaybeden, fedakarlığının karşılığını alamayan ve iyi niyeti nedeniyle hapise düşen Cervantesin değişik düşüncükliklerini simgeler.

Konu artık herkesin ezberindedir herhalde; İ.Bölüm'de, Le Mancha bölgesinde yaşayan Alonso Quijano, okuduğu romantik çağ şövalyelerinin romanlarından etkilenerek, bu müessesenin yeniden canlandırılması için yola çıkar. Ancak, ideali ile kendi gerçekliği arasındaki görünüşel uçurum bile komiktir. Kafasında bir tas, elinde bir sopa, üzerinde paslı bir zırh ve cıltız atı ile o, bir şövalye karikatürüdür. Maceralarını adamak için seçtiği güzel, yakınlarındaki bir köylü kızdır. Önemlidir bütün bu ayrıntılar; her şey -Don Kişot adını alan- Alonso'nun kafasında olup bitmekteki zaten. Gördüğü nesnelerin asıllarından büyü nedeniyle farklılaştığına inanınca mesele de kalmaz. Bir şato olarak varsaydığını köhne bir handa yapıp şövalyelik töreni. Dönüş yolunda -bol vaatle kandırdığı- Sancho ile karşılıncaya ekpı tamamlar. Bundan böyle maceralar, yeldegirmenlerine, koyun güden çobanlara, makinalara, şarap tulumlarına saldırılar başlayacaktır. Bölümün sonunda, akrabaları ve köyün papazı tarafından kandırılarak evine -biraz da zorla- getirilir.

İkinci bölümde -zihinsel olarak değilse bile- sıhhati düzelmiştir Don Kişot'un. Sancho ile yeniden yola koyulurlar. Bu arada üzülmüyabışlamıştır. Eğlenceye pek meraklı olan Dük ve Düşes, onun için bir oyun hazırlarlar. Don Kişot şatoda gerçek bir şövalye olmak iftihat görür, Sancho'ya ise bir ada niyetine, bir çiftlik parçasının valiliği verilir. Kاهramanlarımız mutludur ama oyun uzun sürmez. Adasını istediği gibi yönetemeyeceğini anlayan Sancho istifa eder. Don Kişot -bir mizansen olan- düelloda yenilir ve kışıl gereği köyüne dönmek zorunda kalır. Yeniden eve gelen Don Kişot aniden hastalanır. İşin tuhafı artık deliliği de sona ermiştir. Hayatlar dünyasına geri dönmeyi reddeder, papaza

günahlarını çıkattırır ve ölür.

Romanstan Romana

Romanlar, Orta çağın, soylular ve şövalyelerin maceralarını, kahramanlıklarını, aşklarını, erdemlerini hikayeden popüler bir edebi türüydü. O yüzyıl romanıydı romanlar. Romanın en büyük farkı, bireyi değil, dönemin yüksek değerlerinin simgesi olan bir kahramanı anlatmıyordu. Bu anlatılarda aşk öne çıktı; zaman pastoral romans, yiğitlik ön plana çıktı; zaman şövalye romanı adlandırması yapıyordu.

16.yüzyılda, romanlarda giderek sıradan insanlar da görölürdüler. 1553 tarihli "Lazarillo de Tormes", bir köylünün serüvenlerini oldukça gerçekçi bir biçimde aktaran ve en başarılı bulunan romanıdır. Öyküdeki kahraman gibi işsiz güçsüzlerin İspanyolca'daki karşılığı olan pıcaro, bu yeni türde pikareskdenmesine neden olmuştur. İşte Cervantes böyle bir yazım kültürünün mirasçısıdır. "Don Kişot" ise, bir pikareskitr aslında ama pikareskten romana geçişin de öncüsüdür.

Eleştiri yüklüdür metin. Ancak bu eleştiriyi yalnızca "ölümekte olan şövalyelige" karşı düşünmek doğru olmaz. Tersine, uçup giden değerler karşısında hüznü doludur Cervantes. Oysa, yapacak insanı bir uğraşları olmayıp günlerini eğlenmekle geçiren Dük ve Düşes özendile soyluluğa karşı acımasızdır. Şövalye saf ve temiz ruhludur. İnsanlığı kurtarmak, kötülüğü yenmek gibi bir amaçla çıkmıştır yola. Onun farkedemediği, kötülüğün artık doğa üstü olmadığıdır. Kötü olan güçlü kişilerdir ve onlara karşı savaştan bir idealistin galip çıkması mümkün görünmemektedir.

Hikayenin en önemli öğelerinden birisi "deliliktir". Deliler, Orta Çağ'ın ilginç bir topluluğuydu. Hemen her yerleşim bölgesinde rastlanabilen bu insanlar, toplumla iç içe yaşıyor, zaman zaman alaya alınıyor, itilip kakılıyor, ama bir dokunulmazlık zırhı ile korunuyorlardı da. Kimsenin söylemeye cüret edemediği kelimeler onlara yasak değildi, doğal davranışlarını dini baskılarla kısıtladığı yıllarda, delilerin içlerinden geldiği gibi hareket etmesinde yadrigatıcı bir yan yoktu. Aslında delilerin dünyası daha akılcıydı. Bu akılcılığı Erasmus "Deliliğe Övgü" de işlemiş ve bir bilgi-deliyaratmıştı. Edebiyatın ilk bilgi delisi ise Don Kişot'tur. Haksızlık etmeyelim, Sancho da onun kadar bilge, onun kadar delidir.

Çağdaş bir anlatı: Don Kişot

Aradan bunca yüzyıl geçmesine, yazıldığı döneme henüz birtakım yazım teknikleri denenmemiş olmasına rağmen, "Don Kişot" hem içerik hem de biçimsel yönlerden çağdaş bir metindir. Bugüne dek, Dostoyevski'nin "Buda"lısı Prens Mişkin'den, Flaubert'in "Madame Bovary's"ine, oradan Kafka'nın Bay K.'sına kadar pek çok roman kahramanına buluşmuştur Don Kişot'luk. Hatta romanların gerçek dünyaya taşımış, umutsuz mücadelelere girişen kişiler nitelemesi olmuştur.

Kurgusalıgı ve metinler-arasılıgı kökleri de "Don Kişot"ta bulunabilir. Romanını yazarken, kendi dönemindeki bütün yazım türlerini denemiştir Cervantes. Epik parodi, pastoral romans, ulusal dildeki öyküleme, soneler, hükümdar tartışmaları, pikaresk ve doğu öykü anlatımları bir araya getirmiş ve modern romana bir zemin hazırlamıştır. Bölümün arasında serpiştirilmiş ek öyküler ve

hayali Arap tarihçisi Cid Hemata Benegeli'se dayandırılan geri plan ise, post-modern

edebiyatın, Borgesvari bir anlatım tarzının atasıdır.

"Don Kişot", kişilerin gelişimini, birbirlerini etkileyişini ve karakter özelliklerinin yer değiştirmişini hikaye sürerken dialektik bir biçimde sergilemesi açısından da ilgiye değer.

Başlangıçta Sancho, aç gözlü, maddi değerlere düşkün ve cahildir. Don Kişot ise düşler ülkesinde dolaşan bir bunak. Şövalye ve uşağı yaşadıkları maceralar sonunda giderek birbirlerine yaklaşıp, her biri diğerinin özelliklerini de taşımaya başlar. Don Kişot, Sancho gibi halk ağzı ile konuşmaya başlar, Sancho saraylı diline özenir. Sancho, parayı pulu şaş için tepip, düşler ülkesindeyaşamayı özer, Don Kişot ise gerçeklerifarketmiştir artık. Bütün bu simgesel motifler arasında, fantazyalarından uyanan Don Kişot'un ölümü de bir simge, gerçek dünyanın tahammül edilecek bir yer olmadığını işaretidir.

"Don Kişot" için söylenmiş güzel bir sözle bitireyim; "İnsan onun hayatında üç kez okumalıdır. Kahkahanın kolayca dudaklara fırlayıp duygularla harekete geçireceği gençlikte, mantığın hakim olmaya başladığı orta yaşta, her şeye felsefe açısından bakıldığı ihtiyarlıkta". Cervantes ve "Don Kişot" üzerine söyleyecek çok şeyvar, belki de hiç bir şey yok. Çünkü, o, okunduğunda kendisini gizlemeyen, herkese hitap edecek kadar katmanlı ve zevkindenoyulmaz bir kitap.

Lost in La Mancha ya da Gilliam'ın bitmek bilmez inadı

SEVIN OKYAY

A talarımız "Azmin elinden bir şey kurtulmaz" demiş. Dünya edebiyatının en iyi romanlarından birini ille de beyazperdeye aktarmak isteyen Terry Gilliam hayallerinden vazgeçmedi ve projesini ınatla hayata geçirdi.

Miguel de Cervantes'in kitabının kahramanına bizim gençliğimizde Don Kişot denirdi. Hatta ilkokuldan beri o "Don" yüzünden epay alay konusu olmuştur. Kitabın adı da öyleydi. Esas adına sonradan kavuştu. Terry Gilliam'ın azmine dikili bir anıt olan filmde, yani "The Man Who Killed Don Quixote / Don Kişot'u Öldüren Adam" da kahramanın adı da böyleydi. Distopyaya tutkun, hayal gücü sınırsız yönetmen-senarist, animatör, komedyen Gilliam, Cervantes'in romanını sinemaya uyarlamayı ilk kez 1989'da düşünmüştü. 2000'de isehazırlıklarabasılamıştı: Jean Rochefort, Johnny Depp'i kadrosu da ekleyiciydi ama bu girişim çok kısa sürdü. Gilliam öyle çok aksilikle karşılaşmış ki, filmi efsane mertebesine yükseldi. Bu ilk girişim için "Lost in La Mancha" adlı bir belgesel bile çekildi.

Gilliam'ın sevip de bu aksilikleri bilmeyen kalmamıştır ama özetleyiverelim: Diyalogları duyulmaz kılan alçaktan uçan jetler, tufanı andıran bir yağmur ve sel, Rochefort'un hastaneyeye yatmasına neden olan bel fıtığı. Finansal desteklerin defalarca geri çekilmesi, filmin haklarının Gilliam'dan başka her yere

Don Kişot'u Öldüren Adam'da Adam Driver ve Jonathan Pryce başrolde. Diego Lopez Calvín, Tornasol Films, Carisco Producciones.

gıtmesini saymasak bile inatçı yönetmenin karşısında yeterince değirmen vardı.

Aslında bitmek bilmez bir hikâye. Ama Gilliam ne kadar ıtır az etse, işi sette ana-avrat küfretmeye kadar vardırısa, gözünün önündeki traji-komik gelişmeleri müdahale edemeden izlese de pes etmedi. Başında yapacağına inanıyorduk, sonra biraz şüphelendik. Olacak iş değildi. Yılmadı, ilk filme alma girişimi çekim aşamasında yenik düşünce, yeniden hamle etti.

Başlangıçtan beri Terry Gilliam'ın arzusu, Cervantes'in şaheserinden kendi gönlüne bir film yapmaktır. Kitabı çok kapsamlı buluyordu, hikâyeden kendi versiyonunu yaratma kararı almıştı. Biraz kısaltarak ve kendi yorumuyla, geçmişle geleceğe bağlayarak... Ancak Amerika'dan para bulacağını hem sanmıyor hem de Amerikalı sinemacılarla uğraşmak istemiyordu. Ülkesinden boyunun ölçüsünü almıştı.

İlk seferinde iş çekim aşamasına kadar gelmişti. Don Kişot'u Jean Rochefort oynayacaktı. Johnny Depp ise, zamanda geri giden ve Kişot'un sadık adamı Sancho Panza olan pazarlama yöneticisiydi. Terry Gilliam, Mark Twain'in hikâyesi, "A Connecticut Yankee in King Arthur's Court" tan da yararlanacaktı. Sancho Panza karakteri sadece filmin başlarında ortaya çıkacak, sonra yerini, yirmi birinci yüzyıldan bir pazarlamacı alacaktı. Kişot da onun Panza sanacaktı. Terry Gilliam büyük bir heyecanla işe girişti. Çünkü "Don Kişot"

ile, örneğin topluma karşı birey gibi, ortak temaları vardı. Amerikan şirketleriyle daha önceki tecrübelerinin ışığında, bu sefer Avrupa şirketleriyle çalışmaya karar verdi. Filmli İspanya'da çekecekti. Don Kişot'u oynayacak olan Rochefort İngilizce öğrenecekti. Johnny Depp pazarlamacı olacaktı ve Vanessa Paradis de, hayatı yansıtan mutlu bir tesadüfle, onun sevgilisi. Sonra bu aşkların hakiki olanı bile çöktü gitti.

Muhtelif ülkelerden para bulundu, ekip toparlandı, İspanya'ya gidildi, "The Man Who Killed Don Quixote"nin çekimine başlandı. Daha ilk günden, dış çekim mekânlarının, yakındaki NATO uçak hedef talim alanından gelen gürültüyle kirlendiği anlaşıldı. Gilliam gene de çekimi sürdürdü, sesi post-produksiyonda dahil edeceğini düşündü. İkinci gün Nuh tufanı patlak verdi. Donanım büyük zarar gördü, kısmen çekimleri yapılmış mekânın görünüşü kalıcı biçimde değişti.

Daha sonra Rochefort'un hem sakatlandığı, hem de prostat enfeksiyonu olduğu ortaya çıktı, bir hafta içinde de filme devam edemeyeceği anlaşıldı. Hem de onca gayretine ve sakat sakat ata binmesine rağmen. Böylece prodüksiyona son verildi, 15 milyon dolar tazminat talebi doğdu. Senaryonun sahipliği uzun süre sigorta şirketinde kaldı, sonra Gilliam'a geri döndü.

Bütün bunları biliyoruz, hatta felâketin (tufan benzeri fırtına ve su baskını)

kastediyoruz) neye benzediği hakkında da bir fikrimiz var. Keith Fulton ve Louis Pepe, filmin nasıl yapıldığı hakkında bir belgesel çekerlerken, sonunda ellerinde bir 'nasıl yapılmadı?' belgeseli kalmıştı. Onu gösterime soktular, İstanbul Film Festivali'nde de gösterildi. Gerçekten içler acısıydı.

Ben şahsen, normalde hareketli, neşeli biri olan Terry Gilliam'in bu faciannı altından kalkamayacağını düşünüyordum. Bu projeye nasıl dört elle sarıldığını ve 1990'dan beri üzerinde çalıştığını da göze alırsak... Oysa yılmamış, bıkmamış meğer. Yeni bir senaryo yazmaya başladı. Aradan geçen sürede biraz daha olgunlaştığı için, filmin belki de daha iyi olacağını söylüyordu. Gilliam belki de başına gelenlere daha da olgunlaşmıştı ama film bir türlü ortaya çıkmadı.

Başka girişimler, başka oyuncular da var elbette. Hayranı olduğum John Hurt, örneğin. Hatta Gilliam nihayet tamamlayabildiği filmini, ikisi de ilk çekimler döneminde ölen iki seçkin oyuncusuna, Jean Rochefort ile John Hurt'e adamıştı. Sonunda acaba Don Kişot'luga kimi layık bulacak diye endişeye kapılmıştım ki, dahiyane bir seçimle Jonathan Pryce'de karar kıldı. Eğer akıldan çıkmaz bir Terry Gilliam filmi olan "Brazil"i siz de hatırlıyorsanız, Pryce'da hatırlarsınız.

Yönetmen, baş karakteri alt düzey bürokrat Sam Lowry'yi aktöre göre yazmıştı. Don Quixote da Pryce'a çok oturmuş. Ama kendisi o kadar iyi bir aktördür ki, oynadığı neredeyse her karakter için bunu düşünebiliriz.

Ancak bu öyle uzun bir macera oldu ki, çok sevdiğimiz başka oyuncular da kamera karşısına geçti, ya da oynamak için anlaştı. Başta yıllar boyu projede kalan Johnny Depp olmak üzere Robert Duvall, Ewan McGregor, Jack O'Connell, da geldi geçti. Bir ara, Gilliam'in Monty Python'dan mesai

arkadaşları Michael Palin'in de yapımla görüşmeler sürdürdüğü söylendi. Gilliam ise bir ara Gérard Depardieu'nun da filminde oynamasını istediğini söyledi.

İspanyol şövalyenin (burada hayallerle biraz kafayı yemiş yaşı bir ayakkabıtamircisi) kıymetliislahtan SanchoPanza'da ise, Jim Jarmusch'un "Patterson"ından beri her filmini takibe aldığımız Adam Driver'i izliyoruz. Yönetmeni de ondan çok hoşnut. Hele Driver'in kendisi bile neye uğradığını anlamadan uluslararası bir yıldız olmasına çok sevinişim. Eh, "Yıldız Savaşları"nda oynamak insana böyle şeyler yapılabiliyor. Otuz yıla yakın zamandır azimle aynı filmin peşindekoşan yaşı yönetmenlere, bahtsız filmine kolayca destek sağladığı için "Allah 'Yıldız Savaşları'ndan razı olsun!"

dedirebiliyoruz. Eski yapımcılarından Portekizli Paulo Branco'nun itirazına rağmen kapanışında gösterilmesine izin veren Cannes Film Festivali'nde ayaktadır sandaletler, sırtında yazık gömlekle, hayatından memnun şekil de dolaşmasını sağlıyor. Doğrusu, haketti! Ayrıca, her Terry Gilliam hayranının memnun kalacağı bir film de çekmiş. Şahsen tavsiye ederim.

Öte yandan, Don Kişot'u uyarlama aşkına kapılan ilk yönetmen o değil. Orson Welles bir uyarlama üzerinde çalışmaya 1957'de başlamış ve filminde şövalyeyi oynayan aktör öldükten sonra da çalışmalarını azimle sürdürmüştü. Hatta ücreti yüksek oyunculuk ve yönetmenlik

işleri de, şahserini tamamlatmak uğrunda kabul etti. 1985'te öldüğüne proje yarım bile değildi. Gilliam da "Lost in La Mancha"da bütün Don Kişot versiyonlarının başına kötü şeyler geldiğini söylemişti. Umarız bu versiyon artık sırasını savmıştı.

Terrence Vance Gilliam'ın ilk olarak emsalış İngiliz komedi grubu Monty Python'ın tek Amerikalı üyesiolarak tanındı. 22 Nisan 1940'ta doğan (Akrep ile Yay burçlarını ayıran çizgide kalması bir bahtsız) Gilliam'ın bazılarının kadri kıymeti bilinmemiş unutulmaz filmleri vardır: "Jabberwocky" (1977),

"Time Bandits / Zaman Haydutları" (1981), "Brazil" (1985), "The Adventures of Baron Munchausen" (1988), "The Fisher King" (1991), "Twelve Monkeys / Oniki Maymun" (1995), "Fear and Loathing in Las Vegas" (1998), "The Brothers Grimm" (2005), "Tideland" (2005), "The Imaginarium of Doctor Parnassus / Dr Parnassus" (2009), "Zero Theorem" (2013) ve "The Man Who Killed Don Quixote / Don Kişot'u Öldüren Adam".

Peki Gilliam, Amerikalı iken, nasıl 'İngiliz' oldu? Olmayacak ne var? Medicine Lake, Minnesota'da doğan küçük Terry on iki yaşındayken ailesi Los Angeles'a göçtü. Kendisi burada MAD dergisi hayran oldu. Yirmili yaşlarına yeni girmişken sık sık polis tarafından sokakta çevirildi. Uyuşturucu müptelası olduğundan kuşaklanırdı, o da reklamcılık sektöründe çalıştığını açıklamak zorunda kalırdı.

1960'lardaki siyasi kargaşa sırasında terörist olacağından korktu ve ABD'den ayrılmaya karar Verdi. İngiltere'ye gitti, çocuk TV programı "Do Not Adjust Your Set"te (1967) animatör olarak çalışmaya başladı. Monty Python ekibinden Terry Jones, Eric Idle ve Michael Palin'le orada tanıştı. 2006'da Amerikan yurttaşlığından feragat etti. Don Quixote projesi de böylece Avrupa parisi üzerinde yükseldi.

En iyisi kapanışı yine değirmenleri alt eden Terry Gilliam ile yapalım: "Don Quixote da bizim gibi gerçekliğin sınırlarını kabul etmemeye kararlı, engellere rağmen yoluma devam eden bir hayalperest, bir idealist ve bir romantiktir," diyor. "İşi öyle uzun zamandır sürdüyoruz ki, bu neredeyse 'yeraltı' filmini gerçekten bitirme fikri bile hayli gerçeküstü bir hâl aldı. Aklı başında kim olsa yıllar önce vazgeçmişti ama bazen dikkatli hayalci de kazanır sonunda. Öyleyse bu upuzun rüyayı gerçekten döndürmek için bir araya gelen bütün o üç kuruşla çalışan hayalperestlere ve inanc sahiplerine teşekkürler!"

En iyisi kapanışı yine değirmenleri alt eden Terry Gilliam ile yapalım: "Don Quixote da bizim gibi gerçekliğin sınırlarını kabul etmemeye kararlı, engellere rağmen yoluma devam eden bir hayalperest, bir idealist ve bir romantiktir," diyor.

Jonathan Pryce ve Terry Gilliam, Don Kişot'u Öldüren Adam setinde. Diego Lopez Calvín/Tornasol Filmleri.

KAHRO
FAŞ

- Rövanşta çıkarırız acısını çocuklar; yeter somurtmayın artık!

- Abi yenilmek değil ki canımızı sıkan; şu halimize baksana...

- Ali doğru söylüyor Burak Abi. Adamlar jilet gibi çıktı maça, inci gibi dizildiler, formalar, şortlar, tozluklar hepsinde aynı. Bizimkiyse pazardaki çamaşır tezgâhı gibi...

- Varda mı giymiyoruz çocuklar? Ali, Emre, tamam oğlum; bakacağız çaresine. Hem söz size, formalarla Gazeteci Nadir'e fotoğraf da çektireceğiz, gazeteye de bastıracağız...

Maç bitimi, mahallelerine doğu dağın kalde yürüyüşü çocuklar. Son dakikada yedikleri golle beraberliği ellerinden kaçırmışlardı. Takım olmak ruh işiydi de, 78 Dünya Kupası maçları başlayan işi şekline şemaline de heves eder olmuşlardı. Artık formalarla, çak gibi çıkmak istiyorlardı maçlara. Ziya, grubun birinde gerisinde birikte yürüdüğü Burak'a, "Öğlum getirsin herkeze yarım kollu beyaz bir fanila, çoraplar da şortlar da siyah zaten, çalım işte maçlara hep bir renk," diye öneride bulundu. Burak bir darak sayıp, "Olmaz! Ne o öyle, don fanila maça mı çıkılır!" diye kstirip attıktan sonra ekledi, "Aksama gecikme; maçı kaçayımam!" Burak ve Ziya takımını büyükleriydi. Yaz sonunda kasabanın lisesine başlayacaklardı. Mahalle takımının hem oyuncusu, hem teknik direktörü, hem antrenör, hem de malzemecisiydiler. Mahallede ayrı olmak kolay değildi.

Göğün yüzünü ikindiden akşama döndüğü vakitlerde kasabanın havuzlu avlusunu günden yorgunluğunu atmak için dükkânlarının önüne tabure atan esnafı ağrılıyordu. Çaycı Halit'in tepsi, kah bir sade bir orta, kah iki tavşankanı ile kalabalığın arasında gezeliyordu. Tavlâ oyuncuların zar ve pul sesleri sohbet edenlerin uğultusuna karışıyordu. Mekânı Recep'in kahvesine gidip Brezilya-Peru maçını izlemek için Burak ve Ziya havuzlu avluda buluştular. Dondurmacı Dural'den iki külah kaymaklı alırken bürosunun önünde aşkam kahvesini izen Gazeteci Nadir'e seslendi Burak: "Nadir Amca, forma işi hallolunca takım fotoğrafını istiyoruz kaymaklısından bir haberle, unutmazsözünü!" Nadir kahvesinden bir yudum aldıktan sonra, ellerinde dondurma külahlarıyla avludan çıkmak üzere olan Burak ve Ziya'nın arkasından, "Yenilen takımın haberini mi yapıyorsunuz?" diye sordu.

alın hele, fotoğrafı çekmesi de gazeteye basması da kolay çocuklar!" diye bağırdı.

Burak ve Ziya kahveye geldiklerinde elektrikli kesiği Yanan bir çay gaz lambasının ışığında masalara dağılmış kahve ahalisi, "Yine mi ömedim elektrikli parıltı..." diye Mekâncı Recep'e söylüyordu. Recep de piskin piskin laf yetiştiriyordu: "Bir çayla maçı bitiriyorsunuz, bir de laf ediyorsunuz! Her devreye iki çay bundan sonra!" Kahve kalabalığına çıkartmadan bir kenara sotalandı Burak ve Ziya. Aküye bağlanmış siyah beyaz tüplü İTT Schaub Lorenz marka televizyonda spiker takım kadrallarını sayıyordu: "... kanatları Obblitas ve Munante, ileri uçta ise La Rosa çekilde sahada yer alıyor. Peru millî takımı..." Kadrolar sayılırken kopan alkıştan, kahvedeki çoğunluğu Brezilya'yı tuttuğu anlaşılıyordu. Maçın ilk dakikaları oynanırken, Burak Peruluta daha bir dikkate bakmaya başladı. Uzaktan oyuncuları seçmeye çalışıyordu, fakat o mesafeden çabası aynıldı. Sotaya yatkınları yenden çıkıp televizyona yakaşmak için hareketlendiğinde Ziya uyardı: "Nereye öğülm! Delî misin, Mekâncı Recep göreceksin, fakat aca kabbizdişarıyal!" Burak oralı olmadı. Sandalyeler arısında, masaların altından geçerek neredeyse televizyonun önüne kadar geldi. Kilitlenmis gibi bir sürer kenabaktı. Ziya yine Ziya'nın Ziya'sı saklıydı. Ziya'nın

döndü. "Buldum çözümü," diye fısıldadı. Ziya şaşkın şaşkın Burak'a baktıktan sonra kafasını çevirip maçı izlemeye devam etti.

Hatice TeYZe Buraklara komşuydu, iki evi bahçedeki yarısı yıkık eski duvar ayrıyordu. Hatice'nin Burak'ın ortanca oğlu Haluk'ta, Burak'ın abisi Selçuk'kanakları. Haluk ve Selçuk o sene liseyi bitirmiş, girdikleri üniversite sınavının sonucunu bekliyorlardı. Bazı akşamlar mahallede arkadaşlarıyla Hatice TeYZe'nin bahçesindeki odunlukta buluşuyorlardı. Burak'la Ziya'yı yaklaştırmazlar di akşam buluşmaları. Yine o akşamlardan biriydi. Burak kulübedeki hareketliliği fark edince merakını gidermek için bahçe duvarından atlayıp odunluğun duvarı yakın arka kısmına sındı. Haluk, Selçuk ve arkadaşları kırması uzun bir bez parçasını açmış, üstüne fırçayı balı şeyler yazıyorlardı. Sindiği sürede Burak'ın tahtalarını arasından içeriye süzen Duvalık olan bitene anlam veremedi. İçeriye daha iyi görebilmek için ayağa kalkıp adımı odunluğa doğru attı. Üçüncü adımında yerdeki ince bir dalın çiritsi duştu. Ön kapıda bekleyen erketeyle ensenlemek için olduğu yer çöktü ve nefesini tuttu. Karanlık hiçbir şey göremiyordu fakat Haluk'un, "Cuma sabahı gün doğmadan alırsız; odunları arkasına koyun" dediğini duydu. Çöküşü yerde

Çizim: Fahrettin Engin Erdoğan

HAYDAR ERGÜLEN

Müziği yazmak

Müzik yapmıyorum ama müziği yazmanın, müzik yapmak kadar zor olduğunu düşünüyorum. Ara sıra kimi klasik müzik konserlerinden, caz etkinliklerinde defterime ve dolayısıyla kalemine davranıp birkaç duygulanım, hislenim, izlenim yazdığım olmuştur ama, o kadar.

Müzik üzerine yazmadım ama müzik insanları üstüne yazıyorum. O daha kolay geldiğinden besbelli. Bir tür portre yazısı olduğu için, yaşamı, dünyası, şarkısı türküsü, geçmiş şimdisi derken yazı doluyor. O müzik doluyor mu, orası biraz kuşkul!

Müzik gönlümüz dediğimiz içimize, kulağımıza, ruhumuz dediğimiz gözeneklerimize varana kadar her şeyimize, illiğimize, kemiğimize, damarlarımıza, gözlerimize, nefesimize, burun deliklerimize, beynimize, onun yarımkürelerine, ellerimize ve onları uzatan parmaklarımıza, ademelmamızın bulunduğu gırtlığımıza, ağzımıza, dilimize, sesimize, kılıma, tüyümüze, saçları unuttum, onlara, sakallara, ayaklara, tabanlara, bacaklara, mahrem yerleşimlerine... doluyor ya nasıl doluyor işte? İkinci bir deri mi oluyor yoksa tenin mırıldanması mı? Müzik tene doluyor mu ten doluyor mu?

Aldous Huxley'in *Ses Sese Karşı* kitabının adından müphem, 'ses söze karşı' diye

mi düşünmeli? Ses sözü de içeriyor diye mi? Sazını konuşturuyor, piyanosunu konuşturuyor... Bizi kendimizden geçiren sesler karşısında teslimiyetimizi, acziyetimizi ancak böyle dile getirebiliyorsak demek ki ses söze karşı değil, ses sözün de dili dememiz gerekiyor.

Müzik başka bir insan demek onu övmek sayılmaz, insanı övmek sayılır. Müzik başka bir hayvan ya da ikinci doğa, yeni doğa demek daha anlamlı bana kalırsa. Belki de romantik söylemin tam tersine, müzik bizim içimizde değildir, içimizden geçen şey değildir, biz onun içindeyizdir, müziğin içinde geçen bizi: "Hayatta olduğuma inanmak için müzik dinliyorum" diyen de bizi. Bu müziğe inanıyorum demek gibi bir şeydir. Öyleyse hayata da inanıyorum.

Müziği yazmak, müziği dinlemekten farklı. Şiire karşılığı var. Nasıl şiir yazmak, şiiri duymakla ve duyusuyla çevirmekle iştir, müziği yazmak da müziği duymakla iştir. Duyduğumuz her şeyi yazıyor muyuz, yazabiliyor muyuz? Hayır. Bazıları şiire dönüşüyor. Söze. Sanırım bu müziğe göre daha kolay, müzikte dile girmeyen, söze dökülmeyen bir şeyler var, konuşan, koşuşturan, mırıldanan, susan şeyler. Bir bakıma yazının harfleri, sesin notaları. Harf harf çatınca sözcük olur. Peki ses neden olur, suyu suya çatınca mı, rüzgarı rüzgarla buluşturunca mı, dağ dağa kavuşturunca mı, köşeleriyle, suyu dağla, gölgesiyle

tutuşturunca mı?

Müziği yazmak suyu yazmak gibi bir şey, rüzgarı yazmak gibi, yazmak ama anlatamamak. Bir kuşun uçuşu tarif edilebilir, hazırlığı, kanatlarını açması, havalanması, kanat çırpı çırpı gitmesi, kanatlarını toplayıp kendini göğe emanet edışı... Bu hissi ancak uçanlar duyabilir! Uçan yok henüz! Taklitte var.

Müzikte her zaman uçan bir şeyler var, müziğin kanatları var, bazen kuş yerine bazen atların uçuşu güzelliğinde. Ses de öyle. Yalnızca kulaklarımızla değil, ondan önce gözümüzle, ellerimizle, kafamızla duyduğumuz şey, rüzgarkanat, sukanat...

Müzikle şiirin yakınlığı. İkisi de duyuluyor, ikisi de organik, ikisi de yazılıyor, ikisi de söyleniyor, ikisi de yapılıyor, ikisi de mırıldanılıyor, ikisi de birbirinin içinde yer alıyor, ikisi de okunuyor ve ikisinde de hareket var.

Müziği yazmak. Müzik yazmak değil, onu bilmiyorum. Müziği şiir gibi yazmak. Bunu müziği iliklerine dek hissetmek, onu yapan insanların ruh hallerine oradaymış, yanlarındaymış gibi tanık olmak, yakınlık kurmak anlamında söylüyorum. Bunu müziklerinden, şarkılarından, şarkıların sözlerinden doğru yapmak da olası ama ne kadar anlayabiliriz, ne kadarını anlayabiliriz, orası belirsiz. "Biz yalnızca kendi sesimizi duyarız" diyen Ernst Bloch'a, 'kendi sesimizi

başkasının sesi' dedirecek bir kitapla karşı çıkan Geoff Dyer' i okuyorum: *Ama Güzel* (Everest, Türkçe: Soner Sezer, Nisan 2021). Altbaşlığı 'caz hakkında bir kitap' diyerek tevazu gösteriyor, müzik, yaşam, ölüm, aşk, kırılma, düşme, arkadaşlık, ezcümle her şey hakkında bir kitap. 'Bir insana ilişkin olan tüm insanlara ilişkindir' düşüncesinin, doğaçlama duygusunu kuvvetle hissettirmesine karşın, araştırma, dikkat, özen ve sağlam bir kurguyla yazılmış, anlatı olarak okunan metni.

Cazın ustalarını yazarken müziklerinin doğasını, ruhunu, karanlığını, çaresizliğini, öfkesini ve zaman zaman bizim ağıtlara, uzunhavalara benzettiğim gurbet havalarını da duyup, iki damla siyah gözyaşını da 'ihtiyaç halinde kullanınız' gizli notuyla kitaba iktisatmış Dyer. Klasik, caz, rock, flamenco, etnik pek çok konsere gittim Türkiye'de, başka ülkelerde. Mistik müzik festivallerinde de kendimden geçtim derme çatma caz kulüplerinde de müzikle büyüledim, müzik kitapları, biyografiler, romanlar, öyküler de okudum müziğe, müzik insanlarına dair, hemen hepsinden etkilendim, *Ama Güzel* bambaşka bir anlatı. Yalnızca müzik değil, insanın en saf, en koyu hallerini de, nerdeyse saksafon çalarken yüzünden inen ter damlalarına varınca caz anlatan bir yapıt. Ben Werner la saksafonu nasıl bütünleştireyorki? "Hem yalnızlığını hem de bir teselli biçimi olarak sesini yanında taşırdı. Saksafon onun eviydi, saksafon ve çoğu zaman doğru düzgün giymediği şapkalardı." (agy., s.107)

Buna benzer bir cümleyi başka kim için kurabilirim diye düşündüm? Bazen bir cümleyi tek başına taşımak zordur, iki kişiye yüklemek gerekebilir, virgülden önce, virgülden sonra. Cümlemin ilk yarısı için Tanju Okan geliyor aklıma, ikinci yarısı için Cem Karaca, tabii Geoff Dyer' in izniyle.

Ünlü saksafoncu Lester Young "İçinde geçen sözcüklerin yalnızca bir nota olduğu kendi dilini icat etmişti sanki, şarkı söyler gibi konuşuyordu." (agy., s.33) Lakabı Pres'miş Young'un "Sesi, omuzların üzerine atılmış, kuş gibi hafif bir şala benzeri." Ve o, "herkes sesini yükseltmek hevesindeyken tenorda fısıldamayı öğrenen adam"dı.

Thelonious Monk "Gerçek anlamıyla piyano çalmazdı. Bedeni onun enstrümanıydı ve piyano ifade etmek istediği sıklıkla ve hızda sesi

bedeninden dışarıya çıkarmanın bir yoluymuş sadece... Bedeni müziğin her boşluğuna sızardı." (s.49) Erkan Oğur da çalıp söylerken eriyor gibi geliyor bana, hatta sesine sığınıyor, yarıyor, yalnızca sesi oluyor.

'Sesle yazan bir yazar olmak gibi bir şeydir' Duke Ellington'un yaptığı, çünkü neredeyse karşısına çıkan her şeyi bir şekilde müziğe dönüştürebileceği bir noktaya varmıştır. Barış Manço'nun yolculuğu da buna benziyordu, her şeyi müziğe dönüştürüyordu, en çok da başka şarkıcıların ve hiçbirimizin aklına gelmeyen şeyleri, sözgelimi "nane limon kabuğu"ndan "domates biber patlıcan"a, "arkadaşım eşek"e...

Kontrbasın efsane adı Charles Mingus'un "müziği-bestelenen ve doğaçlanan,

primitif ve karmaşık, kaba ve müşfik, savaşı ve şirsel arasındaki her türden ayırımın yıkılışının teminatıydı." Ve müzik "birlikte gülen insanların sesi"ydi.(s.124)

Chet Baker'in trompetindeki şefkat eski şarkılar da gizleniyordu ve o açığa çıkarıyordu. Bir notayı o notayla

vedalaşımıymuş gibi çalması da bundandı belki. Yoldaşlığa özgü bir terkedilme hissiyle. Ve ondaki "doğaçlama, bir tür kehanet biçimi, o ise geleceğe ağıt yazkan biriydi." (s.141)

Blues filmleri izlemiştim İstanbul Film Festivali'nde yıllar önce, o zamanki güzel adıyla, İstanbul Sinema Günleri'nde. Ağlatacak kadar güzeldi çoğu. Siyahi müzik bu siyah adamlarda yaşamın trajikliği karşılık geliyordu, müziğin türü de öyle. Blues. Geoff Dyer da kitabını o yıllarda yazmış, 1991'de. 1970'lerde serbest caz dinleyen kitlenin azaldığını ve müzisyenlerin de caz-rock'a kaydığını, kitabı yazdığı 90'lardaysa cazın 'gettolardaki yaşam deneyimini ifade etmekte biraz sofistike' kaldığını belirtiyor. Unutmaya karşı bir anlatı, bir belgelik.

Dyer, John Berger'in bir sözünü anıyor: "Bir müzik parçasının başladığı o an, tüm sanatların doğasına dair bir ipucu sunar." Charlie "Bird" Parker da "Müzik kendi tecrübeniz, kendi düşünceleriniz, kendi bilgeliliğinizdir. Eğer müziği tam olarak yaşamıyorsanız, enstrümandan çıkıp gelebilecek bir şey değildir müzik." diyor.

Müziğin duyus, şiirin deyiş olması, kulaktan, gözden önce yürekte bir sezis olma hali.

Bir kızım oldu

Bir gün bir kızım oldu. O yılın ilk karıyla İstanbul'un ortasında annesinin kucagında ikisi başım üstünde.

Bir gün bir kızım oldu. Uykusuz, dik başlı ve sevgili. idealist hem de gizli aktivist. Lider dilli, alçek gönüllü biraz da proleter kafalı.

Bir gün bir kızım oldu. Sevgisi denizlerden engin öfkesi cehennem ateşli. Limon çiçeği kokulu bakışları yeşil ırmak serinliğinde

Bir gün bir kızım oldu. Yüreğinde yazın sıcağı nefesinde kışın bereketi. Su dokunuşlu, güneş bakişlı güzel baharların müjdecisi

Bir gün bir kızım oldu. O gün musiki alnıp eskilerden yıldız yapıldı. Bir de Orhan'ın şişesi bulundu ve ben içinde balık oldum.

Dünyanın upuzun gecesinde yetim yıldızlar

ZEHRE ÇELENK

Metroda birden belimde bir el hissediyorum. Akıldım geçen ilk ve irkiltici ihtimal, taciz. Ama bir tuhafılık var bacaklarıma dolanmaya başlayan bedenim ebatlarında. Minicik! Nasıl olduğunu anlamadan karnıma gömülen kirli bal rengi bukile yığını yavaşça hareketleniyor, altından bir çift kara göz çıkıyor. Çocuk gözleri.

Bir kız çocuğu, beş yaşından büyük olamaz. Yuvarlak lülüş kafası, üstündeki paçavralarla bir distopyadan fırlamış benziyor. Parlak zeytin gözlerini kısaca gözlerime diktikten sonra yeniden karnıma gömüyor kafasını. Saçlarını okşamam gerektiğini düşünüyorum çünkü bir çocuk sana böyle sarıldığında yapman gereken budur, değil mi? Ellerim nedense düşüncelerime itaat etmiyor. Beni tutan ne?

Aynı en soğuk günlerinden biri. Çeneme kadar giyinik olsam da bu sarılamayla çirliçiplak kalmış gibiyim. Şaşkınlığa eşlik eden belli belirsiz bir utanç, hissettiğim bu. Bir de nasıl kır pas içinde yavrucak! Kendimi gafil avladığımı düşünürüm bu saçma titizliğe öfkeleniyorum. Ellerimi kirlöşbuklelerini arasından geçirirken hafifçe eğiliyorum. "İyi misin tatlım? Kaldır mısın başını bir?"

Kaldırıyor. Ellerime, kabanımın üstünden karnıma minik öpücükler konduruyor üst üste. O kadar sık sarılıyorki ki bana, bedenime girip yeniden doğmak istediği gibi tuhaf bir hisle ürperiyorum. Küçük kız eli zeytin tanelerini, bu kez bir beklentiyle, gözlerime dikeyi sonunda.Ne?

Birden kendime geliyorum, tabii ki para istiyor çocuk. Yeni bir dilenme tekniği olmalı bu. Sözler yok, çocukça sarılmanın rakipsiz gücü var. Çantama uzanıyorum hemen. Durum anlaşılınca rahatladım bilebir parça,jitraf edeyim.

Cüzdanımı çıkarırken "Yalnız mısın, adın ne senin güzelim?" diye soruyorum. "Zeynep," diyor, Suriyeli. Babası sarılmış olmuştur, anne gitmiş. Nereye? Amcasının evinde kaldığını, Abdullah'ın şimdi burada olduğunu söylüyor. Bir akrabalık çağrıştırdı edada tokluyor Abdullah'ı da. Şağsola bakıyorum, yok ortada bir Abdullah falan.

Cüzdanımı açarken hâlâ ellerimi öpmeye çalışıyor. İçim tuz buz artık, ilk şaşkınlığı attıktan o ne idiğü belirsiz utanç mesafesi kalmadı. Kalbime ilk ilk bir sesler

Dünyanın upuzun gecesinde birbirine göz kırpan yetim yıldızlar olmayı sürdürmeliyiz. Hem umut edebilmek hem de insan kalabilmek için gerekli bu.

Çiğdem Burçak Yazıcı

akıyor. Buradan bu kız çocuğuyla çıksam? Eve götürsem onu, benim küçük kızım olsa? Buklelerini karnıma gömmüş küçük bir kız bunca kötülüğün ortasında nasıl bırakabilirim ki? "Böyle bir dünyada" çocuk sahibi olmaya dair fikirlerim her zaman ötelenmeye çok müsait bir karmaşa içindeyken bir dakika önce hayatıma giren bir çocuğu sahiplenme arzusuyla doluyorum.

Zeynep havada kapıyor cüzdanımdan çıkaracağım parayı. Geldiği gibi saptanamaz bir hızla buklelerini ve zeytin gözlerini alıp kayboluyor.

"Baba savaşta öldü, anne gitti." Doğru olmayabilir mi bu, en azından birisi, yaşıyor olabilir mi? Keşke. Belki çaresizlik ürünü bir oyunun parçalarıdır hepsi. Sonuç verdiğine göre de ben diyalim ilk olsam bile, son olmayacağım. Ne fark eder ki?

Yukarıdaki satırlar 2017'nin Aralık sonunda, Duvar gazetesinde yayınlanan bir yazıma ait. O yılın yazında babamı kaybetmiştim. Bu kayıp, dış dünyayla daha önce pek tanımadığım türden bir ilişki kurmama yol açtı. Kırılmağın her an bilincinde bir tanışma, yetişkin bedende çocukluğa dönme hissi. Baba kaybının ortak belleğe kazdığı sahipsizlik temasının, yıllardır kendi ayakları üzerinde duran bir kadın olarak, şaşarak ayırına varıyorum. Bu duygu ve düşünce bir çizim için de bir yarıdan da dünyayı

pek çok açıdan yeniden anlamamın buruk hazzını yaşıyorum. Berger'in bahsettiği "yetimler ittifakı"na hep yatkın bir tarafım vardı ama bu yas içinde "dünyanın yetimleri"ni, mültecileri de daha iyi anlıyordum.

Babamın aslında gitmemiş olduğu rüyalarından uyanırken, yalnızca onun bana seslendiği küçük adımı anımsıyor, kendime "Zebos" diyardım o sabahlarda. "Kalk bakalım Zebos, çok isimiz var bugün." Kendi kulağıma inandırıcı gelmiyordum. Bize çok yakın birini kaybettiğimizde iki kişilik bir lisani da yitirdiğimizi ilk kez fark ediyordum.

"Baba savaşta öldü, anne gitti."

Zeynep'in küçük adını bilen kimse var mıdır?

Yeryüzünde, yabancı bir kadının ellerini, karnımı öpmenin onun annelik içgüdülerini uyandırabileceğini öğrenmek zorunda kalmış bir kız çocuğundan daha yalnız bir varlık olabilir mi?

Yetişkin acılara başa çıkmak bu kadar zorken, dünyanın acamasızlığına fırlatılmış çocukların neler yaşadığını hissetmeye, kalbimizin neresinden başlayacağıız? Hangi sözlük karşılar etra fımızı kuşatan bunca acıyı?

Sonraki dört yılda ülke de dünya da daha büyük bir karanlığa çekildi. Bu yazıyı ardı arkası kesilmeyen yangınlar, seller, her gün artan kadın cinayetleri, körüklenenne nefret ve kaygı karmaşasının iyice köpürdüğü ırkçılık, Suriyeli mültecilere yapılan saldırı üstüne Afganistan'ın 2021 sonu yeniden Taliban yönetimine geçmesi,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantery.org>

Mehmet Ali & Akşamsefasi

Y. EMRE CEREN

THESEUS'UN MACERALARI-3

Dostluk ve ölüm

Theseus ve kahramanlıklarının efsanesi ise ölümünün ardından binlerce yıl konuşulmaya devam eder, hatta Pers Savaşları'nda onun da ön saflarda savaştığını iddia edenler bile vardır.

bu geçiş göz yuman Batı dünyasının da acımasızlığı altında oradaki kadınlar, çocuklar, LGBTQİ+, muhalifleri bekleyen dehşeti çaresiz gözlerle izlediğimiz cehennem gibi bir zaman diliminde yazıyorum. Ciderek daha fazla insanı kelimelerin gerçek anlamında dünyanın yetimi kılan bu zamanda birbirimizi daha çok anlamaya mı yoksa hâlâ kırılmadık yerlerden kırmaya mı çalışıyoruz? Ortak bir gelecek umudu var mı? Bunları düşünürken aklıma sık sık Zeynep'in yüzü geliyor.

Bugünlerin en yoğun duygusu herhalde öfke. Dünyaya, birbirimize, bize benzemeyenlere, benzeneyenlere, tüm bunların içinde kendimize de öfkeliyiz. Öfkenin aslında çarpıtılmış acı ya da korku olduğunu bir yerlerde okuduğumda zihnimin pırıl pırıl aydınlandığı anlardan birini yaşamıştım. Sanırım benzeri nefret için de söylenebilir. Öfke daha anlık, kökleşmiş nefretse çoğunlukla öğretilmişse de ikisi de kader değil. Üzerine düşünülerek çözümlenebilir, giderilebilir ya da sağlıklı kaynaklara aktarılabilir duygular. Yönetilemediği noktaları arındırma çoğunlukla bir hak sayma, ayrıcalıklı düşüncesidir.

Kadın cinayetlerinden, homofobiye, ırkçılığa pek çok şeye yol açan düşmanca öfkenin ardında büyük bir korku var. Ayrıcalığını/iktidarını yitirme, reddedilme, kendinin saydığı dünyayı, hayatı başkalarına paylaşma korkusundan foyasının meydana çıkması korkusuna, inanılmaz bir korku dağarcığı... Diğerinin farklılıklarıyla uzlaşma çabasındansa önce ve hep "ben" deme öğretimiş bençilligi de var.

Son halfatalarda multiteciler üzerinden sürdürülen kamusal "konuşma" öfke ve giderek baskın lisan haline alan nefretin yanı sıra anlaşılabilir, insani kaygılardan oluşan dev bir çeşme halinde akıyor. Maalesef ikinci kısmın azınlıkta olduğunu yazmıyorum. Çoçmen politikalarını eleştirmekle çoçmen nefreti arasındaki çizgi o kadar ince değil aslında. Bile isteye üzerine basılan bir çizgi.

Ne yapmalı? Hiçbir şeyine güvenemediğimiz adaletsiz bir dünya düzeni içinde birbirimizin yaralarını sarabilir, bizden daha zor durumda olanlara el uzatabilir, daha iyi bir gelecek umudunda ortaklaşabilir miyiz? Bilmiyorum, umuyorum. Kesin olarak bildiğimse nefret ve öfkenin bizi ele geçirmesine asla izin vermememiz gerektiği. Aksi halde her şey daha kötüye gider. Daha fazla nefretin ne bir insana ne de bir topluma yıkım, kıyım ve acıdan başka bir şey kazandırdığı görülümüş şey değil.

"Gizli bir yetimler itifakı öneririm. Birbirimize göz kırparız. Hiyerarşiyi reddederiz. Her türlü hiyerarşiyi. Dünyanın pisliği olduğu gibi kabullenir, buna rağmen nasıl hayatta kaldığımızı dair hikâyeleri paylaşırsın. Münasebetsizsiz biz, kopuğu. Evrendeki yıldızların yansından fazlası hiçbir takımıyla dışarı alt olmayan yetim yıldızlardır. Takımyıldızlarının hepsinden daha fazla ışık verirler," diyor duJohn Berger.

Dünyanın upuzun gecesinde birbirine göz kırpan yetim yıldızlar olmayı sürdüremeliyiz. Hem umut edilecek hem de insan kalabilmek için gerekli bu.

Pek çok badireyi atlattıktan sonra Theseus, Atina'da krallığına devam eder. Günlerden bir gün İnsanların ve Tanrıların Babası Zeus ile Dia'nın oğlu, Lapithlerin başı Peirithoos'un düğününe davet edilir. Düğüne Peirithoos'un üvey kardeşleri Kentauroslar da katılır. Düğünde içilen içkileyle sarhoş olan Kentauroslar Hippodameia'ya tecavüz etmeye kalkışır, bunun üzerine Lapithlerle Kentauroslar arasında büyük bir kavgaya çıkar, kavgada pek çok Kentauros öldürülür. Kavgaya karşılarındayken Theseus da vardır, Peirithoos bunu fark eder ve Theseus'un savaş başarılarından, kahramanlıklarından ötürü yititliğini sinamak ister.

Peirithoos, Theseus'un Marathon Ovası'ndaki savaş sürülerini çalmaya yeltenir; Theseus bunu fark eder ve iki kahraman karşı karşıya gelir. Kulçaları çekip birbirlerine girecekken Peirithoos sürülerin zararlarını karşılayacağı ve Theseus'un kölesi olduğunu haykırır. Theseus ise altta kalmamak için geçmişini unuttuğunu ve dostluğunun yeterli olacağını söyler. Gerçekten de öyle olur, ikili çok sıkı bir dost olur ve bundan sonra ölene kadar bütün maceralarına birlikte atılırlar. Önce Kalydon Domuzu Avcı olarak anılan ve Tanrıça Artemis'in Kalydonia'ya musallat devasa bir domuzu avlama çağrısına yanıt verirler ve Yunan dünyasının en büyük kahramanlarıyla birlikte domuzcu avlatır. Dostlukları sürerken ikisinin de eşi ötür ve her ikisi de birbirlerine Zeus'un kızlarıyla evlenme sözü verir ve bu uğurda birbirlerine yardım edeceklerini söylerler. Bu kızzardan birisi Truva Savaşı'na yol açan meşhur Helene'dir, diğeri ise Tanrı Hades'in zorla kaçırarak yeraltına kapattığı Persephone'dir.

İkili Sparta'ya giderek Artemis Tapınağı'nda dans etmekte olan Helene'yi kaçırır ve kimin olacağına dair kura çekler. Kurayı Theseus kazanır ve henüz çocuk yaşta olan Helene'yi krallığı Atina'ya değil Aphidna'ya götürür ve Alithra'ya emanet eder. Ardından da Persephone'yi kaçırarak için yeraltına inmeye karar verirler. Onlar yeraltına inerken Helene'nin kardeşleri Kastor ile Polydeukes Atina'ya kuşatır ve kardeşlerini isterler. Akademia'nın kurucusu Akademos ise kardeşlerinin Aphidna'da olduğunu söyler.

ve gidip kardeşlerini kurtarırlar. Ardından Atina'ya ele geçirir ve kendi istedikleri kişiyi kral ilan ederler. Peirithoos ve Theseus ise yeraltına inerler, ilk başta Hades onları dostça karşılamıştı gibi görünür, Persephone ile kurdıkları masaya davet eder. İkili oturur ve yemek yemeye koyulur, ancak kalkamazlar. Nisyan Sandalyesi adındaki bu sandalye oturanın sahibinin izni olmadan kalkmasına müsaade etmez.

İkili yeraltında kalır. Ta ki Herakles [Herkül] Yeraltı Dünyası'yla ilgili görevinde yeraltına gelene kadar. Herakles gelir sahibi yokken var gücüyle tutsakları sandalyeden kaldırmayı dener, Theseus kalkar ama sıra Peirithoos'a gelince deprem olur, uğultular duyulur. Herakles ise onu orada bırakarak Theseus'la birlikte yeraltı dünyasından çıkar. Kentauroslar ölür, Theseus Atina'ya vardığında işlerin karman çorman olduğunu fark eder ve Spartalıların yerleştirdiği kulkla krala tahtı bırakarak kayınlıbraderi Deukalion'un yanına Girit'e gitmeye karar verir, ama fırtına onu Skryros'a atar. Skryros'u yöneten akrabası Lykomedes, Theseus'un dostlukla karşılar, yedirir, içirir. Sonra bir gün on manzarayı göstermek bahanesiyle onu bir dağa çıkarır ve o manzaraya bakarken arkasından iterek öldürür. Theseus'un Eubolia'ya yerleştirdiği oğulları ise Truva Savaşı'nın ardından Atina'ya tekrar ele geçirilir. Theseus ve kahramanlarının efsanesi ise ölümünün ardından binlerce yıl konuşulmaya devam eder, hatta Pers Savaşları'nda onun da ön saflarda savaştığını iddia edenler bile vardır.

Bir Çağ Yangınından Bizze Kalan

**Yanan ormanların yuva olduğu
tüm canlılar ve yaşanan
trajedilerle birlikte, yanan
bölgelerin o bölgelerde yaşamış,
yaşayan; kaynak kişi olarak
nitelendirebileceğimiz yerel
müziyenlere ilham olan yerler
olduğunu, bu felaketlerde bu
ilham kaynaklarının da bir
şekliye yok olduğunu düşünmek
çok mu hafif kalır diğer
trajedilerin yanında?**

AYTAÇ GÖKDAĞ

Her ne kadar 20. Yüzyıldan bu yana insanoğlunun doğaya verdiği zarar kadar olmasa da doğaya tahakkümüün tarihine dair bir şeyler söylemek istesek insanlığın yerleşik hayata geçişine, üretim şeklinin değişimine kadar gitmek gerekir. Köy hayatına geçişle birlikte insanoğlunun doğa ile olan ilişkisinin yeni biçimi, mülkiyet anlayışının gelişmesi ve mülkiyetin korunması için gerekli olan kurumsal organizasyonlarla ve bu organizasyonların doğal çalışma şekliyle yakından ilişkilidir. Bu kurumsal organizasyonlar değişen üretim anlayışının yarattığı ihtiyaçlar doğrultusunda hayatı düzenleme işine girerek insanoğlunun doğayla olan ilişkisindeki kırılmayı daha da güçlü hale getirmiştir. Bugün sistemin her sabah uyanıldığımızda durmadan her alanda kendini üretmek kabiliyetine çok uygun biçimde gelişen ağaç dikme kampanyaları, yardım organizasyonları, romantik çevreci yaklaşımlardan daha kapsayıcı, bir şekliyle vicdanları rahatlatma terapisine dönüşen hareketlerden çok daha gerçekçi, güçlü çözüm yolları üretmek; daha bütüncül çabalar sergilemek gerekmektedir. Özünde "Bir çağ yangını" diye nitelenebileceğimiz, insanın doğa üzerindeki organize tahakkümüne karşı.

Kaynağı ne olursa olsun karşılaşılan her felakette sistemin en kilit noktalarından birinde yer alan medyanın ve o medyanın şekillendirdiği biz insanoğlunun kimi zaman kahraman, kimi zaman mucize, kimi zaman da trajik bir öykü yaratması refleksinin yaralara merhem olmadığı apaçık ortada. Ülkemizde ve Akdeniz havzasındaki pek çok ülkede Ağustos ayı boyunca devam eden yangınlara, anormal yağışların yarattığı sellerin felaketlere farklı bir bakış açısı geliştirmenin zamanı çoktan geldi de geçiyor denilebilir.

İnsanoğlunun bitmek bilmeyen "kazanma" refleksi, kendisi dışında kalan insanlara, canlılara, doğaya hasılı dünyaya bakışını belirliyor. Bunu en basitinden tarım arazilerine yapılan fabrikalardan, villalardan, nehir yataklarına yapılmasına izin verilen apartmanlardan, turistik tesis dikilmek için türlü senaryolarla orman arazilerinin, kıyıların asıl sahiplerinden (köylü, sincip, domuz, keçi, solucan, yılan, kuş vs.) alınmasından görebiliriz. Bu refleks bir yanıyla insanlarda sadece kazanmaya yönelik bir eğilimi yaratırken, bir kesimin de hayatın olağan dışı bu akışının yanlış olduğunu tüm güçlü argümanlarla ortaya koymaya çalıştığı bir manzara oluşuyor. Bu arada Ergene Çayı ölüyor, Gediz Nehri yok oluyor, denizler tükleniyor, ormanlar yanıyor.

Bu satırları son 25 senede yaşanan acımasız değişimin gölgesindeki bir köyden, yaşadığım köyden, yazıyorum. Ağustos ayında Akdeniz boyunca yaşadığımız yangınlardan en çok etkilenen yerler e iki adım mesafede bir köyden. Köyceğiz'de günlerce söndürülemeyen orman yangınlarının dumanları tepemizden, o dumanların, küllerin içindeki sincipatları, kedileri, solucanları, arıları, insanların hatıralarını düşündüğüm bir köyden yazıyorum bu satırları. Son birkaç yılda zincir marketlerin küçük şubelerini açtığı, eskiden köylü kadınların imceyle pişirdikleri yufkaları, bazlamaları, gözlemeleri ambalaja sokan bir köydeyim. İçinden geçen dereye bırakın elinizi, ayağınızı; köpeğinizi bile sokmak istemeyeceğiniz bir köy... Tüm çocukluk anılarınızı, belleği "Her şey dahil

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Birge Kalkan

otel"konseptiyle yok etmeye yeltenen bir çağ yangının ortasında bir köy. Tarım arazilerine -kaçak olmasına rağmen- ev, villa, bungalov dikilmesine müsaade edilen bir köy. Şehirlerden arkalarına bakmadan kaçarcasına gelerek parasıyla mutluluk satın almak isteyenlerin bu mutluluğu görgüsüzce ve estetikten yoksun betonlara gömdüğü bir köy. Yanlışla mecbur bırakılarak yapılan tarımın zehirlediği bir ovanın göbeğinde bir köy...

Orman yangınlarının yarattığı bir sürü tahribat, trajedi var uzun uzadıya bahsedilen, dile getirilen. Biraz bunlara ilave yapmak, bir başka pencere açmak; yeni bir şeyler söylemek, düşündürmek belki de iyi olur. Yanan ormanların yuva olduğu tüm canlılar ve yaşanan trajedilerle birlikte, yanan bölgelerin o bölgelerde yaşamış, yaşayan; kaynak kişi olarak nitelendirebileceğimiz yerel müzisyenlere ilham olan yerler olduğunu, bu felaketlerde bu ilham kaynaklarının da bir şekilde yok olduğunu düşünmek çok mu hafif kalır diğer trajedilerin yanında? Çameliili Hayri Dev için Dugguk Kuşu, baharın gelişini ifade eder. Dugguk Kuşu ötmeye başladı mı artık

**Doğada
duyduğu sesleri
enstrümanının
perdelerine yerleştirme
konusunun ustalarından
biri de Aşık Veyssel değil
midir? Sazı bir yana,
sözyle de doğadan ilham
almamış mıdır
Veyssel?**

bahar gelir ve Hayri Amca çam düdüğüünü, curasını daha bir mutlulukla çalar. O Dugguk Kuşu'nun evi olan ormanlar yanyör her yangında. Halk müziğinde kaynak kişi diye tabir edilebilecek, hiçbir konservatuvar eğitimi almamış, müzik eğitimi doğada, elinde kürekle, çapayla çalıştığı tarlada sürdüren eski tüfek yerel müzisyenlerin birincil ilham kaynağı doğadır. Doğada duyduğu sesleri enstrümanının perdelerine yerleştirme konusunun ustalarından biri de Aşık Veyssel değil midir? Sazı bir yana, sözyle de doğadan ilham almamış mıdır Veyssel? Kimi zaman atların hep birlikte dörtlüye koşarken çıkardığı nal sesleri, kimi zaman yürüyüşün yaylaya göçü sırasında deve katarlarının çıkardığı çan seslerini duyabileceğimiz bir nevi büyük bir taşıyıcı... Aktarıcı, USB icat edilmemişken kanlı canlı USB işlevi de gören bu büyük ustalara, Fethiye Ramazan Güngör'e, Yusuf İhsan Bodur'a, Osman Kırca'ya, Ali Ulutaş'a, sipsi çalan Halime teyzemize, Uyguncaklı Döğük çalan ihtiyar Necla teyzemize yuva olmuş, ilham olmuş; ellerini, yüreklerini şekillendirmiş doğa yok oluyor; hem de bilinçli bir şekilde.

Eşsiz döngüye sahip doğaya "daha fazla kazanma"ya endekslili anlayışla vurulan her darbe, ya bir orman yangınında ya bir sel felaketinde ya bir deprem felaketinde daha ağır bilançolar, görüntüler, hikayeler şeklinde karşımıza çıkıyor. Beslenme alışkanlıklarımız, üretim anlayışımız, düşünme şeklimiz hattta en basitinden kısa gün içerisinde ilişki kurma biçimlerimizin bile yok olan ormanlarla, denizlerle, zehir akan nehirlerle, eriyen buzullarla bir ilişkisi olduğu gerçeğinden hareket ederek dünyayı anlamaya çalışmanın önemli bir zorunluluk olduğunu önümüze çıkan her felaket bağır bağırırken meselelere romantik yaklaşımlardan bağımsız bakmanın zamanı geldi de geçiyor gibi. Zira bunun uzaydakoloni kurma fikrinden daha maliyetli

YUDUMIS

Böyle Olsun İstemezdim'in Şiiri

Yazılmamış göçer iken
Abası kırk yerinden pullu diye
Salık adıyla çağırıldılar onu.

Çöl koşarı ben idim
Derya sürgünü sen.

Kırk beş zamanlı, bir usuldün
Sâkil sandılar sesinden
Göğsündeki cümleler hâneye vardılar,

Çalan ben idim,
Ahraz sen.

Rüzgârın, kayadan aldıklarıyla
Kuruldu bu şehir dediler
Sakin, yola revân, nefesinle devam.

Savrulan ben idim,
Yığılan sen.

Böyle olsun istemezdim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

EMRE KONGAR

İnternet, basılı dergi ve gazeteleri bitiriyor mu?

Televizyon ilk çıktığında radyoyu gazeteyi yok edeceği öne sürülmüştü. Ama ne radyo yok oldu ne gazete! Şimdi internet çıktı. İnternet gazeteciliğinin klasik basılı gazeteyi yok edeceği konuşuluyor. Aslında ben de pek bilmiyorum... Belki ilerde kâğıda basılı gazete ve dergiler gerekten de ortadan kalkabilir... Belki de kalkmayabilir... Ama bu konuda kesin bir yargıya varılabilmek için önümüzde daha zaman olduğunu düşünüyorum.

İnternet gazeteciliği ile klasik basılı gazeteler hakkında yazı yazarlar genellikle bu iki ürün arasındaki ilişkiyi bir rekabet ilişkisi olarak ele alırlar...

Oysa bugünkü uygulamalara bakarsak bu ilişkinin medyakuruluşları tarafından bir rekabet ilişkisi bağlamında değil, bir ortaklık ve dayanışma çerçevesi içinde ele alındığını derhal görürüz.

Türkiye’de de dünyada da genellikle her büyük gazetenin ve derginin bir internetsitesi vardır.

Aslında internet gazeteciliğinin de basılı klasik gazetelerin de yazarlarını tüketici davranışları belirleyecek.

Tüketici davranışları açısından iki genel grup dikkati çekmekte:

Birinci grup, klasik basılı gazete dergi okuyanlar...

Bunların genellikle internette dolaşmadığı varsayılır.

İkinci grup, gazeteleri ve dergileri internette takip edenler...

Bunların da gazete almadığı düşünülür...

Türkiye’de de dünyada bu konuda düşünen, yazı yazarlar genellikle bu iki farklı ve birbirinden soyut olarak ele alınan gruplara göre çözümleme yapar ve gelecekte ne olacağını da bu grupların nasıl değişeceği hakkındaki varsayımlarına dayarlar.

Bu konudaki genel varsayım şudur:

Zamanla internet kullanımını daha da yaygınlaştıracak, bu da klasik gazete okurlarını eritecek ve piyasayı sadece internet kullanıcıların talepleri belirleyecek...

Böylece basılı klasik gazeteler yok olacak... Zaman içinde bazı gazetelerin ve hatta yurt dışındaki bazı büyük dergilerin basılı nüshalarına en verip sadece internet üzerinden yayın yapmaya başladığına tanık olduk.

Elbette yayına bu şekilde devam edildiğinde, internet nüshasını da takip etmek için bir fiyat ödemek gerekli oluyor.

Yukarıdaki gruplama ve çözümleme esas itibarıyla sağlam bir paradigmaya dayalıdır.

Ama bu paradigma soyutlamasında eksik bir nokta var:

Üçüncü grup gazete ve dergi okurları.

Bu grup benim gibi, haberleri, medyayı, basını hem internette hem de basılı klasik gazete ve dergilerden takip edenlerden oluşuyor.

Belki çok büyük bir grup değil...

Belki sadece bir geçiş dönemi grubu...

Muhtemelen zaman içinde eriyip yok olacak...

Belki de zayıf bir olasılıkla varlığını sürdürecektir...

Ama henüz bunları bilmiyoruz.

Bildiğimiz bir şey varsa o da bu grubun hem basılı hem de elektronik medyayı izlemekte oluşu.

Tüketici davranışları açısından, bazı insanların her iki tür ürünü de talep ettiğini düşünürsek...

Üretim açısından büyük medyanın hem basılı hem de elektronik ayağı olduğunu bilirsek...

İnternet ile basılı gazete ve dergi arasındaki ilişkinin rekabet değil, dayanışma olduğu gerçeğini de anımsarsak...

Soru şu oluyor:

Bu ikisi arasındaki farklarnelerdir?

Neler olmalıdır?

Her ikisi de birlikte yaşayabilir mi?

Yaşayabilirlerse hangi koşullar altında?

Kamınca internet gazete ve dergiciliğinin en kolay ve güzel tarafı, haber, bilgi ve yorumlarakolaylaşabilir ve belki daha da önemlisi, bunların derhal paylaşılabilir olması.

Yani internetteki gazete ve dergiler, internette ulaşabildiğiniz her an her yerde, örneğin, cep telefonlarınızla, her zaman ulaşabilirsiniz, haber alabilirsiniz, bilgilenebilirsiniz, yorum yapabilirsiniz ve tekrar ediyorum, en önemlisi de bunları paylaşabilirsiniz.

Okurların, hoşlarına giden haber ve yorumları derhal başka sevdikleriyle veya sadece arkadaş olduklarıyla paylaşmak istemeleri yeni bir "gruplaşma, sosyalleşme ve paylaşılma" aracı oldu.

Türkiye’de ve dünyada gazete ve dergiyi fizik olarak eline alarak okumadıkça okuma zevkine varamayan insanlar var hâlâ.

Elbette bu gelişme, Twitter, Facebook, Instagram gibi sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasının ve milyonlar tarafından kullanılmasının rolü çok büyük.

İnternet gazeteciliğinin ve dergiciliğinin klasik gazeteciliğinden ve dergiciliğinden hem biçimini, hem de içeriğini değiştireceği muhakkak.

Hemen bu noktada, basılı gazete ve dergilerle, o gazete ve dergilerin internet yayınlarının iki farklı biçimine işaret etmek gerek:

Birinci biçim, bu gazete ve dergilerin, aynen basılı biçimlerinin fotoğrafik olarak internete aktarılması.

Yani internette, alıştığınız gazete ve derginin o sayısını aynıyla görürsünüz, elinizdeymiş gibi aynen sayfa çevirerek okuyorsunuz, istediğiniz haber ve bilgileri, çeşitli yöntemler kullanarak kaydediyor, başkalarına yolluyorsunuz, hatta kimi zaman yorumlayabiliyorsunuz da.

İkinci biçim olarak gazete ve dergilerin "Haber Portalı" denilen haber siteleri oluşturuldu.

Bu siteler, dünyadaki ve yayınladıkları ülkedeki habere bilgileri, anında, son derece hızlı olarak okurlara ulaştırıyorlar.

Elbette bu portallar içinde en çok izlenenler, aslında bütün dergive gazetelere haber ve bilgi aktaran uluslararası veya ulusal haber ajansları.

Bu açıdan bakıldığında, hızlı haber ve bilgiye erişim açısından "haber portallarının" vazgeçilmezliği açık.

Öte yandan, yorumlar ve köşeyazıları ve uzun, ayrıntılı haber analizleri basılı medyanın avantajları.

Tam bu noktada basılı medya ile internet

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

medyası arasında yakın bir işbirliği ortaya çıkıyor:

Hemen hemen her ünlü yerli ve yabancı gazete veya derginin bir de internet sitesi, yani haber bir de portalı var.

Gazete ve dergilerin internet siteleri, basılı nüshalarındaki haber, bilgi ve yorumları da yayınlıyorlar ve böylece basılı medyanın bir adım öüne geçiyorlar.

Kimileri bu portallara da girişleri ve abonelikleri parayla yapıyor, kimileri ise herkese açık bedava bir hizmet veriyorlar.

Böylece basılı gazete ve dergilerin yaşamı şansı insanların yaşam biçimlerine bağlı hale geliyor.

Türkiye’de ve dünyada gazete ve dergi fizik olarak eline alarak okumadıkça okuma zevkine varmayan insanlar var hâlâ.

Bir okurum bu grubun duygularını son derece vezir olarak şöyle ifade etmişti: *“İnternette gazete okumak, sevgilinizin elini eldivenli elinizle tutmaya benziyor.”*

Bir başka okurum ise, *“deniz kenarında, dalga sesleri ve hafif bir esinti ile, bir fıncan kahve veya çay eşliğinde gazete sayfası çevirmek”* diye tanımlıyordu basılı gazete tiryakiliğini.

Tabii evde güne başlarken gazete sayfalarını elinde tutmanın zevkinden veya akşam eve geldiğinde bir merasım gibi o günün gazetesini sayfa çevirerek gözden geçirmenin keyfinden söz edenler de hâlâ var.

Öte yandan ders kitaplarını ve romanları bile elektronik kitap olarak okuyarak yetişen ve haber ve bilgileri de internette izlemeyi alışkanlık edinmiş olan bir yeni kuşak.

Bunlar, kitabı, dergi ve gazeteyi lüzumsuz yer tutan fiziksel maddeler olarak görüyorlar.

Bu gidişle, evlerdeki kitapların ve kitaplıkların da tarihe karışması kaçınılmaz gibi görünüyor.

Öyle anlaşılıyor ki, konu sadece haber izlemek, çok sayıda habere, bilgiye ve yoruma anında ulaşmak değil.

Olayın, insanların yaşam biçimleriyle, günlük alışkanlıklarıyla, hayattan ne bekledikleriyle ve kendilerine özel olarak ayırdıkları zamanı nasıl kullandıklarıyla ilgili bir yönü de var.

Tam bu noktada, Türkiye’de ve dünyada internet erişimi olmayan nüfusun önemli bir bölümünün yoksul ve yaşlı olduğunu anımsamakta yarar var.

Bir başka deyişle, internetle yetişen kuşaklar bütün dünyaya hüküm oluncu, basılı medyanın gelecekte yok olacağını düşünmek çok da aykırı gelmiyor insana.

Hele son COVID-19 salgını sonrasında bırakın gazete ve dergi okumayı, okullardaki eğitimin bile internet üzerinden yapıldığı düşünülürse, dünyanın “dijitalize” olduğu ve bu değişimin, geleceği beklemeden, bugün bile, klasik medya ile internet medyası arasındaki ilişkileri ve dengesi internet medyası lehine bozarak hızlandırdığı söylenebilir.

HALİL İBRAHİM SAĞLAM

DUNE'U BEKLERKEN: BİLİMKURGU

Sinemada bilimkurgu türünün özellikle 2000 sonrasında oldukça rağbet gördüğünü ve sinema tarihine geçecek yeni başyapıt ya da kült film örnekleri verdiği aşikâr. 1999'da Matrix'in devrim yaptığı ve bir yıla kaçtığı için 90'lar olarak anıldığı evrende 2000 sonrasına büyük bütçeli filmlerde yön veren ve kendi ardlılarını yaratan bilimkurguların oldukça geniş bir kitleye yayılan Inception ve Avatar olduğu söylenebilir.

Ülkemizde 15 Ekim 2021'de vizyona girmesi beklenen Dune filmi şu sıralar tür için en heyecan verici şeylerden biri. Öyle ki, Frank Herbert tarafından yazılan bu kitaba zamanında bilimkurgunun dehâsi Arthur C. Clarke "Yüzüklerin Efendisi dışında bu kitapla kıyaslanacak başka bir kitap yok." yorumunda bulunmuştu. Denis Villeneuve tarafından devasa bir bütçeyle ve kalabalık bir oyuncu kadrosuyla uyarlanan filmin sinema tarihine geçip geçmeyeceğini zaman gösterecek. Dune'u beklerken özellikle son yirmi yıl içinde yüksek ya da düşük bütçeli, çok bilinen veya yeterli kadar keşfedilememiş olan ama türde kalıcı izler bırakarak sinemaya yön verdiğini düşündüğüm 10 bilimkurgu filmine bir göz atalım.

■ **Minority Report (2002)**

Steven Spielberg'in Philip K. Dick'ın kısa hikâyesinden uyarladığı Azınlık Raporu, suç, iktidar, toplum ve denetimle üzerine fikirlerini güçlü bir dramatik yapı eşliğinde taşımasıya açarken özünde "katil kim?" hikâyesini çok iyi çekilmiş aksiyon sahneleriyle tıkar tırık işletiyordu. Birçok filme barındırdığı referansları, mat renklere sahip görsel dokusu ve nefes kesen kurgusuyla sadece 2000'li yılların en iyi bilimkurgularından değil, Spielberg'in de uzun sinema kariyerinin en iyilerinden.

■ **Children of Men (2006)**

Distopik bilimkurgu başyapıtı Children of Men, post-apokaliptik bir atmosferde geçen hikâyesinde, günümüzdeki sistemin çığırından çıkması, şiddetin ve karmaşanın gündelik yaşamın parçası haline gelmiş, dünyanın çok daha kuru, renksiz ve kıyametin eşliğinde bir tasvirini resmetti. Alfonso Cuarón, yönetmenlik hünerlerinin zirve noktasını sergileyerek en sert filmine imza atmasına rağmen finalde hala bir umut olabileceğine dair ışık yakarak tüm filmindeki bu umut duygusunu hiçbir zaman kaybetmeyeceğini gösterdi. Aktüel kamera ile çekilen seviz dakikalık enfes aksiyon plan-sekansı ise çoktan sinema tarihinin en iyi tek plan sahneleri arasına adını yazdırdı.

■ **WALL-E (2008)**

Andrew Stanton'ın tüm zamanların en iyi animasyonları arasına adını yazdıran ve kısa sürede bir klasiğe dönüşen film WALL-E, aynı zamanda en etkileyici çizimleri ya da en iyi bilim kurgu filmleri arasında anılacak kadar çok

yönlü bir eser. Çevre dostu ve anti-kapitalist mesajlarını yanı sıra günümüzün hızlı kurgulu animasyon anlayışını terk eden, çocuklara hitap eden görsel yaklaşımını daha çok yetişkinlere çeviren, neredeyse diyalogsuz ilk yaratışla adeta meydan okuyan WALL-E, robotların ve teknolojinin soğukluğunu göz yaşartıcı bir senaryoya dönüştürebilecek kadar dramatik.

■ **Inception (2010)**

Christopher Nolan'ın kariyerinin en iyi filmlerinden olan Inception, bellek üzerine kurulu olan yapısını rüya içinde rüya şeklinde katman katman tasarlıyor ve bilinçaltının derinliklerine yolculuk yaparak 2000'lerin Matrix'i olmayı başarıyordu. Matrix'teki sanal ve gerçek ikilemini burada rüya ve gerçek tabanına transfer eden, "lucid dreaming" tekniğini odak noktasına alarak rüya, bilinçaltı kavramlarını sorgulamaya açan Nolan, rüya casusluğu, rüya hırsızlığı, rüya inşaatı gibi farklı konseptlere kapı açtı ve özellikle son çeyreğinde tavan yapan, benzersiz bir iç içe geçmiş kurgusal zincir yarattı.

■ **The Congress (2013)**

Bilimkurgu edebiyatının ustalarından

Stanislaw Lem'in Gelecekbilim

Kongresi romanından

uyarlanan The Congress,

animasyon tekniğine yeni

bir soluk getiren yönetmen

Ari Folman'ın gerçekçe

animasyonu yine iç içe

geçirdiği benzersiz bir

görsel deneyimin eseri.

Bir oyuncunun kökünü,

teknoloji, kapitalizm ve

uyuşturucu arka planında

sert bir Hollywood eleştirisi

olarak dış vuran eser, karanlık

bir geleceği adeta halüsinatif etkiler

yaratan ve gerçek-rüya arasında katmanlarda

ilerleyen renk cümbüşü içerisinde resimiyor.

■ **Under the Skin (2013)**

Jonathan Glazer'ın bu sinir bozucu, öngörülemeyen, kapkaranlık, duyuları sarsan sinemasal deneyimi insanlık üzerine derin ve metafizik bir inceleme. Ses bandıyla sağladığı gerilim duygusunu hipnotize edici sekanslarıyla yükselttiği Glazer'ın ustaca tasarladığı görsel kompozisyonlarına Mica Levi'nin kıskırtıcı müzikleri eşlik ediyor. Uzunlu femme fatale rolünde Scarlett Johansson'ın bu kadar radikal bir filmde oynamaya cesaretiyle Glazer'ın her şeyi karşı tavizsiz ve mesafeli rejisi akıllardan çıkıyor.

■ **Interstellar (2014)**

Christopher Nolan, bilimsel metotları, fiziksel teorileri ve düşünsel yapıyı birleştirerek paralel evren, kuantum fiziği, zaman kayması, beşinci boyut, solucan deliği ve yerçekimi gibi kavramlar üzerinden destansı bir uzay yolculuğu

hikâyesi tasarladı. Nolan'ın en duygusal filmi olarak nitelendirilebileceğimiz Interstellar, bu duygusallığını da büyük oranda baba-kız arasındaki dramatik omurgadan ve Hans Zimmer'ın adeta filmün duygusuna yeni bir boyut kazandıran etkileyicilikteki müziklerinden alıyor.

■ **Arrival (2016)**

Uzaylıların dünyayı ziyaretine Sapir-Whorf hipotezi üzerinden dilbilimsel bir yaklaşım uygulayan Denis Villeneuve'un filminde yeşil uzaylılar, kahraman Amerikalılar ve aksiyon sekanları yoktu. Aksine temeline dili alarak düşünce, algı, bağlanç, son, yaşam ve hafıza üzerine, insana dair bir hikâyesi vardı. Bunu yaparken de atmosfer yaratma yetkinliğiyle Fincher'i, kurgu numaralarıyla Nolan'ı, felsefik yoğunluğuyla Aronofsky'yi ve konseptiyle Spielberg'i anımsatan bir Villeneuve rejisiyle karşılaştık. Johann Johansson'ın güçlü besteleriyle her saniye dinlen üstünde bir gerilim yaşattırken Arthur C. Clarke'ın Çocukluğun Sonu romanını hatırlatan duygusuyla da gözlerimden iki kamlı yaş süzülmesine sebebiyet verdi.

■ **Blade Runner (2017)**

Ridley Scott'ın tüm zamanların en iyi bilimkurgu klasiği arasında olan Blade Runner'ına tam otuz beş yıl sonra gelen devam filmi Blade Runner 2049, Denis Villeneuve'un vizyoner yönetimiyle öncülünün görsel yetkinliğini ve felsefik derinliğini korurken türe etkili bir güncelleme de getirdi.

Roger Deakins'ın unutulmamacak yetkinlikteki sinematografisi ve görsel efektlerdeki akılda kalıcı cyberpunk detayları yer yer orijinal filmdekinden bile daha keskin görüntüleri sahne olmuştur. 200 milyon dolar bütçeli bir filmde fazlasıyla ağır diyalogsuz ilerleyen sahneleri yer verilebilmek kuşkusuz büyük bir riskti ve Villeneuve bu riskin altından başarıyla kalktı.

■ **Annihilation (2018)**

Alex Garland'ın bilimkurgu sinemasının klasik temalarından düşünsel anlamda özgün bir film çıkardığı, izleyiciyi bilimsel açıklamalara boğmadan esas olarak bilinmezliğin kendisi olduğunu vurgu yaptığı Annihilation, Tarkovsky'nin Stalker'ından Villeneuve'un Arrival'ına kadar türün birçok temasını felsefi yapıpı, nihilist bakış açısı ve görsel zenginliği ile betimliyordu. Bittikten sonra seyrinci belleğinde derin düşüncelere sevk eden film, iç içe geçmiş katmanlardan oluşan gizemli yapıyla bir tür zihinsel deneyim.

Dune'u beklerken özellikle son yirmi yıl içinde yüksek ya da düşük bütçeli, çok bilinen veya yeterli kadar keşfedilememiş olan ama türde kalıcı izler bırakarak sinemaya yön verdiğini düşündüğüm 10 bilimkurgu filmine bir göz atalım.

EVİRİM KURAN

Feral Yetişkinler

Ukraynalı Oxana Malaya 3 yaşındayken bir gece alkolik ebeveynleri tarafından dışarı bırakılır ve kaybolur. Aradan 5 yıl geçtikten sonra 8 yaşındayken bir köpek kulübesinde melez köpeklerle birlikte bulunur. Bulunduğu sırada bir insandan ziyade bir köpek gibi davranmaktadır. Sadece "evet", "hayır" diyebilmekte, onun dışında dört ayak üzerinde ve dili dışarıda dolaşmakta ve dişlerini göstermektedir.

Hindistanlı Shamdeo, 1972 yılında 4 yaşlarında bir çocukken, kurt yavruları ile oynarken keşfedilir. Derisi çok kara, dişleri sivrilmiş, tırnakları uzun ve çengelleşmiş, ayakları, avuç içleri, diz ve dirsekleri nasırlaşmış, saçları ise keçeleşmiş bir hâlde bulunur. Tavuk avlamaya ve onları çiğ yemeye düşkündür. Kana karşı özel bir hassasiyeti vardır. Bütün uğraşlara karşı konuşmayı öğrenemez.

Rusyalı Prava annesi ile küçük, iki yatak odalı bir evde yaşar. Küçük çocuğun yaşadığı odada birçok kuş, kafesler ve kuş pislikleri ve yemlerinden başka bir şey yoktur. Annesi sanki kendi çocuğunu da evcil bir hayvan gibi görmektedir. Anne, oğluna asla fiziksel bir zarar vermemiş, onu terk etmemiş, gıdasız bırakmamış ancak başka hiçbir iletişim de kurmamıştır. Prava bu nedenle konuşmayı öğrenemez ancak kuşlar gibi şakır ve ellerini ve kollarını da kanat çırpar.

Kolombiyalı Marina, 1954 yılında 5 yaşındayken kaçırılır ve daha sonra kendisini kaçırانlar tarafından ormana bırakılır. 5 yıl boyunca kapuçin türü bir maymun ailesi ile birlikte yaşar. Onlar gibi dört ayak üzerinde hareket eder. Ağaç kovuklarında uyur. Ağaçlara tırmanmayı öğrenir, diğer maymunlarla beraber muz ve çilek ile beslenir. Marina 5 yıllık maymun

hayatının ardından avcılar tarafından bulunur. Kurtarıldığında tamamen konuşmayı unutmuştur.

Ugandalı John, 1988 yılında 3 yaşındayken babasının annesini öldürdüğünü görmesi üzerine evden ormana kaçır. 1991 yılında altı yaşındayken bulunduğu maymunlarla beraberdir. Saçları neredeyse bütün vücudunu kapatacak biçimde uzamıştır. Fındık, patates ve bazı bitkilerin yaprak ve kökleri ile beslenmiştir. Dizlerinde nasırlar vardır; bağırsaklarında yarım metrelik kurtlar bulunur.

Feral -yani vahşi- çocuklar deyimi diğer insanlardan izole edilmiş, vahşi hayvanlar ile büyümüş ya da vahşi doğada tek başına büyümüş çocukları anlatır. Bu çocukların ortak özelliği biyolojik olarak tam anlamıyla insan kimliğine sahip olmaları ancak sonrasında bu kimliği koruyamayarak başka türlü bir evrim geçirmiş olmalarıdır. Feral çocuklara dair bence en şaşırtıcı olan taraf, bulunduklarında zekâ ve öğrenme becerileri açısından hayvanlarla aynı düzeyde olmalarıdır. Kaybolmadan önce konuşabilenler hariç, bu çocuklara konuşmayı ve hatta yürümeyi öğretmek mümkün olmamaktadır. Bu katı gerçek akıldmda deli sorular döndürür: İnsana has davranışlar sergilemek için biyolojik evrimin en karmaşık yapısı olan insan beyniyle doğmuş olmak yeterli midir? İnsan gibi davranmak için göğüs kafesimizde bir kalp olması yeterli midir?

Bir süredir tıpkı feral çocuklar gibi feral yetişkinler de olduğunu düşünüyorum. Biyolojik

olarak insan kimliğine sahip olsalar da bu kimliği koruyamayarak başka türlü bir evrim geçiren yetişkinler.

Hiçbir bebek nankör, kibirli, tembel, yalancı, riyakar, hırslı ya da katil olarak gelmez dünyaya. Bebeklikten çocukluğa ve oradan yetişkinliğe geçişteki yolculuk şekil verir iyi insan olma tercihine. Evet, iyi insan olmak bir tercihtir. Viktor Frankl'a göre insanın içinde iyilik de kötülük de potansiyel olarak vardır ve hangisinin gerçekleşeceği koşullara değil, kararlara bağlıdır.

Feral yetişkinler vahşidirler; en yabani hayvandan daha tehlikelidirler. Ortalama bin üçyüz gramlık bir beyinleri ve iki yüzelli gramlık bir kılpları oluşu insana yakışır davranışlarla yaşamaları için yeterli değildir. Feral yetişkinler bir başkasını sevmeyebilir; ama pornografi severler, en çok da duyguyu pornografisini. Feral yetişkinlerden zarafet, letafet, hakkaniyet beklemek safdillik olur. Ruhlarından ifrazat fışkırır. Vahşiliğin şanıdandır; kırarlar, dökerler, tarumar ederler. Çalarlar, çırparlar, yerle bir ederler. Yine de hep mağdurdur feral yetişkinler. Dostoyevski günlüklerinde, Sibirya'daki onlarca katil, tecavüzcü ve soyguncudan bir tanesinin bile hata yaptığını kabul ettiğini gördüğünü söyler. Feral yetişkinler, sonuna dek inkâr ederler.

**İyilik
bir eylemlilik
halidir; bir aktif
öğrenme halidir;
bir seçıştır. İyilik
emek ister.**

İyilik bir eylemlilik halidir; bir aktif öğrenme halidir; bir seçıştır. İyilik emek ister. Yaban otlardan arının bu güz; iyiliğin sarmaşıklarını sarsın duvarlarını.

Sonrası Adası - II

Çok düşündüm sonra, belki miladım henüz gelmemiști, belki gelmişti de karar alamayıp kaçırmıştım, belki karar almamak bir karardı ve şimdiydi benim sonram.

FULYA ÖZLEM

O gün Maria'nın 102 yaşındaki babasının doğum günüymüş. Tüm akraba-i taallukatı o restoranda; pasta geliyor, sayısız mumu üflüyor hayat dolu, gürbüz bir dede. O sırada bir çiftetelli çalıyor, çıkıp oynuyorum pistte. Çiftetelli duydum mu dayanamam. Upuzun, kara sakallı, heybetli bir adam gelip bana iltifat ediyor. "Ne güzel oynadın, bizim buranın kızları beceremez çiftetelliyi, bravo!" diyor, utangaç bir teşekkür ediyorum. Bir çiftetelli daha, Maria'nın -yeni-kocasıyla oynuyoruz karşılıklı. Oturunca sakallı yine geliyor, "Belli ki geçmişte çok dans etmişsin sen, yoksa bale mi yaptın?" "Yok, teveccühünüz efendim, çiftetelli benim hobimdir" diyorum. "Kim bu adam yahu? Dansa pek meraklı galiba" diye Mihalıs'e soruyorum. O, köyün papazıymış! Bizim Maria'nın da erkek kardeşiymiş. Yine cezalı olduğu için papaz kıyafetlerini giymiyormuş o gün. "Bu sefer ne diye cezalı kim bilir?" diyor. Geçen hafta yine bir tavernada sabaha kadar zeybek oynayıp domuz eti eşliğinde bol bol çipuro içip sarhoş olduğu için cezalıymış. Papazlar cezalı olunca birkaç gün meslekten men ediliyor, papaz kıyafetini giymesi ve kiliseye girmesi yasaklanıyormuş. Cezası bitince yine Tanrı'nın hizmetkârlığına devam. Peki bu alemci peder nasıl olmuş da bu mesleği seçmiş? Onu da anlatıyor Mihalıs. Bu adam, yani Yannis, aslında balıkçıymış. On yıl kadar önce bir gün küçük kayığıyla balığa çıktığında bir fırtınaya yakalanmış, ama ne fırtına! Ne ileri gidebiliyor ne geri; rüzgâr savurdukça savuruyor, güneş kavurdukça kavuruyor, dalgalar bu ufak kayığı parçalayıp yutmak istiyor. Bu fırtınada yedi gün kalmış Yannis, Tanrı'yla münasebeti o güne kadar pek sınırlı olsa da, teni kavruldukça, kayığın zar zor bir arada duran tahtaları çatırdadıkça tanrıya yalvarmış gün be gün: "Rabbim sen benim hayatımı bağışlarsan ben de o hayata sana adayacağım."

Ve yedi günün sonunda Poseidon'un öfkesi dinince, bizimki perperişan karaya çıkmış.

**Ben hangi
ceddimin
hangi
kararının
sonrasıyım
acaba?**

Kendine gelince ilk iş Despot'a gidip papaz olmak için başvuruda bulunmuş, gerekli eğitim ve çile süreçlerini geçirince de işte bu köye papaz olarak atanmış. Yannis de belli ki bir "sonrası adamı" ama her sonrası güllük gülistanlık geçecek diye bir kaide yok demek ki, özellikle de eğer hayatta kalmak için hayatınızdan vazgeçmek gibi bir paradoksun temelinde inşa ettiyseniz

Sonra sahile iniyoruz, güzel bir dükkânın önünde toplanıp yerde oturmuş, şarkılar söyleyen bir gruba yaklaşıp ben de yanlarına oturuyorum, şarkıya eşlik ediyorum. Bağdaş kurmuş, tempo tutan Fransız bir adam beni duymak için kulağını yaklaşıyor, gülümsüyor, ayakta duran başka bir adama işaret ediyor, "Gel gel bak dinle" diye. "Senin sesin," diyor, "beni hayata döndüren şarkıyı söyleyen kadının sesine benziyor." Anlatmaya başlıyor: Marsilya'da bir gece sarhoşken hırsızlar onu soymuş, sonra da dövüp denize atmışlar. Baygın bir şekilde denizin dibinde dalgalarla sürüklenirken bir şarkı duymuş. Sanki limandaki boruların içinden gelen bir şarkı, "Şimdi değil, hayır henüz değil, daha değil" diyormuş; o sestem, o şarkıdan bir güç

Çizim: Başak Aksoy

Mehmet Ali & Akşemsaraşı
Çok düşündüm sonra, belki miladım henüz gelmemiști, belki gelmişti de karar alamayıp kaçırmıştım, belki karar almamak bir karardı ve şimdiydi benim sonram.

bulup bedeninde kalan son nefesle kendini kıyıya itip canını kurtarmayı başarmış. Kendine gelince stresi hayatından çıkarıp o gün bugündür sadece ve sadece canının istediği şeyleri yapmaya başlamış. Daha önce kadınlardan hoşlanırken artık erkeklerle birlikte olmayı istediğini fark etmiş. Yanımıza çağırıldığı adamla yüzüklerini gösteriyorlar gözlerinin içi gülerken: "Geçen hafta Las Vegas'taevelindik."

İçimden, "bunlar da şanslı" diye geçiriyorum. Azıcık daha zengin olaydım, sonrası kızı olarak Las Vegas'taki düğünümde daha yakın hissederdim kendimi. O zaman akıma geliyor, kendi kişisel yaşamlarımızın miladı olduğu gibi, biz doğmadan önce hasıl olup bizi etkileyen nesilsel miratlar, kararlar, travmalar, dönüşümler de var. Ben hangi ceddimin hangi kararının sonrasımıy acaba?

O sırada bir Sefarad şarkısı söylüyorum. Karşımda oturan bir kızın gözleri doluyor, kendisi de Sefarad Yahudisi idi, ismi Roza. Selanikiyim.

"Ama" diyor, "dedem olmayacağı ben bugün burada olmayacaktım." Bu şarkıları dinleyince gözleri tam da binlerce yıllık kovulmuşluktan, sürülmüşluktan dolan bu kız hiç doğmamış olacaktı. Ve anlatıyor: Dedesi ve tüm ailesi İkinci Dünya Savaşı esnasında Auschwitz toplama kampına götürülmüş, tutsaklar, ta Selanik'ten Auschwitz'te, ne acıl ve o zaman yedi-sekiz yaşlarında olan dedesi, Almanca biliyor ya da kampta öğrenmiş. O yüzden tüm Yunan ailelerle Alman askerleri arasında tercümanlık yapıyor. Ve her gün gaz odasına gidecek ailelerin listesinden, kendi ailesinin soyadını görüp siliyor, ta ki oradan bir şekilde kurtarılacağı kadar her gün, küçük kahraman, ailesini ve gelecek neslini ölümden ve yok oluştan kurtarıyor. Ve bu sayede işte karşımda, güzeller güzeli Roza bir yaz akşamı, başını sevgilisi Dimitris'in omzuna yaslayabiliyor.

O ilk geceyi takip eden gün ve gecelerde daha onlarca sonrası insanıyla karşılaşmış, hepsinden soluksuz dinledim hikayelerini.

Çok düşündüm sonra, belki miladım henüz gelmemişti, belki gelmişti de karar alamayıp kaçırmışım, belki karar alamamak bir karardı ve şimdiydi benim sonum. Ya da belki "Sonrası Adası"na gelmekti miladım, hiçbir şey eksikisi gibi olmayacak, "sonrası", başlangıcım." Böyle bitiyor bu adada her hikayenin sonu. Peki ya siz, acaba ne zaman yolunuz Sonrası Adası'na düşer dersiniz? Gelirseniz, ne olur hikayenizi benden esirgemeyiniz...

" Bu öyküde geçen kişiler ve hikayeleri gerçeğe dayanmaktadır, ancak isimleri değiştirilmiştir".**

ÖNDER ABAY

İş yerinde kötü bir gün geçiririz, üstöbuste oturacak yer bulamayız, sıkakta maske takmak hava kirliliği %98'in üstüne çıkmış ülkemizde zor gelir, gün beklediğimiz hiçbir şey vermez ve biz bu negatif duygularla baş etmenin kolay bir yolu ararız; şikâyet ederiz. Şikâyet etmek öfkemizi, üzüntümüzü, hayal kırıklığımızı bize fazla geldiğinde dışarı atmamızı sağlar. Amaç kendimizi rahatlatmak, taşımak istemediğimiz karar verdiğimiz duyguları dışarıya yansıtarak bizden çıkarmaktır; fakat bilimsel olarak etkilerine baktığımızda sonuç amacımıza hizmet etmiyor.

Stanford Üniversitesinde yapılan bir araştırmada şikâyettenmin beynimizden problem çözümü, yön bulma ve hafızada rol alan hipokampus bölgesini küçülttüğü tespit edilmiş. Birinin şikâyet ettiğini 30 dakikadan fazla dinlediğimizde veya kendimiz uyguladığımızda beynimize fiziksel olarak verdiği hasar gözlemlenmiş. Bu davranışlar tekrar ettikçe beynimiz bunu hızlı bir çıkış olarak kodluyor ve negatif duruma tekrar karşılaştığımızda aynı yolu izliyoruz. Bizi rahatsız eden durumlardan yakındığımızda beynimiz stres hormonu olarak da bilinen kortizol salgılıyor. Kortizol vücudumuzdan stres anında çözüm getirmesini sağlarken fazla ve sık salgılandığında atardamarları daraltarak kan basıncını artırıyor olması sebebiyle beynimize de kalbimize de zarar veriyor. Salgılanan stres yaşadığımız sorunla baş etmek adına gerçekleştirdiğimiz şikâyetlenme etkinliğinin sonucunda bize daha fazla sorun çıkarıyor.

Yaşam alanlarımız, ormanlarımız, ifade özgürlüğümüz her gün iktidarı rant oyunlarına kurban edilirken öfkelenmemek ve üzülmek mümkün değil. Yanan insanlar, hayvanlar, ağaçlar ve evler görüyoruz; öfkemizde haklıyız fakat odaklanmamız gereken bu öfkeyle ne yaptığımız. Beynimize kısa bir rahatlama vermek adına bu duyguları dışarı vurarak; dilimize şikâyet cümlelerine yer vererek sorunlarımızı çözüm sağlamıyoruz. Aksine sorunları çözmek için tüm potansiyelimizi kullanmamızın önüne geçiyoruz. Çoğumuz bunu bilinçsizce yapıyor, benden bilek anlık rahatlama uğruna süzülüyor. İlginç bir şekilde bu dinleyene de anlatana da zarar veren etkinliği en çok yakınlığımızla yapıyoruz. Birbirimizin yanna gidip şikâyetleniyor, duygumuz karşısındaki diğerine geri çekiliyoruz. Amaçma zarar

Şikâyet

vermek değil ama birbirimizi zarar veriyoruz.

Kızdığımız ve dışladığımız duygulara bakmakta da fayda var. Kendi içimizde karşılaştığımız duygulara karşı duyur göstermiyoruz. Başkalarından sevmediğimiz, istemediğimiz ne varsa kendimizde de ondan kaçıyoruz. Hiçbirimiz sadece iyi veya kötü değil, hepimiz aynı aynı iyive kötü tanımlarız. Bu ayrımları yapmamızı sağlayan şey duyur geliştirdiğimiz acılar, öfkeler ve mutluluklar. Hepimizin duyursuz olabildiği ve hassas olduğu konular var. İçinde bulunduğumuz karanlık hepimizin. Şikâyetlenerek kendimizi ayırmaya, yaşanan durumların parçası değil de anlatıcısı konumuna geçerek dışarıya kaçmaya çalıştığımız sorunlar biz istemiyoruz diye yok olmuylorlar.

Kaçmaya çalıştığımız duygular bize ve sevdiklerimize dönmenin bir yolu buluyor.

Yaşam şartları git gide zorlaşırken kolay ve erişilebilir rahatlama yollarını tercih etmemiz anlaşılabilir bir durum. Ormanları yanarken başka ülkelerin yangınları söndüren bir iktidara rağmen hayatta kalmaya çalışıyoruz. Kendi döngülerimize takılıp anlık rahatlamaları bir yolu buluyoruz, ama malesef sorunlarımızın çözümünden uzaklaşıyoruz. Kaçmaya çalıştığımız duygular bize ve sevdiklerimize dönmenin bir yolu buluyor.

İçinde bulunduğumuz karanlıkla ne yapacağımızı bilemiyoruz bunu dışarıya vurmak yerine ışık aramayı denemek gibi bir seçeneğimiz de var. Jama Psikyatrinin yayınladığı bir çalışmada şikâyetlenmek yerine dikatimizi sükan duygusuna yönelttiğimizde en üst düzeydeki becerilerimizin geliştiği öğrenme ve karar vermede sağlanan prefrontal korteks lobu daha hassas algıladığı bilgisini veriyor. Kaliforniya Üniversitesinde yapılan başka bir araştırmada da şikâyet etmek yerine memnuniyet dile getirmenin hem bizde hem de iletişim kurduğumuz insanlarda kortizolü %23 azalttığı, böylece memnuniyetimize odaklanarak sorun çözme kabiliyetimizin arttığını belirtiyor. Eğer istediğimiz şey durumların kurbanı olarak kendimizi kolayca sorunlardan ayırmak ve hızlıca rahatlama değilse; yaşadığımız negatif duyguları birbirimize iyi gelmek ve sorunlarımızı baş etmek adına kullanabiliriz. Onları çoğaltmak ve birbirimizin üzerine atmak yerine; elimizi taşın altına koymayıp yaşadığımız hak memnuniyetlerimizden ve sevgilerimizden güçlenerek

Evimiz bizi teselli etmez olduğunda

ARZU ERKAN YÜCE

İklîm aktivistleri ve uzmanlar yıllardır bizi uyarmaya çalışsa da öyle bir inkâr içindeydik ki, zihinsel ve fiziksel açıdan ne Covid-19 pandemisine ne de ard arkası kesilmeyen afetlere hazır dık. 2021 araştırma raporlarına göre, ekosistemlerin kendini yenileyebileceğinden %74 daha fazla kaynak kullanıyor, yıl ortasında bir sonraki yıldan ödünc aralar gezegeni gîtide kendini yenileyemez hâle getiriyor, kendi sonumuzu hazırlıyoruz. Uygurluğumuz, yaşam biçimlerimizin sonucularak ortaya çıkan afetler ve iklim değışikliğinin getirdiğî krizin tehdidi altında. Ölümlü ve her şey gibi geçici olduğumuzu idrak edip yeni yaşam biçimi ve toplumlar oluşturmadıkça bu son kaçınılmaz olacak. İklim krizi, bu bağlantıyı görebilen insanların duygusal iklimlerindeki krizleri de beraberinde getirerek yeni kavramların dilimize kazandırdı. Tıpkı bu yüzyılın başında tanımlanan "solastalji", "ekolojik felaket", "eko-kayıp" (eco-anxiety), "ekoagnozi" (çevreye kayıtsızlık), "eko-keder", "Marmara Denizi'nde bizzatlı insan ıtrahı sayılabilecek "müsila") gibi.

Doğanın yıkımına tanık olmak, pek çoğumuzdu derin bir hüzne boğuyor. Dilimize de yerleşmeye başlayan, Glenn Albrecht'in ortaya attığı "solastalji (solastalgia)" kavramı, yani "çevresel faktörlerle ya da insan eliyle meydana gelen felaketlerin yaşam alanımızda yarattığı değışiklikler karşısında duyulan keder", bu hüznü tanımlıyor. Latince solacium (teselli, avunma) ve nostalgia (geçmişe, eve duyulan özlem) kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşan, "ev'imizin bir tek edeceğini sezenmin hüznü, "evdeyken evehasretkalmak", yerimizden yurdumuzdan edildüğümüz, "neresi sîla neresi gurbet" kalakaldığımız bir durum. Enkazdan yaşama uzanan minik ele, göz göre göre yanın ormanlara, madenlere peşkeş çekilen topraklara, HES selinde yok olan Bozkurt'un denize dökülüştüne, "vahşî sulamadan" kuruyan Tuz Gölü'nü ala bulayan flamingo ölümleri, emzirmekle olduğu yavrusunu yarığında kaybeden anne keçinin yüzünü duvara döndüğü o fotoğrafa bakarken içimizden kopup giden parça... Sadece yurdundan olma değil, köklerinden sökülme, aidiyet ve kimlik zedelenmesini de ifade eden çok daha derin bir kayıp reaksiyonu, varoluşsal bir kayıp.

Kayıp, kötülük, şiddet nasıl bulaşıyorsa, iyilik ve dayanışma da bulaşır. Pek çok yerden birden filizlenen dayanışma kültürünün dalga dalga yayılıp nasıl da hayata bağlayıcı olduğuna yakından tanık olduk. Aslında birbirimiz için varız, sadece kendimizi için bir şey yaptığımızda birer hiçiz.

Solastalji, "eko-anksiyete" olarak ifade edilen, türlerin yok olmasından, kaynakların tükenmesinden, yaşanılabilir bir dünyayı ansızın yitirmekten duyulan kaygıya yakından ilişkilî korku, çaresizlik, suçluluk, utanç, öfke gibi duyguları da barındırır. Aslında tüm bunlar, hareket geçmek için birer alarm görevi görmeli. Birbirimizle -yeniden- bağlantı kurma, anlam bulma, bütünselleşme, yaşamdaşlık için, bencilliğî, sömürdüyü, yıkıcı duruma için hareket geçmenin bir çağırısı olmalı. Bu, tedavi edilmesi gereken kaygı bozukluğu değil, ağır yara alan gezegenin tedavi edilmesi için bizi silkeleyip kendimizi getiren bir makul endişe olarak görülmeli. Bunu bir "anksiyete bozukluğu"na

dönüştürse, bu kaygıyı sadece bir kısım azınlığın hissetmesi, diğerlerinin kıyım devam etmesi, duyarlı bireylerin yalnızlık ve çaresizlik altında ezilmesi. İnsanların temel güvenliği bulamadığı, temel haklarına ve gereksinimlerine ulaşamadığı, şiddete uğradığında yardım alamadığı belirsizlik ve kaos ortamlarında ruh sağlığının etkilenmemesi düşünülemez. Sorunun bireye indirgenmesi, asıl sorumlu olan kapitalist sistemin ve patriyarkanın sorumluluğunu göz ardı etmek olur. Bu ekolojik travmayı" kökten sıfırlanacak olan, bireysel tedaviler değil, ancak topyekûn bir "ekolojik isyan", "eko-kiyamet" ile kitlesel mücadele ve küresel dönüşümdür.

Sadece sevdiğimiz, eşyalarımızı, mülkümüzü kaybetmeyiz. Canlı olduğumu unutmuşuz evimiz ve dünyamız da ölümlü. Bunu yeni fark ediyoruz ve yas tutuyoruz. İşte bu yasınındesikşip kalmaktan kurtulmamız, derlenip toplanarak harekete geçebilmemiz, eko-anksiyete ve solastalji kavramlarının temsil ettiğî zorlanmaların üstesinden gelebilmemiz, bir anlam inşa edip yaşama devam edebilmemiz en önemli rol, önce dünyayı ve ülkeleri yöneten güçlere, sonra bireylere düşüyor. Küresel güçleri, siyasi otoriteyi ve yerel yönetimleri çevresel duyarlılık konusunda eyleme zorlamak hepimizin görevi. Paris Anlaşması gibi uluslararası iklim değışikliğı sözleşmelerinin imzacısı ve gereklerinin uygulayıcısı olunması, çarpık kentleşmenin, ekolojik, yenilenebilir ve sürdürülebilir olmayan tarım, üretim ve sanayileşme biçimlerinin sonlandırılması, çevre bilincinin temel eğitim sistemi içinde öğrencilere, kamu spotlarıyla yurttaşlara, hizmet içi eğitimlerle çalışanlara kazandırılması gerekli. Merkezi ve yerel yönetimlerin iklim krizini, kitlesel travmaları önleme; hazırlık, müdahale ve rehabilitasyon aşamalarında kapsamlı faaliyet gösterecek eylem planları ve organizasyon şemalarını oluşturmaları, iklim aktivistleri, sivil toplum kuruluşları ve yurttaşları da bu şemalara etkin olarak dahil etmesi bir diğer önemli adım. Yöneticilerin çevreyi koruma zorunluluğı, bilinç yükseltme çalışmaları, çalıştaylar, festivaller ve doğayla bütünleşmenin sağlanacağı her tür etkinliğı öncelikli eyleme dönüştürmesi, eko-anksiyeteyi, iklim adaletini ve sosyal adaleti kendi meselesi edinmesi, bireylerin duyacağı kaygıyı/kederi makul ve üretken bir seviyeye taşıyacaktır. Afetlerde yaşam alanlarını, eşyalarını, iş olanaklarını yitiren bireylerin kayıplarının devlet tarafından koşulsuz olarak yerine konulması, mağdurların barınma ve sağlık hakkı gibi temel haklara açılan kavuşturulması, hak kaybına uğratılmaması gerekir. Kriz durumlarında şeffaflık ve güvenilir bilgi çok önemli. Kaygıyı artıracak bilgiler art

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

arda sıralandığında bunlar insanları harekete geçirmek yerine daha da tembelleştirebilir, umursamazlığa itebilir ve kaygı duygusunu artırarak karar verme süreçlerinin sağlıklı işlenmesine sebep olabilir. Bu nedenle yöneticilerin, kanaat önderlerinin, sivil toplum kuruluşlarının paylaşımları, nasıl davrandıkları ve nasıl ölen aldıkları, sözlerini tutup tutmadıkları kriz dönemlerinde daha da önem kazanır. Kitlese travmalardan ve iklim değişikliklerinden her ne kadar hepimiz etkilensek de bu travmalar yoksulu, işsizi, çocukları, kadınları, LGBTİ+ları, mültecileri, sığınmacıları, yaşlıları ve ayrımcılığa maruz kalanları daha fazla etkiler, göçlere zorlar. Bu anlamda kırılgan gruplara özel önem verilmelidir.

Bireysel düzeyde ise, sorumluluk almak ve birlikte mücadele etmek, edilgin rolden çıkarak kaygıyla, kederle baş etmemize yardımcı olabilir. Karbon ve su ayak izimizi azaltmak, beslenme ve tüketim alışkanlıklarımızı değiştirmek, sürdürülebilir ürünleri ve yerel ürünleri tercih etmek, atıkları azaltmak, çevremizdeki insanlara bu konuda ilham olmak, evimizde ve belediyeler aracılığıyla sokaklarımızda geri dönüşüm kumbaralarına yer vermek, doğayla temasımızı sakı bitkileriyle dahi olsa sürdürmek, çocukların ve öğrencilerin doğayla bağlantılarını güçlendirmek, sosyal sorumluluk projelerinin parçası olmak ve çevre bilincini yükseltmek, yapabileceklerimizden bazıları. Hiç de az değil.

Bu dönemde şunu açık bir biçimde gördük: Kaygı, kötülük, şiddet nasıl buluşuyorsa, iyilik ve dayanışma da buluşuyor. Pek çok yerden birden filizlenen dayanışma kültürünün dalga dalga yayılıp nasıl da hayata bağlayıcı olduğuna yakından tanık olduk. Aslında birbirimiz için varız, sadece kendimiz için bir şey yaptığımızda birer hiçiz. En yakın örneği, sen elini yıkarken karşındaki elini yıkamadığında, sen maske takarken karşındaki takmadığında, aşı olmadığında virüsyayılmaya, herkesin yaşam hakkını ve özgürlüğünü elinden almaya devam ediyor. "Ötekini" de umursadığımız bir yola çıktığımızda halledilemeyecek pek az şey var.

Kendimizi korumanın, "travmaların kurbanı" değil, "hayatta kalanı" olmanın, yazımızı işlemenin yollarını aramalıyız. Bunca sorun kısa sürede düzelmeyecek, yığınla düşmemeliyiz. Tahrip etmeyi durdurabilirsek, kendini yenileyebilen bir doğa var. "İyi" insanlar var. Pandemide, depremlerde, yangınlarda, sellerde gördük: Sevgileri, yaşam felsefelerini, bir kaplumbağaya su vermeleri, fedakârlıkları, şefkatleri, aynı acıyla içimizin yandığını bilmek bir umut. Evimiz bizi teselli etmez olduğunda, bir teselli.

"Bu yazı Funda Dörtkaş'ın editörlüğünde yayıma hazırlanan Yerel Yönetimler Belediye Büteni için yapılan röportajdan bölümler içermektedir.

ALİ DENİZ USLU

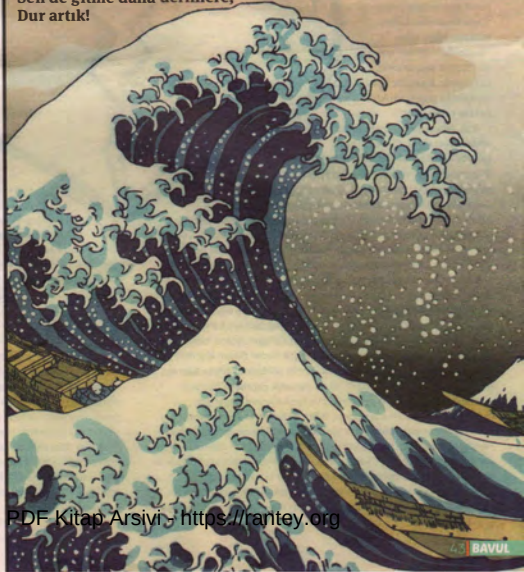
İSPERMEÇET

**Dalgaların okşadığı, karaya vuran bir ispermeçet
Belli ki ihanete gebe zamandan sıyrılmış.
Sicili gün geçtikçe kabaran deniz,
Tükürmüş onu bahtsız bir sahile.**

**Kayıpsız getirmiş gemiyi limana kaptan
Ambarlarından taşıyormuş keder,
Ama fırtınayı hatırlayan yok.
Belli ki ispermeçet mutsuzluktan ölmüş.**

**Kendi türlerini avlayanlardan değilim,
Yine de her kalbi kırabilirim.
Hemingway'nin antresindeki ispermeçet;
Kurban gibi cellat gibi...
Duvarlara saçılmış düşünceler.**

**Açtığım pencereler ardında sis,
Ve boğuk ve yoğun ve kirli...
Şamandırayı sürükleyen der yaratık,
Sen de gitme daha derinlere,
Dur artık!**

AYDILGE

Lütfen Kafaya Takın!

Dört tarafı denizlerle çevrili kara parçasına ada, dört tarafı denizlere çevrili yara parçasına da kalbim denir. Tam da o yaradan bildiriyorum: Bize daima kendimizi değersiz hissettirenler olacak ve yaratılarımız asla onları açanlara iyileşmeyecek.

Onu kırmayayım, bunu kaybetmeyeyim derken kendimin en az dörtte birini kaybettığımı fark ettim. Kalan dörtte üçüme bari sahip çıkayım. Yoksa açılacak insan gündengüne. Azaltıyorlar. Değersiz, eksik, kusurlu olduğuna ve yanlış yaptığına inanıyorlar. İçine atıp hastalanmaktan değil de tepki göstermekten korkar oluyorsun çünkü konuştuğun anda dinlemek istemiyorlar. Çünkü dinlemek, emek istiyor, anlayış istiyor... Ve buna üşeniyorlar. Ve biz de inatla yaraları açan insanlardan anlayış bekledikçe, çırpına çırpına derdimizi anlattıkça, yara daha da büyüyor. Sonra da diyoruz ki "ah kendim, ona bu sınırı aşma hakkını sen verdin! Oysa sınır koymak, kendi ihtiyaçların için aygala kalmak demektir, kötü olmak değil. Artık bazi insanları çözmek için kendini düğümlemeyi bırak!"

Çünkü sınırı aşan insanların yoluğuna katlanmak, onların yüzümüze gülüp arkamızdan yaptıklarına katlanmaktan daha kolay...

Nerden mi biliyorum? Çünkü ben bir zoba mknatısıyım. Kimi boyumla, kimi saçmla, kimi sesimle dalga geçti. Adımla bile dalga geçtiler. Aydılg diye isim mi olur diye! O yüzden zorbalığın sadece kendime değil, başkalarına yapılmasına da tahammül edemeyen bir paratonere dönuştüm. Şöyle lüzumsuz laflar etmeyeceğim size: "Bedeninizi sevin!" ve ya "Sizinle şişmansınız, çirkinsiniz, kısasınız vs. diye dalga geçen kimseyi kafaya takmayın!"

Yok, böyle iş yaramaz laflar söylemeyeceğim. Çünkü insan takıyor. Hele çocukken, henüz benlik duygumuz tam olarak gelişmemişken, başkalarının bizi nasıl gördüğü, kendi gözümüzden daha kıymetli oluyor. Ve biz o yaralı çocukluğumuzun üzerine, kırık dükk kalbimizin harcıyla yetişkinliğimizi inşa etmeye çalışıyoruz. O kırıklardan üstüne yatıp uyumaya çalışıyoruz her gece. Sabah kalkınca ondan her yerimiz ağrıyorsa belki de...

Biliyorum, ne zaman üzüldüğünüzü söyleyseniz, "takma bu kadar, sen de amma alıngansın, ne var ki bunda, şaka yaptık" diyorlar. Ama takın! Vallahi takın. Hasır altı etmeyin. Çünkü herhangi bir özelliğiniz nedeniyle ötekileştirildiyse, ezildiyse, şiddete uğradıysanız, bunun adı şaka değil zorbalıktır. Biri sizi aşağılamaya kalktıgında lütfen şunu da hatırlayın: "Ben mi gerçekten aşağılığım, yoksa beni ezmeye çalışarak kendini tatmin etmeye çalışacak kadar düşen kişi mi?" Ama bir tarafımız öyle çok inanır ki o zorbann sözlerine, adeta bayrağı ondan devralıp, kendi kendimize de zorbalık yapmaya başlarız.

Kendimizi yargılama alışkanlığı ve başkalarının dayattığı mükemmeli yakalamla arzumuz, daha iyi hayatlar yaşamamıza ve daha iyi insanlar olmamıza yardım eden bir özellikmiş gibi bizi kandırır. Ancak gerçekte endüstrilerin ar camacıyla kafamıza kafamıza dayattığı "mükemmeli", asla tatmin edilemeyen irrasyonel bir zorba olarak işlev görür. Ve bu işcel zorba git gide bizi hasta eder.

İşte o yüzden hepimizin psikolojisi sıkıntılı var. Kimimiz fazla yiyecek, kimimiz aşırı alışveriş, bu da asrı spor yapacak kimimiz sürükli...

video oyunu oynayarak, kimimiz bedenimizle bir türlü barışamayıp sürekli estetik yaptırarak bir şekilde içimizdeki huzursuzluğu yenmeye çalışıyoruz. Özellikle belirli ürünlerin ve sektörlerin kar etmesi için dayatılan güzelliğ algıları, bedenimizden nefret etmemize neden olup bu huzursuzluk ateşini yangına çeviriyor. Bütün o dergiler, haberlerdeki sahte kahramanlar, moda programları, instagram fenomenleri bize belli bir tarzın, ten renginin, düşünce biçiminin güzel, şık, havalı, doğru ve ya cool olduğunu iddia ediyor. O ürünlerin satılması için de hepimizin bu yalana inanması gerekiyor. Kabul edilen, onaylanan tarzlar da birini üstümüze kalıp olarak geçirdiğimizde otomatik olarak biz de onaylanacağımızı sanıyoruz ama aslında başkalarına benzeyeyim diye kendimizi kaybediyoruz. Bu şekilde zorbalardan korunuruz sanıyoruz. Ama yanlışladığımız şey şu: "Ben" herkese benzeyene, geride bir "ben" kalır mı? Zorbaları sıcak tutmak kendi kendimizi yakışımızın hikayesidir bu. "Kendin ol, diğerlerinden zaten var!" sözünü duvara assak da, o da düşüp aleverlerin içine kaybolur...

Oysa zorbalık, aslında güçlü insanların silahıdır. Gerçekten güçlü olan insanlar ise başkalarını aşağılayarak iyi hissetme ihtiyacı duymazlar... Özellikle fiziksel özelliklerimizle ilgili yapılan her hakaret, bedenimize yapılan bir nevi sözlü tecavüzdür de. Kirlî sözcüklerle insanların kalbinde dolaşma vizesi almaya kimsenin hakkı yoktur. Tabi ki bu demek değil ki yedikçe yiyelim, obez olmayı alışkıyalalım, kendi sağlığınıza zarar veren alışkanlıklarımızı sevelim ya da bedenimiz hastalanıyorsa, onu olduğu gibi kabul edelim! Hayır bu bedenimiz ne olursa, nasıl görünürse görünsün, değerli olduğumuzu bilmek demek.

İyi insan, ahlaklı, güzel insan olmanın bedenle alakalı olmadığını ve insanın fiziksel, ırksal görünümleri üzerinden kategorilendirilmemesi gerektiğini savunmak demek. Ama bazı insanlar bunu anlamaz çünkü onların ruhu cehennem gibidir ve o yüzden başka insanların da hayatları cehenneme dönsün isterler. Ben yanırsam herkes yanar derler. Oysa başkasını yakarak kendi cehennemini söndürmezsin. Başkası ile dalga geçerek, aşağılayarak, kendi komplekslerini iyileştiremezsin. Bir insanın şişman yada zayıf, siyah, beyaz, mor, turuncu olması da çirkin olduğu anlamına gelmez. Benim gördüğüm tek bir çirkinlik var, o da kilolu olduğu için ağlatılan, sivilceleri nedeniyle kend yüzünden nefret eder hale getirilen, burnu büyük diye o burnunu koparıp atmak isteyecek kadar acı çeken, ten rengini, fakirliğini, ırkı kıyıp atmak isteyen paramparça insanların olduğu bir dünyada yaşıyor olmak. İşte asıl çirkinlik bu... O yüzden bir daha birini iticeceksen şunu hatırlayın lütfen, o insanın kalbine bir atom bombası atmak üzeresiniz. Abartma demeyin bana. Bizler sadece silahla bıçakla değil sözler ve davranışlarla da öldürebiliyoruz birbirimizi. Birbirimizin atom bombasıyız adeta... Şimdi bir düşünün bir zorba olarak mı hatırlanmak istiyorsunuz? Başka birinin kalbindeki deliklerden sorumlu olmanın ağırlığını taşıyam m istiyorsunuz? Olmak istediğiniz kişi bu mu?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Onsekiz'lik

Pastanenin kalabalıktan uzak, mutfağa yakın masasında oturuyordu. Oturmak denilmezdi buna. Kıvrılmaz fasulye sırtığına benzeyen bedeni, sandalyenin ucuna ilişivermişti. Ter, yağ ve kirden nemlenmiş tişörtünü bir yere değdirmekten mi korkuyordu yoksa az önce kovulduğu tamirhane yerine burada olmayı mı garipliyordu? Akranlarının kız arkadaşlarına üzeri köpüklü pembe içecekler ısmarladığı yerde bir başınalık mıydı sorun yoksa suratına atılan son yemiyenin yarısını burada harcamak mı?

Gelirken elini yüzünü sabunlamış, saçlarını kolonyalamıştı ama üstündeki kir pas, yerli yerinde duruyordu sanki. Utanıyor muydu? Hayır! Çalışmaktan utanılır mı? Şimdilerde temizlik işçisi denilse de basbayağı çöçpüyü babası. Ne okula babasının mesleğini ödev kâğıtlarına yazarken, ne sokakta fosforlu üniforması ile karşılaştığında utanmıştı ondan. Çalışıyorsa, çırpıyorsa, zarar vermiyorsa hayatını nasıl kazandığını ne önemli vardı ki. Yine de insanın işini sevmesi bambaşka bir duygu olmalıydı. Hatta kendini buna adaması. Böylece sadece karnı doymaz yüzü de güler, yüzleri de güldürürdü. Amacı, hedefi, başını yastığa koyduğunda uyku tutturmayan hayalleri olmalıydı insanın.

Önündeki masaya terli parmak ucuyla iki uzun S harfı yaptı, kenarlarını birleştirip aralarına çizgiyi çıldı. Biraz yüzü gülmüştü. İşte insan dedigin hariküade tasarının haritası, bir örgü. 23 kromozom çifti, 3 milyar DNA çiftinden uzun bir genom. Ne oluyorsa bunun etrafında, çevresinde, içinde, dışında, bunun yüzünden, bunun sayesinde oluyordu. Sonraellerine, dipleri kararımı tırnaklarına, bileklerinde kabanar mavi damarlarına baktı. Ve etrafına. Dışarıdaki masada gülüşenlere, servis yapan garsonlara, sokakta çocuğunun kolunu çekistirerek yürüten kadına, kasada adisyon istifleyen adama. Sonra hepsinin annesini, babasını, onların annesini babasını, büyük büyük anne babaları düşündü. Kim bilir hangi izler onlardan emanet, hangi izler kendi çocuklarına mirastı.

Ya henüz o doğmadan ölen ağabeyinin hastalığı hangi genden gelmişti? Annesinden mi, babasından mı? Ölenelbilir ya da tedavi edilebilir miydi? Peki, babası bunu hiç düşünmüş müydü? "Ne üniversitesi lan! Seni senelerce sırtımda taşıyacak halim yok. Ben nasıl it gibi çalışıyorsam, sen de çalışacaksın. Yeter bu kadar okumak!" diyen babası. Rica minnet çırak koyduğuş otomobil tamirhanesinden henüz bu sabah kovulduğuşu

bilmeyen babası. İki lafından birine tutmuraklı bir küfürsikiştirip, yeri geldiğindekallavi tokadını esirgemeyen babası.

Babası hayal kurmuş muydu on sekizinde acaba? Haytalığından mı çaresizliğinden mi okumamıştı? Hiç konuşmazlardı ki. Babası bir şeyler söyler, çoğu kez buyurur, fırsat buldu mu kükrer, o da olabildiğince kısa yanıtlar verir. "Peki baba. Bir daha olmaz baba. Anladım baba" Anlamıyordu ama. Babası neye, kime öfkeliydi? Belki de alevinin bütün harı, oğlunaydı. "Allah bilmiş de bir boğazı eksiltmiş zamanında, ne diye tekrar çocuk yaparsın." diye hayıflanıyordu. Ağabeyiyle aynı gün doğan kâşk düşmanıydı ne de olsa, bir boka yaramazdı.

Babası haklıydı. Baksana becerememişti kaput açmayı, civata sıkmayı en çok da sabah akşam ensesinde patlayan şamara alışmayı. Daha bir hafta olmamıştı ki "Başlarım babanın hatırına da, senin alıktığına da. Ağa paşa mı eğlendiriyoruz lan burada" diye kına tekme yemişti işte. Saatlerce sokaklarda dolaşmış, sahile imiş, yukarı mahalleye çıkmış, deli danalar gibi sağa sola vurmıştı. Sonunda okula yakın, eve uzak bu pastaneye girmişti.

Ne yapacağını bilmiyordu. Hayat önünde uzanan bir bulmaca! Hangi harfi nereye yerleştirecek, hangi yanlısın üstünü karalayacak? Umarsızlığı dağlar gibi yükseldi önünde bir an. Oysa bugün, gücü dağları delen yasa girmişti.

Çizim: Buğra Onur Erdem

Sonu benzemesin, aynı sinsi hastalıktan ölmesin diye mi kutlanmıyordu doğum günü yoksa dünyaya atıldıkları o lanet yaz gününün kutlanacak bir yanı yok muydu? Oysa doğum günü dediğin, seçmediğin hayatın, seçmediğin bedende başladığı andı, anlamıydı. Ölüm tarihini kimseler bilmiyordu ama doğumunki apaçık ortadaydı. Önemli olan, aradaki sürenin nasıl yaşanacağıydı. Kronometre kaderin elinde miydi yoksa insanın mı?

Garson, az önce sipariş aldığı bir dilim pastayı masaya koydu. Bugün tamı tamına on sekiz olan delikanlı, cebinden çıkardığı mumu pastanın ortasına dıktı, kibriti ilk seferde çakıp mumu yaktı.

Derin bir nefes aldı. O nefesi muma üflemeden önceki kısacık sürede verdi kararını. Tamirhaneye ödonecek, ustasının gönlünü alacak, çalışmaya devam edecekti. Bir sene! Tam bir sene sonra bu zamanlar ise kazanacağından emin olduğu sinava girmiş, istediği üniversitenin genetik mühendisliği bölümüne

yerleşmiş olacaktı. Babası, annesi ve dahi dünya ne derse desin insanın sırrını hatta dahasını öğrenecekti. İşte asıl bulmaca buydu. Çözecek, çözüm bulacaktı. Hayatını buna adanmaya, ödenecek tüm bedelleri sırtlamaya hazır. Tuttu nefesini sonra var gücüyle üfledi. Hangi alev kararlı bir nefese karşı durabilir? Mumun alevi bir çırpıda söndü, onsekizlik arkasına yaslandı, pastasını istihla yemeye başladı.

Ölüm tarihini kimseler bilmiyordu ama doğumunki apaçık ortadaydı. Önemli olan, aradaki sürenin nasıl yaşanacağıydı. Kronometre kaderin elinde miydi yoksa insanın mı?

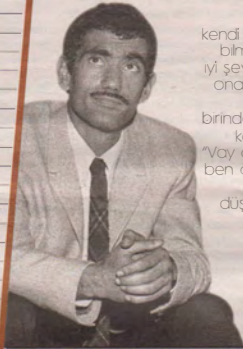
Bu köşede her ay bir yazıyoruz, bir hikâye için giriş paragrafı paylaşacak. Hikâyenin devamını ise sizin yazmanızı istiyoruz. En fazla 3500 vuruş olacak şekilde hikâyenizi gerisisende@bavuldergi.com adresine "Gerisi Sende" konu başlığıyla gönderin. Editörlerimiz ve yazarımız tarafından seçilen hikâyenizi Ekim sayımızda yayımlayalım. Bu ay giriş paragrafını **Timur Soykan** kaleme aldı. Gerisi Sende!

Cinayet mahalli; Sarıyer'de, gecekondü mahallesinin ortasında ihtişamlı üç katlı bir villaydı. Olay Yeri İnceleme beyaz tulumlar içinde hayaletler gibi geziyordu katliamın içinde. 3. katta çocuğun cesedi vardı. 2. katta anne ve baba yüz üstü yatıyordu. Yapış yapış kanları kuruyup çatlamaya başlamıştı. Giriş katında, salonun ortasında son deliğinden iiklenmiş kemer duruyordu. Çömez komiser fısıltıyla konuştu: "Başkomiserim maktullerin Kapalıçarşı'da kuyumcusu varmış." Yerde yılan gibi duran kemere bakıyordum. Katillerle bağıni çözemeye çalışıyordum.

"Rüyalarımızın gerçek olmasını istiyorsak öncelikle uykumuzdan uyanmamız lazım."

Azra Erhat

İnsanın kendi yıldızını bilmesi ne iyi şey. Tellim ona bakar. Günün birinde yıldızı kayarsa, "Vay canına, ben öldüm!" der ve düşer ölür.

Yılmaz Güney

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Umit Bektaş
- Editöryat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Oğuz Altın, Mustafa Kömürçü
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefir Şekir Özbeke
- Reklam ve İletişim: bavuldergi@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Bırgıç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıoğlu
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@bavuldergi.com
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Diligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Başka İleri Basım Mat. Amb. Reklam Tanıtım Yayın ve Teknik Hiz. Tic. A.Ş.
- Adres: Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. Al Apt No:5/902 Bahçeşehir-İstanbul (Vizyonpark 2 Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82)
- Tel: 0212 454 32 90 - 0212 454 34 83
- Genel Dağıtım: Türkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2169-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Yazar: Timur Soykan ve

Öyküğü tamamlayıp gerisisende@bavuldergi.com adresine gönderebilirsiniz.

Seçilen öykü gelecek ay derinlerde yayınlanacak.

Mehmet Ali & Akşamseneli PDF Kitap Arsivi - <https://tramey.org>

[/bavuldergi](https://www.bavuldergi.com)

Hikâye çalan şair

Mehmet Münir'in cenazesine kimse katılmadı. Cenazesi son otuz yılın en soğuk günlerinden birine denk gelmişti. Üç günden beri durmadan yağan kar şehri felç etmişti. Ama 35 yaşına girdikten birkaç gün sonra hayata gözlerini yuman bu genç ve az tanınmış şairin tek başına gömülmesinin sebebi bu değildi. İnsandan yana yüzü hiç gülmemişti Mehmet Münir'in. (Asıl adı da Mehmet Münir değildi zaten)

Çok soğuktu. İmam mezarın başında telkini verirken titremesine engel olamıyordu. Mehmet Münir'i gömenler işlerini yarım yamalak yapmamak için ellerinden geleni yapmış olsalar da işlerini düpedüz yarım yamalak yapmışlardı. Bütün bunlar on beş dakika önce oldu bitti. Şimdi mezarlık her zamanki gibi sessiz.

Şimdi Mehmet Münir, mezarında ellerini göğsünde kavuşturmuş, nereden yanlış yaptığını düşünüyör ama bir türlü bulamıyordu. Şu kısacık ömrüne sığdırdığı her şeyi gözünün önünden bir bir geçirmeye başladı. Her şeyi dediyecek anasının rahminden çıkıp toprak ananın rahmine girdiği bu vakte kadar geçirdiği her günü düşünmedi tabi. Toprağın altındayken onu sınıfta bırakabilecek şeyleri düşünmedi. Melekler gelip de sorgu başlamadan önce nereden hata yaptığını bulsa iyi olurdu.

Geçmişinde bir hata bulamayınca şu anını düşündü. Az önce tabutta taşınırken duyduğu kadarıyla peşinden bir kişi bile ağlamamıştı. Bunu düşündü. Geçen yıl Hakime Teyzenin ineği öldüğünde bile tüm köy ağlamıştı. İmam yatıktan sonra dua okumuştı hayvan adına. "Ne yani illa mememden tüm köye yetecek kadar süt mü aksaydı?" diye geçirdi içinden.

Huzursuzlandı. Ah! imkan olsaydı da çıkıp bir hava alsaydı. İçindeki sıkıntıyı bir sigara dumanına gizleyip salsaydı Bozdoğan köyünün havasına. O sıkıntı, buluta karışıp yağmur olup yağsaydı. Köyün ağacına, çeşmeine can suyu olsaydı. Ama köylüler için bu da pek hora geçmezdi.

Paketinde de hiç sigarası kalmamıştı zaten, onu hatırladı. Yenisini almak için köy meydanına gitmesi lazımdı. Köyün karkas bir daireden bozma bakkalı oradaydı. Bakkala gittiğinde illa köy kahvesine de uğrar köylüsüyle çay içerdi. Konuşurdu. Tabi daha çok köylü konuşurdu, Mehmet Münir dinferdi. Herkesin bir derdi.

Mehmet Ali & Akşamselçisi

vardı: kimi olmayacak birine sevdalanmıştı; kiminin bebeği olmuyordu; kimi ev geçindiremiyordu. Mehmet Münir için her insan bir hikayeydi, her hikaye ise bir şiir. Kahvede, bakkalda, cami avlusunda dinlediği hikayelerden şiirler yazardı. Zaten o şiirler sayesinde bir yayınevi kitap basmıştı ona. Memleketinde şiire kaç kişi değer veriyorsa hepi topu o kadar da okuyucusu olmuştu. Ama en çok köylüsü okumuştı kitabını.

Kur'an'dan başını kaldırmayan da okumuştı, kitap sayfalarını sobanın yakacağı olarak gören de. Anlamak için bir şiiri birkaç kez okuyorlardı hem de. İpuçlarını takip edip hangi şiir kimin hikayesi onu anlamaya çalışıyorlardı. Mesela bir adamın hikayesi vardı, "komşusunun kadife basmasını başına dam ettiğini, onu her gece koynuna alan zalim kocasına dünyayı dar ettiğini" anlatıyordu Mehmet Münir'in dizelerinde. O şiir yayımlandıktan sonra köyün tüm kadınları kimin kadife basması var onu bulmaya çalışmışlardı. Az bir zaman sonra bakkalcının evinin balkonunda kadife bir basma görmüştü imamın karısı. Tüm köye yaymıştı dedikodu, "Kadife basması ipte bayrak gibi sallanıyor" demişti. Hatırlayınca güldü. Ne hikayeler çıkmıştı şu köyden, hepsini şiir eylemişti. Herkesin bir hikayesi vardı o şiirlerde. Mehmet Münir insanların hikayesini çalan bir şairdi. O kabul etmese de köylüsüyle bu yüzen arası yoktu.

O sırada mezarlığın üstündeki gökyüzünü bir duman kaplamaya başladı. Karın dumanı değildi bu. Şehri felç eden kar, köye bir ay önceden gelmiş, şimdilerde erimeye başlamıştı bile. Bu duman köyün meydanından yükseliyordu. Tüm köylü toplanmış ortalarına bir ateş yakmışlardı. Sıra ile bir kitap atıyorlardı içine. (Mehmet Münir'in kitabı) Az sonra muhtar geldi, arabasının bagajından bir koli kitap çıkardı. Mehmet Münir'in şehirdeki tüm kitaplarını toplamıştı. Kolliyi açtı, kitapları çocukların eline verip tek tek ateşe attırdı. Genç şairin tek kitap ama onlarca hayattan oluşan külliyatı yok olmaya başlamıştı. Her bir kitap daha da harlandırıyordu ateşi. Ateş harlandıkça köylü daha bir şevkle atıyordu diğer kitapları. Soğuğu unutmışlardı. Bir taraftan imamin sesi duyuldu "Bu hikayeler yerde kalmayacak!" diyordu.

Kalmadı.

Ne şairi, ne şiiri.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

BAVUL

Yaşamaya Dair

...
Bu dünya soğuyacak günün birinde,
Hatta bir buz yığını
Yahut ölü bir bulut gibi de değil,
Boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
Zifiri karanlıkta uçsuz bucaksız.

Şimdiden çekilecek acısı bunun,
Duyulacak mahzunluğu şimdiden.
Boylesine seviyecek bu dünya
"Yaşadım" diyebilmen için.

Mehmet Ali & Akşemsel Fası

Nispetiye Pazarı

#ÇevreEnkayNalınızDeğildir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>